

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Oehlenschläger, Adam.; Udvalg ved F. L. Liebenberg ; besørget af A. Boysen.

Titel | Title:

Poetiske Skrifter

Bindbetegnelse | Volume Statement:

Vol. 8

Udgivet år og sted | Publication time and place: København : Det Nordiske Forlag, 1896-99

Fysiske størrelse | Physical extent:

15 bd.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

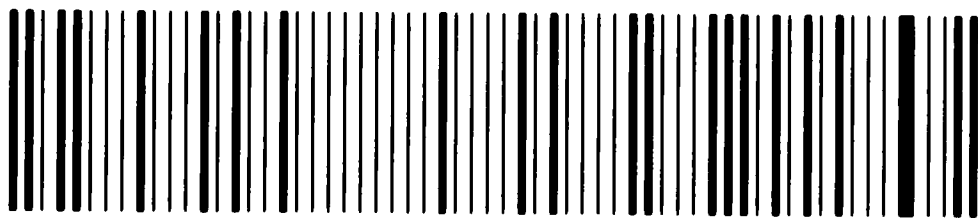
UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

52. - 120.

DET KONGELIG . BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 52 8°

1 1 52 0 8 05817 7

+REX

OEHLenschlÄGER

F.R.M.

P.T.R.
95.

G. B. N. F.

OEHLenschläger

F.H. 56.

ETL.
95.

35. Levering

OEHLENSCHLÄGER.
POETISKE SKRIFTER.

I UDVALG VED F. L. LIEBENBERG.

BESØRGET AF A. BOYSEN.

OTTENDE BIND.

DRAMATISKE DIGTNINGER.

VIII.

KØBENHAVN.
DET NORDISKE FORLAG.

BOGFORLAGET.
ERNST BOJESSEN.

1897.

OEHLENSCHLÄGER.

DRONNING MARGARETA.

SOKRATES.

LIEBENBERGS UDGAVE.

BESØRGET AF A. BOYSEN.

KØBENHAVN.

DET NORDISKE FORLAG.

BOGFORLAGET.

ERNST BOJESEN.

1897.

TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE.

D I N A.

ET TRAGISK DRAMA.

PERSONERNE.

Kong FREDERIK DEN TREDIE af Danmark.

CORFITZ ULFELD, Rigshofmester.

ELEONORA CHRISTINA, hans Frue.

WALTER, Geheimeraad og Oberst.

Hofmarsken LARS LYKKE.

Dr. theol. HENNINGS.

Dr. med. OTHO SPERLING.

DINA VINHOFFER, en ung Pige.

RUDOLF, hendes Broder.

JOHANNA, hans Kone.

LILLE DINA, deres Barn.

OTHO KRAG, Slotsherre.

PAUL GEBHARD, gammel Muursvend.

En Gartner.

En Fangefoged.

En Page.

En Tiener.

INDHOLD.

Dronning Margareta	Side	1.
Sokrates	—	129.
Anmærkninger	—	265.

DRONNING MARGARETA.

TRAGOEDIE.

PERSONERNE.

DRONNING MARGARETA.

KIRSTEN, |
INGEBORG, | hendes Jomfruer.

ANDERS MOGENSEN, Abbed i Sorø.

IVAR LYKKE, Marsk.

ALBRECHT AF MECKLENRORG, afsat Sveakonge.

RAGNHILD JONSDATTER, en norsk Bondekone.

OLUF, hendes Søn.

RUDOLF, forhen Biskop i Skara.

Grev OTTO AF RUPIN.

Grev GEERT AF HOLSTEEN.

VIGGO MOLTKE,

BREIDE LIMBEK,

HANS ABILDGAARD,

STEEN BENGTSSEN,

EN DROST.

} danske Riddere.

HANS, |

ERIK, |

Drabanter.

HENNING PODEBUSK.

FIKKE NORBY.

ALGOT MAGNUSSEN.

Dronningens Hofnar.

Almue, Hoffolk, Drabanter.

Handlingen foregaaer i Sorø, Aar 1388.

FØRSTE HANDLING.

EN LIDEN HAL I DRONNINGENS GAARD.

JOMFRU KIRSTEN. JOMFRU INGEBORG.

KIRSTEN.

Est du nu ikke glad, min Ingeborg!
At du est bleven Frøken hos Margreta,
Vor store Dronning?

INGEBORG.

Kiære Jomfru Kirsten!
I æsker min Fortrolighed, og I
Fortiener den; saa vil jeg skrifte frit,
At jeg var gladere tilforn i Norge.

KIRSTEN.

Men det begriber jeg aldeles ikke.
Din kiære Fader fulgte dig herved
Til Danmark; her er alle dine Frænder.

INGEBORG.

Men ikke mine Fielde, mine Vandfald,
Min Graneskov.

KIRSTEN.

Er Bøgeskoven ei,

Som krandsen Søens Bredder ved det skønne,
Det muntre Sorø, meget smukkere?

INGEBORG.

Vel smuk! Her er særdeles vakkert her,
Det kan ei negtes; men det er saa smaat,
Saa fladt, eensformigt, uden Dristighed.
Min Graneskov var meer høitidelig.

KIRSTEN

smilende.

Og Biørn og Ulv var dig vel mere kjær,
End Køer og Lam?

INGEBORG.

Ja, det er da naturligt!

KIRSTEN.

Naturligt? Dyr, som bringe Skræk og Fare
Til ingen Nytte?

INGEBORG.

Skrækken kildrer; Faren
Fremkalder Modet, som betvinger den.

KIRSTEN

Ja, ja! saaledes høres altid Normænd
Og norske Gienter; men de foretrække
Til sidst dog Siælland for den golde Klippe.

INGEBORG.

Det vil jeg aldrig. — Og nu eders Bønder,
De stakkels Trælle; vil I ligne dem
Med Norges Odelsbønder: Adelsmænd
I Vadmelskofter og med lange Skiæg?
Og vore Fiskere —

KIRSTEN.

Nei, Barn! nu bliver
Du for nærgaaende. Jeg skulde troe,

At Danerkysten havde Fiskerleier,
Der kunde kappes med den norske Strands.

INGEBORG.

Ja, her er ráske Fiskere, det negter
Jeg ikke; men de er saa stygge.

KIRSTEN
leer.

Stygge?

Ei alle; her er mange smukke Folk.

INGEBORG.

Du skulde seet en ung og deilig Fisker,
Jeg kiendte, før jeg drog til Danerhof!
Kun sielden saae jeg ham. Men han fortalte,
Han stammed ned fra Landets gamle Jarler;
Dog var han Fisker, slet og ret. Han gav mig
En Angelsnor at mede med; den har jeg
Endnu.

KIRSTEN.

Han har dog dermed ikke medet
Dit Hierte?

INGEBORG.

Ak, det var en vakker Gut!

KIRSTEN.

Nu maa du ogsaa vide lidt Besked
Om Landets Tilstand her, mit smukke Barn!
Saa hør: du kommer i en saare vigtig
Og farlig Stund. Vi er i Krig med Sverrig.

INGEBORG
adspredd.

Med Sverrig? er vi det?

KIRSTEN.

Ja! med Kong Albrecht,
Der har fornærmet Dronningen paa fleer

Afskyelige Maader. Han har sendt
En Slibesteen herved, hvorpaa han vilde
Hun skulde slibe sine Naale; han
Har kaldt vor Frue, vor Formynderske
Kong Brogløs, og — den Uforskammede! —
Fordi hun ynder Anders Mogensen,
Abbeden her i Sorø, som du kiender,
Og gierne taler med den vise Mand —
Den Niding skielder hende Munkedeie.

INGEBORG

bestandig adspredt, i sine egne Tanker.

Det maa hun hevne.

KIRSTEN.

Ja, det skal hun hevne.

Men Lykken — Lykken er bedragelig.

INGEBORG

sukker.

Ja, ja, det veed jeg.

KIRSTEN.

Og den skiller os

Tidt pludselig ved vore største Goder.

INGEBORG.

Det har jeg i min Ungdom selv erfaret.

KIRSTEN.

I Vestergotland møder disse Dage
Den svenske Marsk, Herr Erik Kieldsen Vasa,
Samt Ivar Lykke, Margaretas Marsk,
Den tydske Albrecht. Tydsk jeg kalder ham,
Svensk kan han ikke kaldes, thi han hader
De Svenske; sine Tydskere forærer
Han Rigets Marv og Velstand, og udsuger
Med Skatter Landet, for at lønne dem.

Og naar saa Landets Børn beklage sig,
Saa svarer han dem haanlig koldt paa Tydsk:
»Ik kan es bettern nicht, min leve Knecht!«
— Men hører du, hvad jeg fortæller, Børn?
Mig tykkes du est adspredt.

INGEBORG.

Nei, slet ikke.

Du sagde: Lykken er bedragelig.

KIRSTEN.

Jeg haaber, denne Gang den svigter ei.
En Fisker bragte gode Tidender,
En anden bragte slette; men hvor kan
Man troe en Fisker?

INGEBORG

pludselig opmærksom.

Hvorfor ikke det?

KIRSTEN.

Han er ei bedre vel, end Skipperen,
Og vidt berømt er jo en Skipperløgn.

INGEBORG

ivrig.

Det er Bagvaskelse! En Fisker kan,
Saagodt som nogen Anden, tale Sandhed.

KIRSTEN.

Man venter Flaaden hiem endnu i Dag.
Snart vide vi, hvad end os Mørket skiuler:
Om Margareta Dronning vorde skal
For alle Nordens Riger, eller tabe
Med Sverrige maaskee tillige Norge.

INGEBORG

igien i Tanker.

Det er naturligt, at hun elsker Norge.

KIRSTEN.

Men, Barn! du staaer jo som en Drømmerske.

INGEBORG.

Nei, jeg forsikkrer dig, jeg hørte Alt.

KIRSTEN.

Hvad hørte du?

INGEBORG.

At her en Fisker var,
Som talte ærligt; at man venter Baaden
Tilbage med ham.

KIRSTEN
forundret.

Hvem?

INGEBORG.

Med Fiskeren.

KIRSTEN.

Og det var Alt?

INGEBORG.

Har Andet du fortalt?

KIRSTEN.

Slet Intet hørte du om Krigen?

INGEBORG.

Krigen?

Ja, det er sandt, du vilde jo fortælle
Mig ogsaa lidt om den.

KIRSTEN.

For hvem har jeg

Nu staaet her og talt?

INGEBORG.

Jeg er ei vant til

At høre efter, naar om Krig der tales.

Det er ei unge Pigers Sag; Statssager

Forstaae vi os ei paa. Men du er ældre,
Langt klogere.

KIRSTEN.

Gid I blev klogere,
Før det for silde var!

Hun gaaer hen til et Skab, og tager en Sølvskaal ud de
Tag denne Skaal!

Som yngste Jomfru ved vor Frues Hof
Er det din Pligt at bringe den til Davre.
Vor Dronning drikker sødt og varmet Øl
Af den med sine Møer, naar hun dem hilser
I Morgenstunden. Ikke just for Tørst —
Den er kun liden; det er saa en Skik,
Som tyder Huuslighed, Samdrægtighed.
See! den er buet til hver Jomfrues Mund,
Og Vaabenet er gravet under Randen
I Sølvet der. Du finder ogsaa dit.

INGEBORG

sukker.

Ak, gid for Ingen af os Livets Drik
Maa være brygget med for bitter Malurt!

De gaae.

KLOSTERHAL.

RUDOLF AF SKARA kommer med VIGGO MOLTKE.

RUDOLF.

Jeg hader hende. Hun har røvet mig
Min Bispestol. Jeg er min Konge tro,
Albrecht af Mecklenborg, nu Sveåkonge.

MOLTKE.

Hvad vil du, sedske Munk, som Albrecht satte
Til Skaras Bisp, men som Margreta kaldte
Til Danmark? See, jeg elsker Margareta
Høit, som min Fader elskte Valdemar.

RUDOLF.

Det Gud tilgive dig! Men, kiære Herre!
Jeg vil bevise dig, at Margareta
Fortiener ei din Kiærlighed, din Tillid;
Og derfor har jeg bedet dig at følge
Mig hid i Klosterhallen.

MOLTKE.

Og hvad skal jeg?

RUDOLF.

Tilgiv en List, som har en ærlig Hensigt!
Her boer Abbeden Anders Mogensen.
Her seer du hans Studerekammer, Herre!
Men der — der er et lidet Værelse,
Hvor ubemærkt man kan opdage Ræven.

MOLTKE.

Om Ræven taler du, i Øieblikket
Da selv du øver Rævestreger, Munk!
Hvad skal jeg her hos Anders Mogensen?

RUDOLF.

Han kommer strax herhid med Danmarks Frue,
Med Margareta, vor Formynderske.
Hun taer Lection af ham — selv i Latin,
Saavidt som Rygtet gaaer. Nu vilde jeg
Saa gierne, du et Vidne skulde være
Fra dette lille mørke Sidekammer

Til hendes Fremskridt og Lærvillighed.
Og gierne selv jeg vilde være Vidne.

MOLTKE.

Fordømt, Herr Bisp! I vil forføre mig
Til Lurendreieri?

RUDOLF.

Sæt nu: hun leved
I skammelig Forstaaelse med Munken,
Tror I da end, den Hæder hun fortjener,
At være Dronning for tre stolte Riger?

MOLTKE.

Nei, ved mit gode Sværd!

RUDOLF.

Saa er Forsøget
Erfaringen vel værd. Hun kommer strax
Med sin Abbed. Skal hun os finde her
Til ingen Nytte, Ridder? Vil I tilstaae,
At I blev lokket af mig? Vil I vække
Mistanken mod jer? Skal jeg gaae til Grunde,
Saa seer I selv, jeg maa forsvare mig.
Mit Nei er da saa godt, som eders Ja.
Følg mig i Kamret! Hvis hun er uskyldig,
Blier dette Skridt en Hemmelighed evig
Imellem os. Skynd jer -- for Himlens Skyld --
Der kommer Nogen.

MOLTKE.

Ha, fordømt! Hvad hjælper
Det Elephanten, den er stærk og ærlig,
Naar Listen dækker Gruben til med Riis,
Og ned den styrter af Fremfusenhed?

Han gaaer ind i Sidekammeret med Bispen.

ABBEDEN

kommer.

Du stille Klosterhal, saa sommersval,
Saa vinterluun i kiære Herthadal!
Modtag et fromt Godmorgen af din Søn.
I Kirken lød til Gud alt Munkens Bøn,
Da Solen steg bag Sø med Rosenkind.
Nu smiler Formiddagen venligt ind
Ad broget Rude til min Bogreol,
Der giemmer mangt et Glimt af Aandens Sol.
Du gamle Kloster! bryd chaotisk Dunst;
Ei Troen blot, men Videnskab og Kunst
Udbrede sig fra din høirøde Muur,
Og blande sig med Danemarks Natur.)
Jeg vandrer paa den Sti, du gik, Ansgar,
Der hist nu straaler som en Helgen klar;
Hvor Rimbert gik, der talte Sandheds Ord,
Saa at for Korset styrtes Asa-Thor.
Men Bispen, paa de gamle Guders Grav,
Ei nøiedes meer med sin Bispestav;
Han rusted sig til Kampens vilde Færd,
Og Hyrdestaven vexled med et Sværd.
Ja, Held den Aand, som stor i Kamp og Ro,
I Fred, i Krig, kan styre begge to;
Men det er sieldent — baade Fred og Strid!
Og een Gang fødes kun en Axel Hvid.
Nei, Absalon! du kommer ei igien.
Et Glimt af dig var Anders Sunesen;
Men, Jacob Erlandsøn i Lund! du blev
En Munkedrot, som Christus dig fraskrev,
Og ofte Tvedragt siden kun gik ud

Fra dem, der ivrigst skulde tiene Gud.
 Heel vel, at sidst, da Oluf nævntes Drot,
 Den Lov blev indført — mig den huer godt —
 At ingen Geistlig meer sig blande maa
 I verdslige Forretning. Jeg gjør saa;
 Jeg lever kun for Tro, for Kiærlighed
 Til Gud og Næsten. Det min Dronning veed;
 Derfor hun hædrer med sin Tillid mig,
 Og til sin Tidsfordriv hun morer sig
 Med Videnskab hos mig, med Digte, Sprog.
 Thi, sandelig, hun er en Qvinde klog,
 Og Valdemar fik Ret: hun har. Forstand,
 Som fordres tidt og savnes hos en Mand.
 Men Uret har han, »at Natur greb feil«;
 Thi, sandelig, hun er et Qvindespeil,
 Og hun forener Mandens Kraft, jeg veed,
 Med qvindlig Dyd og med Elskværdighed.
 Og derfor Gud forlade Hver, som slet
 Besudler hende med den mindste Plet,
 (Af egen Ondskab, selv i syndigt Liv;
 Som Venskab ikke mellem Mand og Viv
 Kan tænke muligt, uden anden Fryd,
 End den, der kjøbes med den tabte Dyd.)

Han gaaer hen i Baggrunden, og møder DRONNING MARGARETA,
 som kommer med en Bog under Armen.

MARGARETA.

God Morgen, fromme Broder Anders!

ABBEDEN.

Hil dig,

Min naadige Dronning!

MARGARETA.

Du forundrer dig

Dog ikke ved at see din Lærling her
Til sin latinske Time, som sædvanlig?

ABBEDEN.

Min Dronning ynder Aabenhjertighed,
Og derfor maa jeg tilstaae: jo, i Dag
Det undrer mig, at see min høie Lærling
Saa rolig komme med sin Læsebog,
Som om slet intet Vigtigt foregik;
Da denne Dag bestemmer dog, om vor
Margreta herske skal i trende Riger.
Dog, det beviser — som saameget Andet —
Din ualmindelige Siælestyrke.

MARGARETA.

Ja, fromme Broder! det er saa min Viis;
Jeg handler med den Kraft, som jeg formaaer,
Og siden lader jeg vor Herre raade
For Alting, thi han raader Alting bedst.
Fortiener det Beundring? Giør ei Bonden
Det Samme? See, han pløier, saaer, han harver,
Saa venter han paa Regn. Selv raader han
For Regnen ei og ei for Lykkens Sol.
Han graver daglig ei, som Barnet, atter
Af Jorden Spiren, for at see, hvor vidt
Den kommen er; han lader Herren raade.

ABBEDEN.

Vel har du saaet. Den raske Ivar Lykke —
Det aner mig, han bærer ei sit Navn
For Intet, han vil bringe Lykken med.

MARGARETA.

Det ønsker jeg. Men, fromme Broder Anders!
Veed du, hvorfor jeg ikke haaber det?

ABBEDEN.

Nei, høie Frue!

MARGARETA.

Haabet kunde svigte;
Men hvad jeg haaber ei, det svigter ei.
Jeg forestiller altid mig det Værste,
Naar noget Stort skal skee, som ikke selv
Jeg raader for; jeg gjør fortrolig mig
Med hvert et muligt Vanheld, at det siden
Skal ikke smaaligt sønderknuse mig.
Saaledes har i Dag jeg ikke tænkt
Paa Andet, Anders! end den Mulighed,
Maaskee at skilles ved de trende Riger.
Men skulde derfor usselt jeg forsage?
Nu er jeg Dronning — vel! men jeg er meer.
Min Krone gav mig andre Mennesker,
Min Menneskelighed fik jeg fra Gud.
Og derfor vil jeg dyrke kiæk min Aand
I selve Farens Øieblik, og vænne
Mit Mod til ei at bugne feigt i Vanheld.
Og derfor vil jeg læse Tacitus
Med dig, min Broder! om Germanerne,
Og glæde mig ved denne Romers Roes,
Naar vore Fædres Haardførhed og Dyd
Han sammenligner med sit eget Lands
Fordærv, Forfald og purpurklædte Trældom.

ABBEDEN

giver hende et Brev.

Her er et Brev fra Roskilds Borgere.
Min Ven, Borgmester Peder Mikkelsen,
Har sendt mig det til dig, min høie Frue!

Jeg troer nok, /det er en Taksigelse
For den Tilladelse, de fik, at fylde
Med Stene Fiorden mod Sørøverne.

MARGARETA læser Brevet.

ABBEDEN.

Det var nødvendigt; men jeg negter ei,
Det smerter mig. Nu lukkedes for evigt
Den skønne Isefiord, hvor Oldtids Helt
Indseiled dristigt med sin stolte Snekke.

MARGARETA,

som har læst Brevet.

Det gjør mig ogsaa ondt, men det kan dog
Ei være anderledes. Hanseaten
Ei glemme kan det Svar, min bistre Fader
Ham gav. Syv og halvfierdsindstyve Høns
Blev skieldt: syv og halvfierdsindstyve Gæs.
Den fangne Borgemester satte han
I Vordingborg i Taarnet, kaldet Gaasen.
Der dreier sig endnu saa let om Spiret
Veirhanen som en Gaas i gyldne Pragt;
Det ærgrer dem. Dog, meer end Spot og Haan,
Var det Erobringen af Gulland, Visby,
Forstyrrelsen af deres Varelager,
Som har forbittret dem. Thi-Pengefordeel —
Det er det ømme Sted paa Kræmmeren,
Og gierne vilde disse Pebersvende
Beherske Nordens Handel, høste Frugt
Af den alene. Men det skal ei skee.
Det gjør mig ondt, at jeg maa spærre Havnen
For disse frække Victualiebrødre,
Der ængste Staden med Sørøveri.

Dog — Tiden føder ei blot andre Slægter,
Den reiser ogsaa andre Stæder, Anders!
Nu Axelstad er kun en ringe By,
Men, tro mig! den vil reise sig engang.
Dens Havn til Handel er langt meer beqvem,
End Isefiord; jeg forudseer i Aanden:
Den vorder Fremtids Leire, Fremtids Roskild.

ABBEDEN.

Skal vi nu læse?

MARGARETA.

Ja! Men det er sandt,
Hvor har du Visen om Svend Vonved, Anders!
Som du har lovet mig, som Absalon
Afskrevet har med egen Haand?

ABBEDEN.

Min Dronning!

Jeg ei begriber, hvor jeg har forlagt den.
Jeg giemmer tidt saa godt, at ei jeg finder,
Hvad jeg har giemt, fordi jeg glemte, hvor
Jeg giemte det. Dog skal endnu i Dag
Jeg stige ned i Kielderhvælvingen
Ved Kirken, som til Beenhuus tiente før,
Men nu til Giemmested for gamle Skrifter.
Der ligger Eet og Andet i et Skriin,
Som ei er uden Værd for Oldtids Grandsker,
Og meget muligt, at den gamle Vise
Har skiult sig der.

MARGARETA.

Hvad fattes dig, min Ven!
Du er forstemt. Er det Forventningen
Om Slagets Udfald, som betynger dig?

ABBEDEN.

Min Dronning! Ærligheden varer længst;
Jeg vil tilstaae dig, det er ikke Slaget
Alene, skjøndt det vel bidrager Sit.

MARGARETA.

Hvad er det da?

ABBEDEN.

Befaler selv du mig,
At jeg skal sige det?

MARGARETA.

Hvorfor befale?

Tilsidst man bliver kied af at befale,
Og takker Gud, at der er Venskab til,
Hvor man kan bede. Ven! jeg beder, siig,
Hvad fattes dig?

ABBEDEN.

Ak! det bedrøver mig,
At jeg maaskee om føie Tid skal miste
Det Kiæreste, jeg har, mig Gud har skienket,
For Klaffertale.

MARGARETA.

Hvad skal du da miste?

ABBEDEN.

Dit Venskab, veed jeg, vil jeg aldrig miste,
Men muligt Frugten dog deraf: din Omgang.

MARGARETA.

Den kan kun Døden røve dig.

ABBEDEN.

Du veed —

Bagvaskelsen —

MARGARETA.

Dens Røst var ikke svag,
Thi Fama laante Løgner sin Trompet;
Og selv den Fyrste, som jeg nu bekæmper,
Har mættet tidt sit Nag med Ondskabsord.
Men, Anders! see, saa vist Margreta hader
Alt det Uværdige, saa dybt foragter
Hun ogsaa det Elendige, og aldrig
Jeg lader mig af Avindsord forkue
Til Slip at give paa en ærlig Ven.
Du er mig mere værd, end Daarens Agt.

ABBEDEN.

Men — Qvinden trænger til sit gode Rygte.

MARGARETA.

Ja, Qvinden. Det vil sige: Hustruen,
Samt Bruden, Datteren og Søsteren;
Hun er afhængig, som den svage Vedbend,
Og trænger til at slynge sig om Egen.
Men en regierende Fyrstinde selv
Er Eeg, min Broder! Lod hun sig forkue
Af Klaffertale, blev hun snart en Terne.
Nævn mig en Dronning, herskende som Drot,
Paa hvem Bagtalelsen ei Steen har kastet!
Den Usselhed opirrer kun til Trods.

ABBEDEN.

Ja, trodse kan din Uskyld Nidingsværk.

MARGARETA.

At Margareta Hoved har, det kan
Man ikke negte; gierne bildte man
Nu Folket ind, at hun var uden Sæder
Og Hierte. Selv jo ved min Olufs Død,

Der siges, at jeg var saa kold, som Iis.
 Om jeg var sorgfuld, Anders! veed du bedst.
 Jeg sluttet ind mig med min stille Kummer;
 Thi klynke skal en Dronning ei paa Thronen.
 At ei jeg vilde see min Søn som Liig,
 Da balsameert han bragtes mig i Kisten
 Fra Skaane — see, det misforstod man atter,
 Og dog var det blot Kiærlighed til Oluf,
 Som mig forbød at aabne Kistens Laag.

ABBEDEN.

Og det gav atter dine bittre Fiender
 Anledning til den taabelige Løgn:
 At Oluf ei er jordet, ei er død,
 Men at han skiules i Landflygtighed,
 Af Frygt fordi du staaer ham efter Livet.

MARGARETA.

Kom, Anders! lad os læse Tacitus.

FRØKEN KIRSTEN
 kommer hurtigt.

Min høie Frue! tilgiv, jeg forstyrrer,
 Men I har selv befalet mig at kalde,
 Hvis Nogen kom, og her Herolden er ---

MARGARETA

springer op fra Bordet.

Fra Sverrige?

KIRSTEN.

Med skønne Tidender.

Vor tappre Landsmand, eders gode Marsk
 Herr Ivar Lykke bringer Konning Albrecht
 I Lænker fangen med til Danemark.
 De Danske vandt en Seir, som ender Krigen,
 Og sikkrer eder Svearigets Krone.

MARGARETA

henrykt med foldede Hænder.

Herre! jeg takker dig.
Du har beskyttet mig,
Endt er min Sorg.
Stolt i lyksalig Stund
Fryder sig Øresund
Og Vordingborg.

Sorø! din Bøgeskov
Qviddre til Herrens Lov
Høit under Sky.
Glæd dig, o Isefiord!
Hæv dig ved Seirens Ord,
Absalons By!

Skagen! dit Flyvesand
Hvirvle mod blaalig Strand,
Bland dig med Lyn.
Dvæl ei med Bølgen mat,
Brusende Kattegat!
Sprudl imod Fyen.

Sverrige! fryd dig med.
Ei ved dit Arnested
Tydskes Foragt
Spotter et ædelt Blod;
Svenskens og Danskens Mod
Brød deres Magt.

Norge! vær glad med os.
 Sarp! lad din stolte Fos
 Buldre med Lyst.
 Nu trykker Dølen snart
 Dansken med Broderart
 Fast til sit Bryst.

Herre! jeg priser dig.
 Du har beskyttet mig
 Danemarks Flag!
 Hvad ei en Kongerad
 Mægted — det mægter glad
 Qvinden i Dag.

Hun gaaer hurtig bort, fulgt af Abbeden og Hoffrøkenen.

RUDOLF AF SKARA kommer ud af Sideværelset med VIGGO MOLTKE.

MOLTKE.

Nu, Bisp! hvad siger du da vel til det?
 Ei sandt, nu har du fuldelig beviist,
 At Margareta var en Munkedeie?

Drager sit Sværd, og truer ham med det over Panden.
 Du har forført mig til at lure, Munk!
 Og egentlig fortiente du, at jeg
 Dig skulde slaae ihjel.

RUDOLF.

Tilgiv, min Herre!
 Det var, ved Sanct Birgitte, ærligt meent.
 Det glæder mig, at jeg har taget feil.
 Nu seer jeg, at vor Dronning er et Mønster
 For alle Qvinder, og nu har i mig

Hun til sin Død og min en trofast Tiener.
Forraad mig ei!

MOLTKE

støder Sværdet i Balgen.

Munk! jeg forraader Ingen.

Fordi du selv er slig en Judas, troer du,
At jeg er een? Dog havde du fortient,
At jeg afhugged Øret dig, som Petrus
I ærlig Vrede hugged det af Malchus,
Til Straf for dette usle Lureri.
Dog, Intet er saa slemt i denne Verden,
At det jo følges tidt af noget Godt.
Nu kiender jeg tilfulde Margareta,
Og havde før hun en hengiven Tiener
Og Ven i mig, saa har hun nu en dobbelt.

Gaaer.

RUDOLF.

Og nu har hun i mig en dobbelt Fiende.

Gaaer.

EN STOR KONGELIG SAL MED EN THRONE I FORGRUNDEN TIL DEN ENE SIDE.

HOFFOLKENE ere allerede tilstede, endeel ALMUE i Baggrunden. En Marsch spilles. MARGARETA kommer med Krone, i Purpurkaabe, fulgt af sine FRØKENER, og sætter sig paa Thronen.

DROSTEN

træder frem for Thronen.

Tillader du, vor Dronning! Ivar Lykke,
Din Marsk, at træde frem for Thronens Fod?

MARGARETA.

Indbringer ham, den ædle Danerhelt!

Marschen spilles igien.

IVAR LYKKE

kommer, fulgt af flere Høvdinge, med Dannebrogssfanen i sin Haand.

Naar han staaer for Thronen, svinger han Fanen, og raaber:

Hil, Margareta! længe leve Danmarks

Og Norriges og Sverrigs ædle Frue,

Formynderske!

FOLKET.

Vor Margareta leve!

Pauker og Trompeter.

IVAR LYKKE.

Og nu, vor Dronning! før jeg meer beretter,

Tillader du, at efter vante Viis

Vi hilse Dannebrog, som faldt fra Himlen .

Til Valdemar i Estland? Den er her.

Nær var den gaaet tabt: en Skare Tydske

Henstævned mod det Sted, hvor Fanen vaied,

Og vilde røve den; men hundred Danske

Tilsatte deres unge Helteliv,

Og vandt os den tilbage, og med Fanen

Fik Danerhæren en fordoblet Kraft.

Vi vandt afgjørende den bedste Seir

Paa Vestergotlands Marker ved Falkiøping,

Og bringe dig i Lænker Konning Albrecht,

Grev Otto af Rupin, Grev Geert af Holsteen,

Samt fleer Hærførere. Vor Kamp er endt,

Tak være Dannebrog og Heltemodet!

MARGARETA.

Saa lader os nu ved Basuners Lyd

I fromme Chor med gudelige Tanker

Det hellige Banner hilse, som sædvanlig!

Hun stiger ned af Thronen, og knæler med Folket; kun Ivar Lykke bliver staaende, og strækker Fanen høit i Veiret.

CHORET.

Gud signe Dannebrog i Heltevrímlen,
Og høit paa Bølgen hvid!
I Farens Stund faldt den til os fra Himlen,
Og skienkte Seir i Strid.
Dens røde Dug betyder Kamp og Styrke;
Flyd, Blod! paa Ærens Bud.
I hviden Kors vi dyrke
Den sande Fredens Gud.

Bevar, o Dannebrog! vort elskte Rige,
Stærk, ved Kartovers Lyd;
I Fredens Dage dine lette Flige
Kun være Snekkens Pryd.
Vai lystig til hver Fest paa Kongeborgen,
Du korsbetegnte Flag!
Og bortvift altid Sorgen
Saa kraftig, som i Dag.

X Pauker og Trompeter. En Kriger modtager Fanen, og bærer den bort. Folket staaer op. Margareta sætter sig igien paa Thronen.

IVAR LYKKE.

Vor Dronning! nu du veed det Vigtigste.
Kong Albrecht har uværdig selv forspildt
Sin Throne, før vi kom, og Svensken selv
Har afsat ham. Hans latterlige Hovmod,
Hans Vildskab, Praleri, Udsuelser,
Forkiærlighed for hvad der kun var fremmed,
Hans Had til Norden — Alt har skadet ham;
Og Erik Kietilsen, den svenske Marsk,

Har hiulpet som en ærlig Mand dit Banner.
 Men, høie Frue! det maa jeg dog sige:
 Een Dyd har Albrecht, han er ganske tapper.
 Hans Tydskere slog med fortvivlet Mod;
 Og hvis en sumpig Eng ei havde hiulpet,
 Var Seiren ikke vorden just saa let.
 Thi anbefaler jeg den fangne Drot
 Til din Høimodighed.

MARGARETA.

Vel. Lad ham komme!

KONG ALBRECHT indbringes i Lænker.

IVAR LYKKE

sagte til ham, foran paa Skuepladsen, fierne fra Thronen.
 For Alt, hvad helligt er, betving jer nu,
 Husk, at I er i Margaretas Vold,
 Glem ei de blodige Fornærmelser,
 I har tilføiet Dronningen! Hvis ei
 I tale kan med Sindighed, saa ti,
 Ti heller stille; det er mindre farligt.
 Nu agtes I, som den Ulykkelige,
 Egg Hevnen ei mod den Dumdristige!

ALBRECHT.

Lær du mig ei, du blinde Høne, du,
 Som endelig tilsidst dog fandt et Korn!
 Hvorledes her jeg tale skal og tie.

MARGARETA

med rolig Værdighed.

Velkommen, Frænde! her for første Gang
 I Danmark. Sidst vi saaes, var det i Holsteen
 Ved mindeligt Forlig.

ALBRECHT

haanligt og forbittret.

Jeg seer, I sidder

Paa Thronen, Moster! Det var ret af jer.

Hvo skulde troet, at I var kommen der?

Dog — den stod ledig — og I krøb derop.

MARGARETA

fortørnet.

I Fald I taler saa, forvovne Fange!

Er alt Samtalen endt. Bortbringer ham

Til Fængselet!

ALBRECHT

som før.

Hvorfor var I ei med

I Slaget, Moster! da I dog er Mandfolk?

Dronningen staaer op, og gaaer bort.

DRONNINGENS NAR

trænger sig, med ringlende Biælder og Æselsøren paa Huen giennem
Mængden, med en Slibesteen og et Par Buxer under Armen. Han
tager Albrecht meget fortrolig i Haanden, og siger:

God Dag, min Broer! min gamle Dreng!

ALBRECHT

vred.

Hvad vil du?

Hvem er du?

NARREN.

Albrecht! kiender du mig ei?

Umuligt! Taler ikke Blodets Røst?

En Nar, som du, dog ikke nær saa stor?

Jeg strøer ei Peber i mit eget Saar,

Jeg fletter Tamp ei til min egen Ryg.

Dog — du har mistet Alt, kun ei dit Mundlæ'r;

Det har du Lov at bruge, som du vil.

Det Kiærlingvaaben skienker Dronningen

Dig gierne. Vær du Kvinde kun i Brog,

Mens hun er Konge med din Krone paa!

ALBRECHT.

Du understaaer dig at tilsidesætte
Den Agtelse, du skylder mig, en Konge,
Forvovne Giek?

NARREN.

Forvovne Giek! og glemmer
Du ikke, hvad du skylder Dronningen?
Men, om alt Andet ogsaa reent var glemt;
Eet maae vi ikke glemme: man maa bringe
Smukt Eieren igien, hvad man har laant.
Jeg hilse skal saa flittig fra vor Frue:
Nu bruger hun ei meer den Slibesteen,
Som du har hende sendt til hendes Naale;
Nu kan derpaa du slibe dine Sværd.
Og disse Hoser, du Mandhaftige!
Tilkommer det alene dig at bære.
Jeg dem har laset lidt, og det betyder:
At nu er Mecklenborgeren en Prakker.
Men endnu Eet: Du svoret har, at ikke
Du vilde sætte din Nathue paa,
Før du ydmyget havde Margareta.
Nu troer du vel, du har ydmyget hende
Med Skiildsord? Men ved Sanct Crispin, vor Helgen,
Saa sandt jeg er en ærlig Mand, nu skal
Du ogsaa have Narrehætten paa,
Og gak med den til Hættebrødrene!

Han vil sætte ham Huen paa Hovedet.

ALBRECHT

støder til ham, saa han falder.

Træl! hvis det ei beskæmmed mig, saa skulde
Du aldrig aande mere Livets Luft.

NARREN
paa Gulvet.

See, det var ret! See, nu er Krigen udbrudt
Imellem Albrecht og Margretes Nar.
Saa bør det være; Lige søger Lige.

ALBRECHT

slaaer sig fortvivlet for Panden.

O, Albrecht! gyseligt mishandles du.

Til Margareta, som kommer tilbage.

Er dette Høimod mod en Drot i Lænker?

MARGARETA

rolig.

Selv har I givet Tonen an, Herr Fætter!
Som man i Skoven raaber, faaer man Svar.

Hun giver Narren et Vink, han gaaer.

Hvad end jeg har at sige jer, Kong Albrecht!

Er, kort og godt: I skilte Magnus Smek
Ved Riget, og hans største Synd var dog,
At han med mig trolovede sin Søn.

Derfor I feided mod ham mangt et Aar
Til hele Nordens Meen; og stakkels Magnus
Syv Aar tilsidst i Fængslet maatte smægte.

Det kan I ogsaa prøve. Muligt lærer
I Christendom, Retfærdighed herefter,
Fra Verden skilt og dens Forfænglighed.
Det er ei Drotten, ei den fangne Fiende,
Jeg her behandler haardt; nei, jeg har lært
At agte den Ulykkeliges Nød.

Men I er ei ulykkelig, nei, Albrecht!
I er Ulykken selv. Var I kun Daare,
Blot Praler, blot Hovmodig — o, hvor gierne
Tilgav jeg eder! Selv Bagtalelsen,
Skiøndt lumpnere, naar, den ueftertænksom

Fløi af en opbragt Mund, tilgav jeg med.
 Men I er grum; om ikke just blodtørstig,
 Koldhiertet dog og følesløs mod Folket,
 Hvis Nød I spotter. Hættebrødrene,
 En Røverflok fra Tydslands Landeveie —
 Jeg veed det — udgiør eders bedste Livvagt.
 Jeg kiender ogsaa godt Fortegnelsen
 Paa hundred og halvfierdsindstyve gode
 Stockholmske Borgere, der skulde skilles
 Ved Livet med det første. Derfor løses
 I ei fra Lænkerne, men gaaer i Fængsel.
 Afsindighed blot kunde falde paa
 At løse Ulven, naar den bragtes bunden.

Hun gaaer. Albrecht bringes bort.

FOLKET.

Hil Margareta! Hil vor ædle Dronning!

Pauker og Trompeter.

Mængden fordeler sig, og gaaer; i Sværmen ere RUDOLF AF SKARA
 og RAGNHILD JONSEN, der have været tilstede i Baggrunden, komne
 frem, og møde hinanden foran paa Skuepladsen.

RUDOLF.

Hvordan? bedrager ei mit Øie mig?
 I her, Veninde?

RAGNHILD.

Rudolf!

RUDOLF.

Ragnhild, ha!

RAGNHILD.

Herr Biskop! vil I hevne Konning Albrecht,
 Og snart befrie ham af hans Fangelænke?

RUDOLF.

For Himlens Skyld, tal ei saa høit! Hvad vil I?
 Hvad har I for?

RAGNHILD

stikker ham en Seddel i Haanden.

Besøg mig, hvor jeg boer!

I finder mig selv Anden der, Herr Bisp!

I et afsides lille skummelt Kammer;

Men denne Anden, som I finder der —

Hvisker ham i Øret.

Margreta skiller han ved hendes Krone!

De gaae.

ANDEN HANDLING.

ET LILLE VÆRELSE MED VINDVET HØIT OPPE.

RAGNHILD. OLUF sidder og læser i en Bog, som han lægger fra sig paa et Bord, i det han staaer op.

OLUF.

Nu er vi da i Danmark, Moder Ragnhild!
Hvor du har lovet mig min Ingeborg.
Men jeg begriber ei din Adfærd, Moder!
Og skøndt jeg vant er, blindt at lyde dig
Tilforn som Dreng, er jeg dog nu en Gut,
Hvem vel du kunde sige dine Forsæt,
Især naar de angaae mig selv.

RAGNHILD.

Det skal jeg,
Min Oluf! og det er den høie Tid.

OLUF.

Skiult i en gammel Kofte, med en Hue
Nedtrykt i Øinene, ja med et Skiæg
Om Hagen, maatte jeg nedfølge dig
Fra Miøsen, fra vor kiære Fædrehytte,
Som jeg i nitten Somre blot forlod

For Jagten efter Biørnene paa Fieldet,
For Fiskeriet paa vor skønne Sø.

RAGNHILD.

Det maatte du, min Søn!

OLUF.

Om Natten kom vi
Til Danmark, og om Natten kørte vi
Til Sorø. Dette Kammer har et Vindve,
Som Fængsel, høit paa Væggen. Intet kan
Man see, hvad ude foregaaer.

RAGNHILD.

Og Ingen
Kan kige giennem Vindvet ind til os.
Undskyld mig, Oluf! jeg fik Øiensvaghed
Paa Veien, jeg kan godt ei taale Sol.

OLUF.

Du spørger, troer jeg; du har Falkeøine.

RAGNHILD.

Ja, ja! jeg seer, som Uglen, godt i Mørke,
Men Lyset blænder mig.

OLUF.

Men siig mig nu,
Om Ingeborg er her, den væne Mø,
Hvem jeg paa Miøsen lærte først at kiende,
Da vore Baade mødtes; som mig elsker!
Hun selv har sagt mig det; men hun blev tvunget
Af en hovmodig Fader til at reise
Til Danmark, for at vorde Frøken hos
Margreta.

RAGNHILD.

Hun er her. Og hendes Fader

Hvem hun besøger daglig, naar hun har
Fra Hoffet fri en ledig Formiddag,
Boer strax i Nærheden af dette Huus.

OLUF.

O, Himmel! lad mig flux da komme did.

RAGNHILD.

Det tænkte jeg, du unge, vilde Biørn!
At brat du vilde sprænge Muur og Væg;
Derfor jeg maatte sætte dig i Mundkurv.
Her gielder det Forsigtighed, min Oluf!
I Fald din Kiærlighed skal vinde Seir;
Men seire vil den, hvis du lyder mig.

OLUF.

Ja, naar du skaffer mig min Ingeborg,
Saa lyder jeg dig gierne blindt i Alt.

RAGNHILD.

Jeg skaffer meer, end det.

OLUF.

Det kan du ei,

Thi der er ikke meer.

RAGNHILD.

Ak, Ungdomstant,
At sætte flygtig Elskov over Alt!

OLUF.

Ja, flygtig blev min Elskov, da hun flyede
Fra Norge; men den flygted blot med hende
For at indhente hende strax igien.

RAGNHILD.

Altsaa — din Ingeborg — hun er dig Alt?

OLUF.

Alt!

RAGNHILD.

Men du har din norske Krønike
Dog taget med paa Reisen.

OLUF.

Ja, næst hende
Den er mig kiærest; thi jeg finder der
Beretningen om mine Heltefædre.

RAGNHILD.

Hvad læste du?

OLUF.

Om Sverre.

RAGNHILD.

Ha — Guds Finger!
Ræk Bogen mig, min Søn! og lad mig læse
Lidt med.

OLUF

rækker hende Bogen.

Hvad, Moder?

RAGNHILD.

Kun Begyndelsen.

Læser:

Kong Sigurd Haraldsøn fik en Søn med en
Qvinde, som Gunhild hed; den lod han kalde Sverre,
og det skete kort Tid, før han blev slagen. Efter
Kongens Død blev samme Qvinde gift med Unas Smed,
Bispens Broder paa Færø; og blev Sverre Sigurdsøn
opfødt i Norge, indtil han var fem Aar gammel, og
vidste ikke Andet, end at Unas Smed var hans Fader.
Og der Sverres Moder hørte, at Erling Skakke og Kong
Magnus stode efter at ødelægge al Kongeslægten i
Landet, da drog hun til Færø med sin Mand, og der

blev Sverre opfødt og til Skole holden hos Bispen, saalænge til han viede ham til Præst. Da Gunhild, hans Moder, det fornam, begyndte hun at græde. Da sagde Sverre: Hvi græder du, Moder? Jeg meente, du skulde glædes ved den Ære, som mig skal skee. Hun svarede: Denne er ringe mod den, dig burde med Rette at have; thi du est Kong Sigurds Søn af Norrig, og ikke denne Mands Søn, som du mener —

Hun falder i dybe Tanker.

OLUF.

Hvad grunder du?

RAGNHILD.

Min Søn! jeg tænker paa
Hvad ogsaa du engang vist faaer at vide.
Dog veed du nok alt, for at lyde mig,
Naar kun du veed, du stammer ned fra Sverre.

OLUF.

Det veed jeg, og derfor det smerter mig,
At Hakon Jonson Drost, din egen Broder,
Lod sig af Algot Magnussen forkue —
Af Henning Podebusk — til at frasige
Sig Ret til Norges Krone.

RAGNHILD.

Kiære Barn!

Han tvungen blev dertil af Margaretas
Haandlangere; og vilde Hakon Jonson
I Norge blive, maatte han frasige
Sig Krav paa Riget. Men knap var det skeet,
Før han svandt hen af Sorgen, som en Skygge.

OLUF.

Vil du maaskee, jeg gjøre skal min Ret
Til Norges Rige gieldende?

RAGNHILD.

Ja, ja!

Det vil jeg; men med Vaaben, som du eier.
En Krigshær har du ei. Med List og Rænker
Min Broder Hakon overrumpledets —
Min Søn! med Listen maa du hevne ham.

OLUF.

Gud naade mig, jeg er kun lidet listig.

RAGNHILD.

Saa har Naturen været det for dig.
Det kommer an kun paa din egen Villie,
Saa faaer du Ingeborg til Viv, og vorder
En Konge for de stolte Nordens Riger.

OLUF.

Nu drømmer du!

RAGNHILD.

Det var ei første Gang,
At man har drømt sig norske Kroner til.
Hvis Oluf Tryggvason, hvis Hellig Oluf
Ei havde drømt saa godt, saa var de aldrig
I Norge vordne Konger. Men jeg støtter
Mit Haab til meer, end til en flygtig Drøm.

OLUF.

Hvorledes da?

RAGNHILD.

Man lever ikke meer
I gammel Tid, da manges Kongesøn,
Da manges Ætling af den ægte Rod
Sig kunde skaffe Ret ved Sværd og Jernbyrd.
Kom Harald Gille, Sigurd Slemmedegn,
Kom Erling Steinveg — Intet vilde lykkes.)

Nu hersker Listen, som en kronet Qvinde,
Men den maa fældes med sit eget Vaaben.

OLUF.

Saa lær mig da, hvordan jeg bliver listig;
Og jeg vil gierne vorde det, hvis dermed
Jeg glæder dig og vinder Ingeborg.

RAGNHILD.

Saa Æren, Oluf! Æren er dig Intet?

OLUF.

O, jo! hvis jeg kan vinde den med List,
Saa vil jeg ogsaa gierne vinde den.
Men List og Ære — kan de følges ad?

RAGNHILD.

Naar du est Nordens Drot, da har du Æren —
Jeg skulde troe — fremfor hver Undersaat.

OLUF.

Ja, det er sandt! Og Elskov ynder List.
Velan, min Moder! jeg vil være listig.

RAGNHILD.

Vær ikke saa fremfusende letsindig!

OLUF.

Fortryder det dig, at jeg lyder dig?

RAGNHILD.

Nei; men jeg vil, at du skal tænke ved det.

OLUF.

Tænk du for mig, som du est hidtil vant;
Saa har jeg det fornøieligst, beqvemmest.

RAGNHILD.

Selv maa du handle med Selvstændighed,
Skal det gaae godt.

OLUF.

Saa siig mig, hvad jeg skal!

RAGNHILD.

At Margaretas døde Søn, Kong Oluf,
Du ligner paa et Haar, det veed du dog?

OLUF.

Ja, ja! Det har hans Amme, din Veninde,
Den gode Sara mig fortalt saa tidt,
At sagtens jeg maa vide det. Jeg veed
Desuden Alt, hvad der er hændet ham;
Alt, hvad han talte med sin Moder om.
Hans Vaner kiender jeg, og har dem selv.
Hans Liv var, som det kunde være mit;
Thi Andet hørte jeg i fiorten Aar
Ei af den gode Saras Mund; det var
Jo Emnet for jer Aftenunderholdning.

RAGNHILD.

Og hvad ham hændtes i den sidste Tid,
Erfared du af Stein, hans Kammersvend,
Af Saras Søn, som efter Olufs Død
Kom til sin Moder i vor Fieldehytte.

OLUF.

Ja, ja! Jeg kunde gierne været Oluf.

RAGNHILD.

Velan, min Søn! og du skal vorde ham.

OLUF

leer.

Jeg skal udgive mig for Konning Oluf?
Ha, det var Løier det!

RAGNHILD.

Nei, det er Alvor.

Hør mig, min Søn! Tro ei, jeg vil forføre

Din Uerfarenhed. Du skiller ei
Ved Riget Margareta med dit Udsagn;
Nei, tværtimod, hun skilte dig ved dit,
Og ved din List du vinder kun dit Eget.

OLUF.

Ja, ja! det er iøinefaldende.

RAGNHILD.

Og hvis Margreta virkelig har elsket
Sin Søn saa høit, som hun forsikkrer Folk,
Maa det jo være hende ret en Glæde,
Den største Fryd, at han er ikke død.
Som Enkens Søn af Nain, kommer du,
Og gjør den stakkels Moder lykkelig,
I det du reiser dig fra Dødningbaaren.

OLUF

leer.

Som Enkens Søn af Nain skal jeg komme?
Seer jeg da ud vel som en Dødning, jeg?

RAGNHILD.

Jeg taler billedligt. Et fromt Bedrag
Dig skienker Dit, og Dronningen sin Søn.
Lad hende styre Landet da med dig,
Saa har hun, hvad hun ønsker. Selv kan hun
Dog ikke længe blive Nordens Frue;
Hun vælge maa en fremmed Fostersøn.
Nu faaer hun dig. Maa det ei glæde hende
Langt meer, at herske med sin egen Søn,
End dele Magten med en ukiendt Fremmed?

OLUF

kysser hende kiærligt.

Men, Moder! troer du, jeg vil skifte Moder?

Troer du, jeg vinde vil tre Kongeriger,
Og miste dig?

RAGNHILD.

Du skal ei miste mig.
Jeg bliver dog din Moder. Ingen veed det;
Men det er nok, naar vi To vide det.

OLUF.

Og maa min Ingeborg ei vide det?

RAGNHILD.

Paa ingen Maade! Nei, for Himlens Skyld!
Paa Psalmebogen maa du sværge mig
Ved Gud og hellige Mænd, at du vil tie.

OLUF.

Velan, velan!

RAGNHILD.

Jeg venter Biskop Rudolf
Af Skara hvert et Øieblik; han vorder
Endnu deelagtig i vor Hemlighed.
Thi skiøndt en Qvinde, som med Øinene
For nogen Mand ei blinke skal, behøver
Jeg dog en Ven, Raadgiver, og en Mægtig,
Der understøtte kan med Penge mig;
Thi du maa træde frem i nogen Glands,
Som den tilbagevendte Konge.

OLUF.

Ha,

Det var ret skønt! Jeg pynter gierne mig.

RAGNHILD.

Snart klædes du i Fløil og Hermelin.

OLUF.

Ha, det var herligt!

RAGNHILD.

Gak nu ind i Kamret,
Og vent derinde, til jeg kalder dig!
Snart skal du see din Ingeborg, min Søn!
Thi — som jeg siger — hendes Faders Hauge
Til dette Baghuus grændser. Derfor satte
Man Vindverne saa høit, for at der Ingen
Fra Værelserne her skal see i Haugen.

OLUF.

Nei, er det sandt?

RAGNHILD.

Kun rolig og fornuftig!

OLUF.

En Muur kun skiller mig fra Ingeborg?
O, søde Lykke! Gaaer.

RAGNHILD.

Denne Muur er ei
Saa let at sprænge, som du tænker, Oluf!
Godt nok, at han er barnlig og letsindig,
Det er nødvendigt, for at lede ham;
Men kan han ogsaa staae paa egne Been?
Frisk Mod! Den vinder ei, som Intet vover.

BISKOP RUDOLF AF SKARA kommer.

RUDOLF.

Guds Fred, Veninde! See, her er din Ven.
Men længe kan jeg ikke dvæle her
I denne slette Vraa, hos Kirkens Graver;
Det vilde giøre Opsigt. Thi du veed dog,
Du boer hos Graveren?

RAGNHILD

leer.

Ja ja, det veed jeg;
Og det er ei for Intet, at jeg har
Indgravet mig hos ham.

RUDOLF.

Du stammer ned
Fra Sverre; Hakon Jonson Drost, din Broder,
Blev nødt til skriftligt at frasige sig
Sin Ret til Thronen. Du har al din Tid
Som Enke levet paa en eenlig Gaard
Bag Fieldet, langt fra Folk, blot med en Søn.
Tilfældigviis jeg gjorde dit Bekiendtskab
For trende Somre siden hos din Broder;
Din Søn var ikke med. Da viste du
Mig Giestfrihed, som Rudolf ikke glemmer.
Vort Had til Margareta fast forbandt os;
Og lunknere blev Hadet ikke siden,
Da Krænkelser har Hakon lagt i Graven,
Og Margareta haanlig mig har skilt
Ved Skaras Bispestol, saa her jeg vandrer
Til Spot i Sorø mellem andre Klerker.

RAGNHILD.

Den Søn, du ikke saae, ham seer du nu.

RUDOLF.

Og han Margreta skille skal ved Riget?

RAGNHILD.

Han!

RUDOLF.

Og ved hvilken Magt? Thi veed du ei,
At Ivar Lykke, Erik Kiildsen Vasa

Har slaaet Albrecht; at han sidder nu
Bag Fængslets tykke Muur, en ussel Fange?

RAGNHILD

leer.

Og troer du ei, jeg kiender Olien til
Min egen Ild?

RUDOLF.

Hvad skal da tvinge Magten?

RAGNHILD.

En uretfærdig Magt betvinges billigt
Med en retfærdig List.

RUDOLF.

Margreta selv

Er listig nok; du narrer ikke Ræven.

RAGNHILD.

Jo, med et Speil, hvori den seer sig selv.

RUDOLF.

Forklar dig tydeligt!

RAGNHILD.

Ved Olufs Død

Blev Margareta Nordens Herskerinde;
I Fald han leved end, da var hun skilt
Ved Riget atter.

RUDOLF.

Men disværre, Ragnhild!

En hidsig Feber Ynglingen har dræbt
I Fjor i Falsterbo, og dermed svandt
Vort sidste Haab, thi han var god og svag,
Og Adel, Geistligheden under ham
Ei havde faaet Vingerne saa stækket.

RAGNHILD.

Men — om han leved end?

RUDOLF.

Det Almuesrygte,
Som hver Fornuftig spotter, vil kun hielpe
Dig lidt.

RAGNHILD.

Siig ikke det! En liden Tue
Kan undertiden vælte store Læs.
Thi — kort og godt, som selv du ønsker det —
Kong Oluf er ei død. Han faldt i Sygdom
I Falsterbo, og døde — men kun Skindød.
Hans Hirdmand, Byrge Ulfen, som var hos ham
(Og heldigviis er virkeligen død),
ar en Forræder.

RUDOLF.

Byrge Ulfen, Ragnhild?
Det var jo Margaretas høire Haand.

RAGNHILD.

Just han! Han tragted Oluf efter Livet.
Da Kongen laae paa Dødningbaaren, hørte
Han Byrge Ulfen sige til sin Svend:
»I Fald han ei var død, han skulde døe;
»Den svage Ungersvend forhindred kun
»Margreta i at virke med den Kraft,
»Som Himlen hende gav til Nordens Frelse«.
Knap hørte Kongen det i 'Dødens Slummer,
Saa vakte Skrækken ham; han reiste sig
Fra Dødningbaaren, hiulpen af en Svend.
Og hyllet i en ringe Bondekofte
Ved Midnat flygted Oluf op til Norge,
Hvor Hakons Søster ham tilfældigviis
Traf i en Klippekløft, og hused ham.

Den feige Byrge slagen blev af Skræk,
Og skiulte Flugten selv for Dronningen.
Til Danmark sendte han den tomme Kiste;
En ond Samvittighed har dræbt ham alt.
End er ei Kisten aabnet.

RUDOLF.

Det er sandt,
Den er ei aabnet, men kan aabnes let.
Der ligger Kongens Liig.

RAGNHILD.

Begriber du
Nu, hvi jeg boer hos Graveren, Herr Bisp?
Den sløve Gubbe maa du overtale
Ved store Løfter om Foræringer,
At tage Liget ud og giemme det
Paa et afsides Sted, hvor det ei findes.

RUDOLF.

Hvad hjælper det?

RAGNHILD.

Den rette Oluf bringer
Jeg med.

RUDOLF.

Din Søn?

RAGNHILD.

Der ligner hiin saa grandt,
At selv du vilde troe, det var Kong Oluf,
Hvis du ei vidste bedre.

RUDOLF.

Ha, i Sandhed?

RAGNHILD.

Du Troen strax skal faae i Hænderne.

Men tal ei længe med ham! Oluf er
Vel rask og smuk og stærk og hiertevarm,
Men Dømmekraften er kun svag i ham.
Letsindig sværmer han end, som et Barn,
Forelsket i en ung og deilig Mø;
Og kun med denne Mading fik jeg ham
Nedlokket fra sit Field til grønne Sorø.
Tænk ei, han higer efter Land og Riger!
Blot for at føie mig, blot for at vinde
Sin Giente, som var ellers tabt for ham;
Blot for at glæde hende med at hæve
Paa Thronen Ingeborg — samtykker han.
Vel vogte maae vi os, at ei hans Hierte,
Kun alt for blødt, og hvad man kalder godt,
Forfærdes ved en Daad, som er retfærdig,
En ædel Hevn, som Hakons Skygge kræver.
Nei! selv af Kiærlighed til Margareta

Leer.

Han handle skal; han skienke skal en Moder
Sit Barn igien. Det har jeg bildt ham ind.

Alvorlig.

Men, Rudolf! vi, som bedre Sligt forstaae,
Vi kan ei ønske lang Samdrægtighed
Imellem ham og hende. Tværtimod,
Det vilde lede til Opdagelser,
I Fald han længe blev hos Dronningen.
At Margareta elsker ei sin Søn,
At hans Tilbagekomst forbitter hende,
Fordi hun selv gaaer glip af Kronerne —
Det maa Almuen troe. Saa gaaer det godt.

Du vorder Skaras Bisp igien, og Ragnhild
Maaskee ret snart, hvad Margareta var.

RUDOLF.

Ha, jeg forbauses ved din Dristighed.
Men hvis nu Skibet strander?

RAGNHILD.

Heller drukne
Brat i en lystig Storm, end smægte svagt,
Og døe af Krænkelser en langsom Sot.

RUDOLF.

Og Oluf?

RAGNHILD.

Elsker jeg, som nogen Moder
Sit Barn, og derfor gjør jeg ham til Konge.

RUDOLF.

Men hvis han gribes nu som en Bedrager?

RAGNHILD.

Det kan han ei; han er retmæssig Arving
Til Thronen, thi han stammer ned fra Sverre.
Og har han først en Hær, saa kan han være
Sit Krigspuds og sit rette Navn bekiendt.

RUDOLF.

Og denne Liighed — den er virkelig
Saa skuffende?

RAGNHILD.

Det seer du nu om lidt.
Men husk, hvad jeg har sagt: indlad dig ei
Vidtløftigt med ham!

Kalder, i det hun aabner Døren til Sideværelset:

Oluf! kom, min Søn!

Her er vor Ven; den bolde Biskop Rudolf
Vil dig bestyrke til dit raske Forsæt.

OLUF kommer.

RUDOLF
forbauset.

Ha, det er meer, end Mennesker kan troe!

OLUF
hilser ham smilende.

Herr Bisp! I finder virkelig min Liighed
Med den begravne Drot saa skuffende?

RAGNHILD.

Tal ikke saa, min Søn! Strax maa du vænne
Dig til at være, hvad du synes blot.
Du est Kong Oluf; intet Spørgsmaal om!
Ei sandt, Herr Biskop! han er Nordens Konning?

RUDOLF.

Ja ja, det er han. Han maa vænnes til
At hedde Oluf.

OLUF
leer.

Det er let for mig,
Det er mit Døbenavn.

RUDOLF.

Nei, virkelig?

Alt træffer sammen.

Lægger sin Haand paa hans Isse.

Yngling! jeg indvier

Dig til dit høie Kald. Hvad kun du syntes,
Det est du: Ætling af den gamle Stamme,
Saa godt som Oluf. Vær ham selv! Derved
Du sparer Blod — og Sorg, og Margareta
For Kronen faaer igien en elsket Søn.

OLUF.

Ja, Moder! det er ganske rigtigt: Vindvet
Derinde vender ud til hendes Hauge;
Og naar jeg stiger paa en Stol paa Bordet,
Saa seer jeg, hvad i Haugen foregaaer.
Jeg tænker, at hun kommer snart.

RUDOLF.

Hvo kommer?

RAGNHILD

ryster paa Hovedet.

Han mener Ingeborg. Han tænker kun
Paa Ingeborg. — Saa gaa kun ind igien,
Mit kiære Barn! og kig af Vindvet ud
— Det hjælper dog ei, jeg forbyder det —
Men hold dig hemmelig. Den gode Bisp
Forkynder os, naar vi skal gaae til Hove.

Oluf gaaer.

RUDOLF.

Vel! jeg forstaaer dig grandt. Med denne Liighed,
Og med den Mislighed, der finder Sted,
Kan Alting lykkes. Margareta staaer
Paa Lava, som end ei er bleven kold,
Og under hende brister Skorpen let.
Hun har benaadet Otto af Rupin,
Grev Geert af Holsteen; men de hade hende.
Imod sig har hun end en mægtig Deel
Af Adelen, af Folket. Geistligheden
Er for det meste vel paa hendes Side;

Smilende.

Dog, Ragnhild! har hun ogsaa Fiender der.
To Ting udfordres kun — dem sørger jeg for:

Den døde Konges Liig maa tages bort —
Dertil jeg overtaler Graveren;
Kong Oluf bruger Penge, for i Glands
At træde frem og blænde Mængdens Øine —
Dem skal han ogsaa faae. Jeg veed, Kong Albrecht
Har Guld, som Dronningen ei røver ham.
I Fængslet kan han lege blot dermed,
Som Regnepenge; men i Olufs Haand
Det vorder Ædelstene. Lad mig raade!
Nu vil jeg tale først med Graveren.

RAGNHILD.

Vel! han skal tage mig mit Haab af Kisten.

Med Ild.

Ja ja, det kommer! Ja, det lykkes brat,
Hvad længst mig bares for saa mangen Nat,
Naar vaagen fra min Hyttedør med Gys
Jeg saae paa Himmelen de røde Lys,
Som Aander, dandse frygteligt i Nord,
Der før var Konger paa den norske Jord.
(Tidt blege, tidt i Blus paa Kæmpeviis
De trued, snart med Sværd, og snart med Riis,
Høit sused over Skoven deres Røst:
Hevn Halfdan Svartes Æt, skienk Valen Trøst!
Lad Sydens Ridder ei forfænglig, svag
Beherske Nordens Land! Den Atterdag,
Der kom med Valdemar, med ham forsvandt;
Men Stormen tuder end om Klippens Kant.
Forfængligheden, som i Syden groer,
Skal ikke trives paa den norske Jord.
(Bort, Ridder! til Turnering paa din Hest.
I Storm paa Snekken Viking kæmper bedst.

Bort, spæde Landse, Skiærf og lumske Dolk!
 Med Øxe, Breide' bedst man træffer Folk.
 Bort, Fløil og Silke! langt fra Sund og Bælt;
 Til Jern og Vadmæl trænger kun en Helt.
 Og Barkebeinen kommer, klædt i Bark,
 Med Trøst, som Duen før til Noahs Ark.
 I Svagheds Syndflod skal vi ei forgaae;
 Det Ny skal flye, det Gamle skal bestaae.
 Og hvis en Qvinde først med Giften kom —
 En anden Qvinde bringer Lægedom. De gaae.

HAUGEN VED NABOHUSET.

INGEBORG
 alene.

Saasnart en Stund kun skienkes mig,
 Jeg iler herhid alene
 Fra Hoffets Pragt, fra Støi og Larm,
 Til Haugens Abildgrene.

Indsluttet af et Plankeværk,
 Er kun Trægaarden lille;
 Jeg seer ei hisset mit sortgraa Field,
 Ei Miøsens Bølger trille.

Dengang jeg vandred ved Miøsens Bred,
 Det var Alt andet hiemme.
 Min Gran, min Fos, mit Biælkehuus
 Ret aldrig kan jeg glemme.

Og mindre glemmer jeg den Svend,
Hvis Billed lifligt sidder
I dette Hiertekammers Krog,
Skjøndt han er ingen Ridder.

En Fisker er han, saa rask og let;
Skjøndt ei hans Klæder bramme,
Han stammer ned fra gammel Æt,
Fra norske Kongestamme.

Men stammed han end fra Bønder blot,
Det vil jeg ærligt sige:
Hytten opveier tidt et Slot,
Elskov gjør Alle lige!

Tager en Angelsnor frem, og kysser den.

Med denne liden Medesnor
Han fanget har mig Arme.
Maria, Jomfru, rene Mø!
Dig over mig forbarme.

OLUF stiger ud af Vinduet paa Baghuset, som støder til Haugen,
og klavrer ned af et Træ, som staaer ved Muren.

INGEBORG.

Men, ha! hvad seer jeg? Aabnes hist
Ei Vindvet der paa Huset?
En Yngling stiger ned fra Qvist.
Er denne Svend beruset?

Er det en Tyv, som stæle vil?
Vil han mig overfalde?
Jeg ængstes af en selsom Skræk;
Skal jeg paa Hielpen kalde?

OLUF

kommer.

For Guds Skyld, nei, min Ingeborg!
Til Danmarks Kongeborge
Din Oluf drog fra Dovrefield,
Han fulgte dig fra Norge.

INGEBORG

henrykt.

Du fulgte mig?

OLUF.

Det undrer dig?

Og følger ikke gierne
Med Maanen i sin blide Glands
Den lykkelige Stierne?

INGEBORG

omfavner ham.

Saa vil jeg ogsaa være din,
Og altid hos dig bygge;
Og ikke skilles fra mig du før,
End Manden fra sin Skygge.

OLUF.

Nei, ikke skilles du før fra mig —
Mit Mod skal Intet rokke —
Før Klangen til min Jordefærd
Sig skiller fra sin Klokke.

STEEN BENGTSSEN kommer.

STEEN.

Hvad seer jeg? Daarer mig et Giøglebilled?
Min Datter i en fremmed Ynglings Arm?
En Almuesmand i slette Bondekofte?
Forvovne Niding! ikke kommer du
Herfra med Livet.

Oluf vender sig imod ham.

Jesu Christ! hvad seer jeg?
Hielp os, Maria! alle Helgene!
Han slaaer Kors for sig.

INGEBORG
holder Oluf endnu i sine Arme.
Hvad seer du, Fader? Vil du myrde ham,
Saa myrd mig med! End er han ingen Dødning.
Hvi blegner du? Hvi slaaer du Kors paa Kors?

STEEN.
Min Datter! frels dig for et Spøgelse,
Rør ei den luftige Skygge; thi det er
Ei noget Menneske, det er en Aand:
Kong Oluf spøger her ved høilys Dag;
Det er vor døde Konge.

OLUF.
Jeg er Oluf;
Men jeg er ikke død.

STEEN.
Det er hans Røst.

OLUF.
Det er ham selv, Steen Bengtsen! Frygt kun ei;
Jeg lever end.

STEEN
slaaer Hænderne sammen.
Saa havde Rygtet Ret,
Og et forfærdeligt Bedrag opdages.
Vil knæle.
Min Konge!

OLUF
reiser ham.
Ven! stat op. Er jeg dig kiær,

Saa ti, forraad mig ei! Saaledes kan
Jeg ikke træde frem; det var imod
Min Kongeværdighed. Jeg kommer lige
Fra Norge, hvor i Fjor jeg kiende lærte
Din Datter, Steen! dig uafvidende.
Her boer jeg, der i dette Nabohuus,
Med en Veninde, som mig følger tro,
Og som har været mig i Moders Sted.
Endnu i Dag fremtræder jeg som Drot.
Lad, Ridder! som om end du Intet vidste.
Naar jeg er Konge, hæver jeg din Datter
Til mig paa Thronen. Lad mig nu i Haugen
Et Øieblik alene med den Væne!
Jeg gaaer den Vei tilbage, som jeg kom.

STEEN.

Er det en Drøm? Jeg troer endnu, det er
En Drøm.

OLUF.

Tro, hvad du vil! Læg dig til Sengs
Og sov; i Morgen vil du finde mig,
Naar du er vaagnet.

STEEN.

Herre! du vil ægte
Min Datter?

OLUF.

Ja, saa sandt, som Himlen hvælver
Sig over Jorden med sit luftblaa Tag.
Men lyd nu, Steen! i Fald jeg er din Konge.

STEEN.

Din Undersaat, min Drot! er tro til Døden. Gaaer.

OLUF

til Ingeborg, som holder sig ængstelig i en Afstand.
Min Ingeborg! hvi træder du
Tilbage saa urolig?

INGEBORG.

Ak, Herre! jeg tør ikke nu
Meer være saa fortrolig.

OLUF.

Er ikke jeg din Oluf meer?
Nu skal ei Haabet glippe.

INGEBORG.

Jeg ønskede, at I var endnu
En Fisker fra vor Klippe.

OLUF.

Og har du vundet ei?

INGEBORG.

Nei, tabt!

OLUF.

Hvad tabte du da, Pige?

INGEBORG.

Troen paa eders Ærlighed.
I er ei meer min Lige.

OLUF.

Jeg Konning er, og vælge kan
Min Hustru selv som Konning.

INGEBORG.

En Riddersmø? det gaaer ei an,
Hun tør ei vorde Dronning.

OLUF.

Jeg sværger dig —

INGEBORG.

Sværg ikke meer!

Det sikkrer mig ei Freden.

Den Mand, hvis Ord jeg ikke troer,

Troer ikke jeg paa Eden.

OLUF.

Og sveg jeg da mit Ord?

INGEBORG.

Ja, ja!

I taled ingenlunde

Med Ærlighed. Hvor tidt har I

Mig sagt: I var en Bonde!

Hvor gierne troede jeg det ei!

Hvad kunde meer fornøie?

Jeg læste Aabenhiertighed

Af et uskyldigt Øie.

Men det bedrog, og medens I

Som fattig Yngling sværmed,

I var en mægtig Drot. Ak, I

Har grusomt mig fornærmet.

Nu forekommer mig hver Stund,

Da vi tilsammen taled,

Blot som en Drøm, et flygtigt Blund,

Før Morgenhanen galed.

OLUF.

Du elsker mig da ikke meer?

INGEBORG.

Jeg veed det ei. Min Smerte

Bortjager hver lyksalig Fryd

Fra det beklemte Hierte.

OLUF.

Du gaaer alt bort?

INGEBORG

kæmpende med sig selv.

Og det med Ret.

OLUF.

Bliv! — Dine Taarer trille —

INGEBORG

med udbrydende Taarer.

Jeg er til Dronning jer for slet,

For god til eders Frille. Gaaer.

OLUF

fortvivlet.

O, Gud! hun gaaer. Jeg Alt har tabt.

Hvad har jeg mig formastet?

Jeg til Ulykken kun er skabt,

Og Tærningen er kastet.

Hvad hjælper det, o Moder! nu,

Du loved mig et Rige,

Naar glip jeg gaaer af Livets Held,

Og mistet har min Pige?

Hvor blev hun af? Hun smutted ud

Af Haugens lille Laage.

Jeg tør ei følge med. O, Gud!

Jeg svimler, som i Taage.

Ad Landeveien vel hun gaaer

Til Dronningen tilbage.

Mon ei, naar jeg i Træet staaer,

Jeg hende kan opdage?

Han stiger op i et Træ i Forgrunden, og seer over Plankeværket,
men springer ned igien, dødbleg og skiælvende.

O, Himmel! hvilket rædsomt Syn!
Alt svandt, hvad mig har glædet.
Det traf mit Øie som et Lyn —
Jeg skued — Retterstedet!
Ja ja, det intet Blændværk var;
Nei, det kan ikke feile:
Derude — fiernt paa Marken — staaer —
En Galge med en Steile!

Han gaaer fortvivlet.

TREDIE HANDLING.

RAGNHILDS VÆRELSE.

RAGNHILD. OLUF prægtig klædt.

RAGNHILD.

Ha, hvad den Fløielskiortel klæder godt,
Og Sværdet med Guldhialte ved din Side!
Nu ligner du først Kongen. Men du maa
For Alting ei see saa bedrøvet ud.

OLUF.

Ak, Moder! hun forlader mig. Hun vil
Ei tiere see mig. Ei hun troer, at jeg
Kan kaare hende til min Ægte-Dronning.

RAGNHILD.

Ei, Børnestreger! Agt ei hendes Tro!
Naar du kun først er Konge, gør du hende,
Saasnart det lyster dig, til Landets Dronning.
Men vogt dig, Søn! for al Fremfusenhed.
Fremfusende det var i største Grad,
At stige giennem Vinduet til Gienten
I Abildgaarden. Men, Gud være lovet!
Det vendte sig til Held for os, og det

Bestemte dig. Det første Skridt er giort.
 Steen Bengtsen tog dig strax for Konning Oluf;
 Og som en Gnist i tørre Lyng paa Heden,
 Udbredte Rygtet sig. Men godt og vel,
 At vor utrættelige Ven Bisp Rudolf
 Var snar, som du! Thi Graveren ham lød.
 Og Rudolf var i Fængslet hos Kong Albrecht,
 Som sender her dig denne Pung med Guld.
 Deel ud deraf til Folket, mens du gaaer
 Til Dronningen i Hallen! Det vil hielpe.
 Naar Betleren først har en Skierv i Haand,
 Da raaber han dig ud til Konge flux.

OLUF.

Men — det har rystet mig, og det har giort
 Mit Blod til Iis — at jeg saae — Retterstedet!

RAGNHILD.

Est du en Karl, som eier Mod i Barmen?
 Est du en ægte Gut, en Dalens Døl?
 Fy, skamme dig! Tænk paa den fromme Drot,
 Der strakte sig i Kors for Alteret,
 Og lod saa Morderne ham spalte Ryggen.
 Tre Kroner vinker — og du frygter Døden?
 Hvor mange norske Konger døde Straadød?
 See! Olaf Tryggvason i Havets Bølger
 Ved Svolder — smiler end. Ved Stiklestad
 Staaer Hellig Olaf blødende for Øxen,
 For Thorer Hund — men om hans lyse Haar
 En Gisel staaer af Himmeriges Straaler.

OLUF.

De faldt i mandig Kamp — men jeg bedrager.

RAGNHILD.

Ja, som Kong Alfred, Barn! bedrog de Danske,
 Da han i Leiren kom som Harpespiller.
 Du kalder dig Kong Hakons Søn —

Kæmpende med sig selv.

Hvo veed —

Jeg kunde sige dig —

Afbrydende.

Men nei! han skal

Ei vide det.

Høit.

Du stammer ned fra Sverre,
 Det er dig nok. Og Sverre kalder dig.
 Red gamle Norden fra Forkiælelsen.
 Søn! red den norske Tunge, lad vort Sprog
 Beholde Havets friske, bittre Kraft,
 Ei vorde Brakvand ved at blandes sødt
 Med Elbens og med Rhinens ferske Floder.

OLUF.

Hvor kan jeg hykle Kiærlighed og Troskab
 For Margareta?

RAGNHILD.

Ha, det skal du ei!

Hun ei erkiender dig; men lige godt,
 Naar Folket gjør det. Du forlader hende,
 Naar hun har seet dig. Jeg dig stander nær,
 Og hjælper dig. Du skal kun tale lidet,
 Det Høistnødvendige. Det lykkes vist;
 Thi vi har mange Venner alt i Landet.
 Herr Ridder Breide Limbek saae dig nys,

Og strax han hylded dig. Det Samme gjør
Grev Otto af Rupin. Saa gjør de alle.

Bringer ham et Bæger.

Tøm dette Bæger, nyd den gamle Miød,
Drik Styrke, Mod og Haab, og følg din Moder!
Der kommer Skaren alt, at hente dig.

OLUF

drikker, og rækker hende Bægeret tilbage.

Jeg beder ei til nogen Helgen meer;
Men, Ingeborg! af Kiærlighed til dig
Jeg voved Alt — din Kiærlighed beskytte! De gaae.

LYSTSKOV VED KONGEBORGEN.

GEERT AF HOLSTEEN. OTTO AF RUPIN.

OTTO.

Jeg siger dig det, Broder! ved Maria,
Ved alle Helgene: den døde Konge,
Margretas Søn, opstanden er igien
Frisk fra de Døde. Og med Oluf reise
Sig alle gamle Haab af Marmorkisten,
Og ryste Vingen, for at flyve kiækt.

GEERT

spodsk.

Ja, som en Paafugl breder ud sin Vifte
Med Argusøine stolt i Solens Glands.

Alvorlig.

Hvad er nu det for gammel Kiærlingsnak?

OTTO.

I Fald du troer ei Otto af Rupin,
Din Vaabenbroder —

GEERT.

Men min Vaabenbroder
I Viin har druknet sin Fortvivlelse,
Fordi han Naade fandt hos Munkedeien.
Du Taabenakke! var det bedre vel,
At smægte med Kong Albrecht i et Fængsel?

OTTO.

Nu kommer snart Kong Albrecht løs igien,
Saa skal vi fiske ret i oprørt Vand.

GEERT.

Godt! Altsaa: der er Een, som giver sig
Ud for Margretas Søn?

OTTO.

Det er ham selv,
Min kiære Broder! Mange store Mænd
Og danske Riddere har hyldet ham
Som deres Konge. Han besøger snart
Sin Moder med et talrigt Krigerfølge;
Og Vee Margreta, hvis hun kiender ei
Sin Søn igien!

GEERT.

Vee hende! Det er mit Ord.

OTTO.

Kom med at see ham, at du ogsaa strax
Kan hylde ham.

GEERT.

Behøves ei; jeg hylder
Ham ubeseet. Han er Margretas Fiende,
Vil støde hende ventelig fra Thronen;
Det er mig nok.

OTTO.

Jeg siger dig: det er
Ham selv.

GEERT.

Kan gierne være.

OTTO.

Troer du, han
Er en Bedrager?

GEERT.

Det er mig det Samme.
Han er Margretas Fiende, det er jeg;
Saa er vi ubeseet jo Kammerater.

OTTO.

Dit Had til hende tykkes mig for strengt.
Vi var i hendes Vold — hun gav os fri.

GEERT.

Ja, ja! den Kone veed nok, hvad hun gjør.
Min Farbroer Nicolai, Grev Gerhards Søn,
Forlened hun jo moderligt med Slesvig —
Fordi hun nemlig ikke kunde Andet.
Men troer du, derfor hun har vundet os?
Paa ingen Maade! Gerhards Slægt er stor
Desuden, og hvad kommer mig, hans Fætter,
Hans Lykke ved? Han deler ei med mig.
Jeg er en fattig Eventyrer, som
Den store Geert, vor fælles Stammefader,
Der under Taget boede paa et Kornloft,
I Gield dybt over begge Øren; al
Hans Eiendom, det var to store Hunde,
Forsultne, men fortræflige til Jagt.
Med sine Hunde jog han danske Harer,

Og Holsteen, Slesvig, Jylland, næsten Danmark
Betvang han; til den jydske Bondeknold
Niels Jepsøn faldt med Døren ind i Huset.
End er jeg ikke Geert; dog lykkedes
Det mig i Sverrig alt at faae et Banner.
Og jeg er Albrechts redelige Ven,
Og jeg vil hevne ham. Ved dette Sværd!
Og denne Oluf er Margretas Søn;
Om han er lille, lang, om skiæv og krum,
Dum eller klog, Helt eller Niding — han
Er hendes Søn! Det lader jeg mit Liv paa,
Og sværger strax til Prætendentens Fane.
Thi jeg er kied af Qvinderegiment,
Og Mange, tænker jeg, gaaer det, som mig.

OTTO.

Ja, ganske vist! Men jeg forsikkrer dig,
At han er ægte.

GEERT.

Det kan være muligt.

Dog saae jeg næsten helst, at det var Løgn,
Thi saa blev Spasen meget mere morsom.

VIGGO MOLTKE

kommer.

Jeg siger: det er Løgn, du frække Geert!
Og jeg vil gjøre Spasen dig saa morsom,
Som du forlanger.

GEERT.

Kiender I ham alt,
Herr Viggo Moltke?

MOLTKE.

Jeg har aldrig seet ham,
Men det er ligesuldt en Helveds Løgn.

Den Kiæltring vil kun skade Dronningen,
Hvem jeg forsvarer med mit Liv, mit Blod
Mod hver en Niding til den sidste Draabe.

GEERT.

Og jeg har heller ikke seet ham, Viggo!
Men dog jeg paastaaer: det er ganske sandt.

MOLTKE.

Du lyver i din Hals!

GEERT.

Tag jer i Agt,
Mandhaftige Ridder! at I egger ei
En kraftig Kæmpe mod jer Alderdom.

OTTO.

Egg ikke to med plumpe Uqvemsord!

MOLTKE.

Hvo bruger Uqvemsord vel meer, end I?
Grødhoveder I kalde kun de Danske.
Al Margaretas Godhed hjælper ei.
Forlened hun ei eders Slægt med Holsteen,
Da Landet hendes blev ved Arveret?
Og dine Fangelænker har hun brudt.
Men Intet kan formilde Bitterheden
I eders Hierter mod den danske Dronning,
Vort Nords Semiramis.

OTTO

leer.

Semiramis!

Hvem var Semiramis?

MOLTKE

hidsig.

Det veed jeg ei.

Jeg er ei kommen her, Grønskoldinger!
At give Jer Lection i Krøniken,

Men for at tugte jer, I Spyttegiøge,
Som kaste mig min Alderdom i Næsen,
Og som fornærme Dronning Margareta!
Jeg tager eder begge to paa min
Samvittighed.

GEERT.

I have maa en god
Samvittighed.

MOLTKE.

Det kan jeg ikke sige;
Thi jeg har tvivlt et Øieblik, jeg Daare,
Om Margaretas Uskyld, hendes Dyd.
Det kræver billigt et Forsoningsoffer;
Og derfor vil jeg slaaes med jer, og give
Jer med mit gode Sværd to Sandsekager.
Saa er den Times Daarlighed betalt.

OTTO.

Med sølvgraae Haar?

MOLTKE.

Vi rives ei i Haaret,
Min gode Dreng! Følg mig kun uden for
Den kongelige Lystskov; thi der kommer
Vor Dronning henne med sin ældste Jomfru.
Hun skal ei mægle Fred imellem os.
Vor Kiv skal heller ikke volde hende
Meer Kummer, end hun har. Men Vee den Niding,
Som støder lumsk til Vognen, naar den helder,
Og lønner hendes Godhed med Foragt!

GEERT

til Otto.

Det er en Allerhelveds Karl!

MOLTKE.

Ja, Jyden

Kan ogsaa skiende, naar han bliver vred. De gaae.

DRONNING MARGARETA kommer grundende, fulgt af JOMFRU
KIRSTEN.

MARGARETA.

Min Søn staaer op fra Graven! Er det ham,
Hvi flyver han ei i sin Moders Arm?
Hvi kommer han med Stridsmænd, som en Fiende?

KIRSTEN.

Hvor kan I troe, at det er eders Søn?

MARGARETA

seer stivt paa hende, og trykker hendes Haand.
Men hvis det var, Veninde! — hvis det var!

KIRSTEN.

Et saadant Eventyr kan giekke jer?

MARGARETA.

Hæng Moderhaabet i saa tynd en Traad,
Du vil, og du skal see, hun tager Traaden
Dog for et Ankertoug, indtil den brister.

KIRSTEN.

Han skulde være flyet fra Dødningbaaren
Til Norge, blot af Frygt for Byrge Ulfen?

MARGARETA.

Som aldrig kunde lide ham, som altid
Modsagde vranten ham, og forekasted
Ham Mangel, snart af Mod og snart af Evner.

KIRSTEN.

Men Byrge Ulfen var en ærlig Mand.

MARGARETA.

Nedslaaet, dybt fortært — af skumle Nag
Maaskee — kom han til Danemark fra Skaane,
Taug, søgte Eensomhed, og visned hen.

KIRSTEN.

Den bolde Ridder mistede sin Helbred,
Han gik og droges med en Leversyge,
Som lagde ham i Graven.

MARGARETA.

Hvo har sagt dig,
At det var Leveren? Om det var Hiertet?

KIRSTEN.

Men —

MARGARETA.

Kirsten! ti, og lad mig dømme selv.
Troer du, at Moderøiet laer sig daare?
See vil jeg ham; men inden jeg ham seer,
Vil jeg en liden Stund henrykkes ved
Den Tanke, ved den Mulighed, at Oluf
Er ikke død. O, Kirsten! vidste du,
Hvad det har at betyde for en Moder,
At faae sit Barn igien. Troer du, at Danmark,
At Norge, Sverrig opveier mig min Oluf?
Den gyldne Krone favner koldt min Tinding,
Mit Hoved gotter sig ved Tanken om
Den Magt, jeg har; men naar mig Oluf favned,
Da frydedes mit Hierte. Tidt har jeg,
Naar jeg om Aftenen gik i mine Drømme,
Misundt ved Hyttens Dør den Bondegvinde,
Som sad og spandt paa Bænken hos sin Søn. —
Han var vel ingen stærkbegavet Aand,

Lidt blød — men denne Blødhed smelted mig,
 Naar jeg igien som Qvinde var for streng.
 Og naar han med det ærligstore Øie
 Saae mig i Siælen — o, da tyktes mig
 At see min Hakon, hans udtrykte Billed!
 Hans Død har skilt mig ved min bedste Glæde;
 I Fyrstedaad, i Kunst og Videnskab
 Jeg søgte trøstelig Adspredelse;
 Og elske vilde jeg mit Folk som Dronning,
 Da jeg som Viv og Moder Ingen fandt
 At elske meer.

Henrykt.

Men skienk mig ham tilbage,
 Og gierne kaster jeg det tunge Guld
 Fra Tindingen; og gierne Purpurkaaben
 Maa glide ned fra disse Skuldre, hvis
 Jeg atter trykker Oluf til mit Bryst.

De gaae.

RIDDERNE BREIDE LIMBEK og HANS ABILDGAARD komme fra en
 anden Side.

LIMBEK.

Det trækker herligt op.

ABILDGAARD.

Ja, det er lummert.

Men endnu veed man ei, hvor det slaaer ned.

LIMBEK.

Margretas Skaktavl staaer kun maadeligt.
 Hun tænkte, fordi Dronningen er stærk,
 Hun kunde gierne flink fortsætte Spillet,
 Skjøndt Kongen alt var mat.

ABILDGAARD.

Nu kommer Kongen

Tilbage.

LIMBEK.

Ja, men ei til hendes Tarv.

ABILDGAARD.

Har du ham seet?

LIMBEK.

Han ligner Konning Oluf,
Som tvende Draaber Vand hinanden ligne.
Der er slet ingen Tvivl om, det er ham.

ABILDGAARD.

Tak skee den hellige Jomfru! Nu, Margreta!
Skal du ei meer ydmyge Adelen.
Hvorledes var det, Breide Limbek? vilde
Hun ei udtørre Bækkene?

LIMBEK.

Hun trued!

Hvorledes var det dog, Hans Abildgaard?
Hun vilde, troer jeg, ryste Abildgaarden.

ABILDGAARD.

Og bryde Bægret. Rosenkrantzers Vaaben,
Det lod hun skrabe bort af Skabene,
Fordi det var for prægtigt til en Ridder.

LIMBEK.

Men nu skal Most af Æblet i vort Bæger
Udstrømme til en Bæk, som drukner hende.
Nu skal hun ikke gifte gammel Adel
Med ny, som Kirsten Thott til Jesper Muus,
Saa at man nødig har at sende Manden

En Kobbernagle fæstet i en Guldring
 Med Indskrift: »Arte dig nu, Kobbernagle!
 Du fattet er i Guld«. Kom, kiære Broder!
 Lad os som bolde danske Herremænd
 Gaae hen og sværge til Kong Olufs Fane. De gaae.

DRONNINGENS HAL.

Musik. HOFMÆND og ALMUE. DRONNINGEN kommer med sine
 JOMFRUER.

MARGARETA

afsides.

Er det en Sammenkomst for Søn og Moder,
 Naar efter Aars Adskillelse de sees
 For første Gang? Nei — det er en Bedrager.
 Oluf var kommen, som en Ørneunge,
 Der iler hjem i snelle Flugt til Reden.

Hun sætter sig paa Thronen.

LIMBEK og ABILDGAARD komme.

LIMBEK.

Vor Frue, vor Formynderske! vi komme
 Fra Oluf, fra din kongelige Søn,
 Som ei er død, som vender karsk tilbage.
 Det var hans egen Drift at hilse dig
 Først hemmeligt i kiærlig Eensomhed,
 Som Hiertet bød; men neppe rygtedes
 Hans Atterkomst, før Folket sammenstimled,
 Før Krigerne strax til hans Banner svor,
 Og samled sig i Flokke ved hans Bolig.
 Der er han.

Musik. OLUF; hans Moder RAGNHILD følger ham. DRABANTER.

MARGARETA,

naar Musiken er ophørt, i det han staaer for hende, iler ned, og vil omfavne ham, men gyser tilbage, og siger:

Nei, nei! det er ikke ham.

OLUF.

Margreta! kiender du ei Oluf meer?

MARGARETA.

O, Gud! det er hans Røst.

LIMBEK.

Det er ham selv.

Omfavn dit Barn!

MARGARETA

vil omfavne ham, men gyser atter tilbage.

Jeg kan — jeg kan det ei.

Thi det er ham — og det er ikke ham.

For eder — for al Verden — er det ham,

Men ei for mig.

Betragter ham.

Og dog — i Fald det var!

Saa megen Liighed — nei, den er umulig

Imellem To. Maaskee dog mellem Brødre.

Hvis Oluf havde havt en Broder — da —

Thi begge ligne Hakon — denne meer,

End selv min egen Søn.

FOLKET

med høi Røst.

Det er ham selv!

MARGARETA

dybt rystet og bevæget.

Tal, du besynderlige Skikkelse!

Est du en Aand fra Graven, eller kun

En Giøgler fra forføngelige Verden,

Som higer efter Guld og Magt og Glands?
 Est du min kiødelige Søn, saa tal!
 Hvi stirrer du paa mig, stiv som en Støtte?
 Beviis mig, at du est mit Barn! Hvor let,
 Hvor let for dig, hvis virkelig du est!
 Hvad binder Munden paa dig? Er det Angst?
 Er det Fortrydelse?

RAGNHILD
 træder modig frem.

Hvor kan du tvivle,
 Min høie Frue? Maa det ei fortryde
 Kong Hakons Søn, at holdes af Margreta
 For en Bedrager, naar han barnligt iler
 I hendes Favn?

MARGARETA.

Ha! hvo est du, som gjør
 Dig egenmægtig til den Stummes Tolk?

RAGNHILD
 bittert smilende.

Hans Pleiemoder — men dog moderlig.

MARGARETA.

Ha — Ragnhild?

RAGNHILD.

Ja, min Dronning! ganske ret.

Her seer du Sverres Ætling, Søster til
 Den Mand, som dine Sendebud formaaede,
 Frivilligt at frasige sig sin Ret
 Til Norges Throne. Han er død. Man sagde,
 Det var af Græmmelse; jeg kan bevidne,
 Det var en Feber, som rev Helten bort.
~~Vi alle fandt os i din Villie strax;~~
 Og stor var mig den Fryd, da Hændelsen
 Kong Hakons Søn indbragte til min Hytte.

Jeg hused ham, jeg pleied, styrked ham.
 Og skøndt man siger, at du skilte mig
 Grumt ved en elsket Broder — ~~som er usandt~~ —
 Jeg bringer gierne dig Kong Hakons Søn,
 Til klart Beviis paa min Forsonlighed.

MARGARETA.

At du ham bringer, det gjør Sagen meer
 Mistænkelig.

RAGNHILD.

Er det min Tak, fordi
 Jeg pleiet har den unge syge Konning
 Og skaffet ham sin Helbred paa min Klippe?

MARGARETA.

Hvi taug du i et Aar?

RAGNHILD.

Fordi man sagde,
 Du haded og du efterstræbte ham.

MARGARETA.

Tal, Oluf! selv. Hvad sagde du dertil?

OLUF

med et Blik paa sin Moder.

Jeg sagde steds: min Moder elsker mig.

MARGARETA

rørt.

O, Gud! den Tone kom fra Sønnehiertet.

ABILDGAARD.

~~Tvivl ikke længer!~~

MARGARETA.

Ræk mig hid din Haand!

Han gjør det, hun betragter den.

Ja — Haanden ligner ogsaa; dog ei ganske:
 En Vorte mangler der.

RAGNHILD.

Den skaffed jeg
Ham af med, høie Dronning! ved et Huusraad.
Er Oluf virkelig din Søn, saa kiendes
Han vel paa Andet, end paa Vorterne.

ABILDGAARD.

Ja, det er vist.

LIMBEK

sagte til Nogle af Folket.

Det lader ikke til,
At hun just gierne kiender ham igien.

ABILDGAARD.

Min Dronning! hvis du tvivler om, at han
Er Oluf, er din rette Søn, vor Konge,
Saa giv ham nogle Spørgsmaal, lad ham sige,
Hvad der er foregaaet mellem dig
Og ham, som ingen Andre veed; deraf
Opdage vi den Sandhed allerbedst,
Der er dig selv, din Adel, Geistligheden
Og menig Mand af største Vigtighed.

MARGARETA.

Ja, du har Ret. Det strax afgjøres maa,
Og Folket selv maa være Dommer. Oluf!
Dengang din Fader døde — siig, hvad gjorde
Jeg da den Aften ved dig?

OLUF.

Du mig tog
Paa Skiødet, kyssed mig. Guldkronen laae
Paa Bordet — du den satte paa mit Hoved.
Jeg var saa liden, at den gled mig ned
Paa Skuldrene. Da kom just Sara did,

Min Amme, bragte mig en Hvedesimle.
Jeg skyndte mig at faae det tunge Guld
Af Halsen, kasted Kronen af paa Gulvet,
Og greb begierlig efter Aftensmaden.

MARGARETA.

Hans Røst, hans Udtryk, Blik — dog altid Noget,
Som fremmed blander sig i det Bekiendte! —
Ja, det er rigtigt. Men det kunde Fleeer
Vel have hørt. — Hvad sagde jeg dig, Oluf!
Dengang din Fader jordet blev?

OLUF.

Du sagde:

»Vox, som en frodig Gran paa Heitens Grav,
»Saa visner ei den gamle Kongestamme«.

MARGARETA.

Ha — Gud i Himlen!

FOLKET.

Der er ingen Tvivl om,
Det er ham selv.

RAGNHILD.

Du troer maaskee, at han
Erfared visse Ting ved blotte Sagn.
Fortæl da noget ganske Ligegyldigt!

OLUF.

Erindrer du, da selv du klipped mig
En deilig solklar Sommermorgenstund
Mit Haar, og pusted mig paa Hals og Ansigt,
At jeg blev utaalmodig, vred, og skioldte?
Du gav mig Hug, og satte mig i Krogen.
Jeg bad dig om Forladelse, da kyssed

Du mig, og loved mig, at Ingen skulde
Faae det at vide.

MARGARETA

ryster paa Hovedet.

Det er ganske sandt.

Jeg holdt mit Ord, og sagde det til Ingen.

OLUF.

Og nu i ældre Tid: Erindrer du
Den Hemmelighed, du betroede mig,
Om den Fyrstinde, som jeg skulde faae
Til Ægte, hvis jeg vilde?

MARGARETA

hurtig.

Ti dermed!

RAGNHILD.

Men mindre Ting igien, til sandt Beviis!
Thi Stort kan rygtes.

OLUF.

Mindes du, en Aften

Vi sad alene to paa Vordingborg?
Du havde faaet skønne Blomsterløg
Fra Holland, som just nys var sprunget ud.
Du tog en Hyacinth med mørke Lokker
Paa smalle Stilk, og stak den i min Hat,
Og sagde: Dette Blomster ligner dig!

MARGARETA

betragter ham rørt med kæmpende Uvished.

Er virkelig end Blomsten ikke visnet?

IVAR LYKKE

kommer.

Vor Frue, vor Formynderske! du studser,
Du tvivler, og du overtydes? Os
Det gaaet er, som dig; men, som du selv,

Er Ivar Lykke nu fast overtydet,
Og Hæren er det med, og Almuen
Kun venter paa at hylde deres Konge.
Det sikkert Beviis dog mangler end,
Hvorpaa maaskee du selv end ei har tænkt
I Overraskelsen af dette Særsyn.

MARGARETA.

Hvad, Ivar Lykke?

IVAR.

Du har jo begravet
Din Søn; der kan ei være To paa een Gang,
I Hallen levende, som død i Kisten.

Til Oluf.

Hvis, Herre! du est virkelig vor Drot,
Jeg tiener dig som ærlig Riddersmand
Med Liv og Blod, og hver en Dannemand,
Som jeg. Men du kan ei fortryde paa,
At jeg er ligerviis Margreta tro,
Og hvis hun er din virkelige Moder,
Maa denne Troskab glæde dig som Søn.
Drabanterne blev sendt til Gravcapellet
At aabne strax den skønne Marmorkiste,
Der — efter Rygtet — giemmer Kongens Liig.

RAGNHILD.

Det er ham kiært, at dette skeer.

MARGARETA.

Ha, Ivar!

Du staaer mig troligt bi.

IVAR.

Der kommer alt
Drabanterflokken.

DRABANTERNE komme.

MARGARETA

raaber dem i Møde:

Taler! Fandt I Liget?

DRABANT.

Nei, Frue! Marmorkisten fandtes tom,
Det lader til, at der har aldrig ligget
Et Liig deri.

Mumlen iblandt Folket.

ABILDGAARD.

Ha, det er meget selsomt!

LIMBEK.

Ja, det er meer end selsomt.

ABILDGAARD.

Danmarks Frue!

Formynderske! du har ei vidst, at Kisten
Var tom?

LIMBEK

spodsk.

Nei, hendes Kiærlighed til Sønnen
Tillod ei hendes ømme Moderhierte
Det fæle Syn — at see den Elsktes Liig.

Mumlen iblandt Folket.

RAGNHILD

mere modig.

Saa var vel Rygtet ei saa ganske falskt,
Og saa var min Forsigtighed vel ei
Saa ganske taabelig: at først i Hallen
For Folkets Øine jeg tilbagebragte
Den tabte Konge — som nu selv vil herske,
Og som sin Moder takker for den Omsorg,
Hun bar for ham — og for hans Kongeriger.

MARGARETA.

Ha, denne Trods, og denne lumske Hevn,
Hvis Glæde, Ragnhild! tindrer i dit Øie,
Og denne Eventyrers feige Frygt —
See, hvor han vakler, skiælver, tør ei see
Mig stivt i Øiet!

RAGNHILD.

Fabelen fortæller,
At den, der skued Hov'det af en Trolde,
Den blev til Steen; men meer forstener det,
At see en unaturlig Moders Ansigt.

IVAR

med et vredt Blik paa Margareta.

Vor Konge, kom! Vi følge dig.

ALLE.

Vi følge.

Hil Konning Oluf! Konning Oluf leve!

Pauker og Trompeter. Alle forlade Dronningen, uden hendes Jomfruer og Viggo Moltke, der holder sig tilbage.

MARGARETA.

Saa staaer jeg nu forladt af mine Mænd.

KIRSTEN

kommer med de Andre, undtagen Ingeborg.

Men ei af dine Piger, elskte Dronning!

De komme, og kysse hendes Hænder.

MARGARETA.

I blive hos mig, mine stakkels Duer?

KIRSTEN OG NOGLE FLERE.

I Liv og Død.

MARGARETA.

Vi bygge vil et Kloster.

Et Kloster vil dog Danmark unde mig.

VIGGO MOLTKE

træder frem.

Min Dronning! du skal ikke gaae i Kloster.

MARGARETA.

Ha, Viggo Moltke! du endnu hos mig?

Du drager ikke med den store Flok?

VIGGO.

Nei, jeg er ingen Trækfugl, men en Glente,
Som bygger helst i høie Borgruiner.

MARGARETA.

Troer du, han er min Søn?

VIGGO.

Jeg troer, hvad du troer;

Du troer det ei, og Viggo heller ei.

Dig kiender jeg nu, som mig selv, min Dronning!

Men flygtigt gjorde jeg kun hans Bekiendtskab.

MARGARETA.

Tro — tro mig, Viggo! det er en Bedrager.

VIGGO.

Jeg troer dig. Det er en forbandet Trolldmand,

Der har ved Hexeri og Satanskunst

Erfaret Alt, hvad han fortalte dig.

MARGARETA.

Hvordan det er, veed jeg saa lidt, som du;

Men dette veed jeg: han er ei min Søn,

Om ogsaa tusind Gange han fortalte

Mig Træk af sine Barndomsdage; hvis

Han ogsaa ligned Oluf meget meer.

Men — det behøves ei; thi mine Fiender

Med Glæde puste Sæbebobler selv,

For at beskyde mig med disse Kugler.
 Det er dem om et Paaskud blot at gjøre;
 Og slagne mine Venner er med Blindhed.

VIGGO.

Følg mig til Jylland, til mit gamle Slot;
 Vær Frue der, tag dine Piger med!
 Der findes Kost og Plads for eder alle.
 Der kan i Ro du vente bedre Dage,
 Til Sæbeboblen brister; til man gaaer
 Ei meer i Taaget efter Lygtemanden.

MARGARETA

støtter sig til Jomfru Kirsten.

Jeg meget har udstaaet denne Dag,
 Og det er intet Under, gode Ridder!
 I Fald min Kraft forlader mig tilsidst.
 Man vilde skille mig ved Land og Riger —
 Det lyktes ikke strax.

VIGGO.

Man vilde skille
 Dig ved et ærligt Rygte; men din Dyd
 Fremstraalede kun mere klart i Mørke.

MARGARETA.

Det værste Stød, det træffer nu tilsidst.
 Berøv mig Kronen — det er vel et Tab
 For et høimodigt Hierte; men det kunde
 Jeg snart forvinde. Forekast mig Letfærd
 I Sæderne — ja, det er vel en Plet;
 Dog den letsindige Letfærdige
 Kan være god, og eie sieldne Dyder.

Fortvivlet.

Men gjør mig til en unaturlig Moder,

Og Alt forsvinder, som et Giøgleværk,
Naar Feen vorder til en hæsleg Hex,
Kronen en flettet Krands af vissent Straa,
Og Kraften selv en Flaggermuse-Vinge
Paa Diævleskikkelsen. Det er Margreta,
Det gielder hun nu for i Folkets Øine!

Hun gaaer fortvivlet bort med sit Følge.

FIERDE HANDLING.

EN UNDERJORDISK HVÆLVING

med nogle gamle store Kister. Adskillige Pergamentpakker ligge
paa Gulvet.

ABBEDEN

aabner Døren, og kommer ind med en Lygte, som han sætter fra
sig paa Gulvet, og udbryder i dybe Tanker:

Hun os forlader! Det mig forekommer,
Som om os Solen midt i feirest Sommer
Forlod, reent uden Haab, reent uden Trøst,
Og sendte Vinter, før vi havde Høst.
O, nu først ønskede jeg, at Aandens Vælde
Med Legemsstyrke Magten kunde fælde,
Misbrugte Magt! Hvad hjælper Tankens Værk,
Naar Armen ei er med, som Tanken, stærk?
Hvad er Nutidens Helte? Kaade Dreng!
Og det endnu vil vare saare længe,
Før de blier meer. Minerva! nej, du maa,
Hvor du skal virke, stærk bevæbnet staae. —
Men det er Drømme. Mon det vel sig sømmer,
At i en vigtig Stund jeg gaaer og drømmer?

Hvad kan jeg Andet? Hvad formaaer mit Ord?
Hvor væmmelig er mig den frække Jord,
Der stormer stedse til sin egen Skade!
Jeg stiger fra forfængelige Flade
Ned i dens dunkle Skiød: en Kielder trang.
En trangere skal huse mig engang. —
Her giemmes længstforsvundne Krigsbedrifter,
Som vissent Løv, i støvbedækte Skrifter;
Dog findes hist og her i gustne Krands
Et Blad endnu, som ei har tabt sin Glands.
Du hulde Digtekunst! din Kraft kan maale
Bedrifterne med Evighedens Straale;
Du falder tidt i bælmørk Hvælving ind,
Og livner op det Døde med dit Skin.
Hun ønsker sig den gamle Kæmpevise,
Og nødig vilde jeg den selv forlise,
Thi den er fuld af barnlig Oldtids Aand,
Og Absalon den skrev med egen Haand.
Svend Vonved var paa glubske Kæmpemaader
Jo selv en Viis, som kunde løse Gaader,
Og som forlangte Gaader løst med Kløgt. —
Men jeg maaskee kun har forgieves søgt.)

Hun reiser bort til Jyllands golde Heder,
Hvor Rolighed dog mildt om Sletten freder.
Før hendes Fødsel kom den fule Giest
Og hærged Landet rundt — den sorte Pest.
Den lagde Jyllands brede Sletter øde;
Der finder neppe nu en Fugl sin Føde.
Hvo veed, om ei hun bringer did den Vaar,
Som bort fra Siælland med Margreta gaaer?

Hvor gierne drog jeg med! Det Intet koster,
 At rive mig fra denne By. Et Kloster
 Paa Heden gierne bygged jeg; ja, frit
 Jeg klædte mig som fattig Eremit,
 I Hytten paa mit Lyng Gud Herren loved,
 Og Crucifix og Bibel, Dødninghoved
 Var nok for mig, et Tempel blev min Vraa —
 Hvis jeg kun stundom der min Dronning saae.

VIGGO MOLTKE
 kommer.

Min fromme Broder! man har mig fortalt,
 At I var her. Jeg ledt har overalt.
 En Klerk betroede mig det, at I søger
 Blandt Pergamenter og blandt gamle Bøger
 En Vise, som I Dronningen har lovt.
 Men Ondskab gjør det hende nu for grovt,
 Frivillig selv hun Thronen strax forsager,
 Og deler Magten ei med en Bedrager,
 Til Jylland reiser hun, op til mit Slot,
 Og der — der skal hun faae det ganske godt.
 Og Fleer, end hun, skal Viggo Moltke gieste;
 Thi hendes Venner følge. Blandt de bedste
 Hun regner jer. Saa kom! Vil I gaae med?
 Det er min Bøn paa dette øde Sted.
 Vi har ei Tid; hun ager os forud
 Til Vordingborg — og der, ved Sancte Knud!
 Der spørger Valdemar. Han kommer atter;
 Hans Aand skal gaae igien.

ABBEDEN.

Ja, i hans Datter!

VIGGO.

Vil I gaae med?

ABBEDEN.

Jeg gierne did vil flytte,
I Fald I bygger mig en lille Hytte
Paa Heden.

VIGGO.

Hav for Sligt ei mindste Sorg!
I boer hos Viggo paa hans egen Borg.
Jeg skylder eder, Anders! en Erstatning;
Men her i denne Tingenes Forfatning
Vi har ei Tid til strax at drøfte Sligt.
Skynd jer, og søg kun Dronningen sit Digt,
Saa gaae vi. Men I skal dog vide dette:
En Usling Ondt for eder vilde sætte,
At I var Niding, mig bevise strax;
Men Ræven faldt kun i sin egen Sax.

Tager hans Haand, og seer ham venligt i Øiet.
Og du stod reen. Nu skal jeg dig husvale.
Jeg dybt er i din Gield;

Trykker hans Haand.

jeg skal betale!

ABBEDEN

rørt.

O, ædle Ridder!

VIGGO.

Men, i Herrens Navn!
Hvad Ædelt er i det? — Og giøre Gavn
Du skal hos mig, og ørkesløs ei blive;
Thi du skal lære mig at læse, skrive.
Vel, Anders! er jeg mig en Ridder stolt;
Men at jeg ikke blev til Bogen holdt,
Har mig dog tidt fortrudt. Dog, i min Have
Der har vi Tid hver Dag. Og lære stave —

Troer du, det gaaer endnu, er ei for tungt?
Maaskee er Hov'det end, som Hiertet, ungt.

ABBEDEN.

Ret snart I læse skal.

VIGGO.

Siig mig, hvor mange
Bøgstaver er der?

ABBEDEN

smilende.

Sex og tyve.

VIGGO.

Bange

Jeg er, at jeg dem ei i Hov'det faaer.
Og troer du vel, slig barket Næve, haard,
Der førte Sværdet i en Række Krige,
Kan rigtigt skrive Linierne lige?

ABBEDEN.

Om Linien staaer skiævt, hvad siger det,
Naar Tanken kun, naar Meningen er ret?
I skrive skal, hvis det kan eder more,
Saa godt om føie Tid, som Carl den Store.

VIGGO.

Nu, hvis det kan gaae an, saa er jeg glad.
Skynd dig at finde nu det gamle Blad!

ABBEDEN

seer sig om.

Her Nogen været har og rørt i Gruset.
Det ligger jo, som Fiær i Hønsehuset,
Naar Maaren nylig hærged. Kastet ud
Jeg finder Pakkerne. Ja, gode Gud!
Hvor skal jeg nu den lille Vise finde?
Jeg troer, den laae i Kisten giemt derinde;
Men alle Bundter er paa Gulvet slængt.

I denne Kielder havde jeg dog tænkt
 At have Fred. Den ellers Ingen søger;
 Det var et Beenhuus fordum, hvor det spøger,
 Fortæller man. Men i Guds Navn jeg gaaer,
 Og Diævlen skal ei krumme mig et Haar.
 Og høit engang hvert andet Aar jeg leder
 I disse Kasser efter Sieldenheder,
 Som Ingen bryder sig det mindste om.
 Hvo har forstyrret mig min Helligdom?

VIGGO.

Den laae i Kisten, siger I? See efter!
 Maaskee den findes end.

ABBEDEN

tager Lygten, aabner Laaget, og seer ned i een af Kisterne, men
 lader i det samme Laaget falde igien, og iler skiælvende og bleg
 hen i Forgrunden.

Gud! Mine Kræfter

Forlade mig. Jeg svimler —

VIGGO.

Broder! siig,

Hvad har du seet i Kisten der?

ABBEDEN.

Et Liig!

VIGGO.

Et Liig?

ABBEDEN.

Den døde Konge! — Hielp, Marie!
 Hielp, Sanct Christopher!

Fatter sig.

Lad ei Natten tie
 Med sine skumle Synder! Feige Gys!
 Forsvind. I Mørket opgaaer mig et Lys.

VIGGO

tager Lygten, gaaer hen, og seer i Kisten.

Ja, det er ham! Ja, det er ham, min Broder!

Sætter Lygten ned, og kommer glad tilbage til Abbeden.

Nu Danmark meer ei miste skal sin Moder.

Kom, kys mig, Munk! vær freidig, og vær kiæk.

ABBEDEN.

Til høie Fryd forvandler sig min Skræk.

VIGGO

gaaer atter hen, og seer ved Lygten.

Ja, det er ham. Nu, det maa jeg dig sige,

At skønnest Ansigt paa en deilig Pige

Fortrylled Viggo her ei nær saa sødt,

Som dette gustne Billed, blegt og dødt.

Kommer lystig frem igien.

Nu skal Margreta paa sin Throne blive,

Og Viggo hverken læse eller skrive;

Med Sværdet han forfegter hendes Ret.

ABBEDEN.

At blotte nu Bedrageren er let.

VIGGO.

Der slængte de ham ned, den stakkels Døde,

Fra Marmorkisten.

ABBEDEN.

Nu skal meer ei bløde

Det største Hierte, som for Danmark slaaer.

VIGGO.

Jeg bringer Nidingen sit Banesaar.

De gaae.

DEN KONGELIGE HAL.

RUDOLF AF SKARA. OLUF.

RUDOLF.

Ei, Eders Naade! nu kun dristigt Mod.
Margreta flygter alt til Vordingborg,
Derfra til Jylland med en gammel Ridder,
Og gjør os Seiren let, ja næsten sikker.
Her hyldes I frivilligt af Enhver.
Mit Raad er dog, at ei I lader eder
For meget see, men helst om Aftenen,
Ved Lys og Kerter.

OLUF.

Saadan bliver jeg
En ængstlig Fange paa min egen Throne.
O, det var et fortræffligt Hængedynd,
I bygged denne stolte Throne paa!
Min Ro forsvandt, som munter gik i Vadmel,
Og Purpur hænger du omkring min Angst.

RUDOLF.

Hør mig, min Konge! overlad I Sorgen
Til eders kiække Moder og til mig.
Jeg var alt Bisp, jeg styre kan en Stat;
I takker min hengivne Hielp for Alt,
Og jeg vil vorde jer en Absalon.

OLUF.

Tag jer i Agt, at ei, som Absalon,
I hænger eder ved jert eget Haar.

RUDOLF.

Det, som forstemmer Kongen, jeg begriber;
Men see — med Lethed jeg kan trøste ham.

Hvis steds I skulde gaae i denne Spænding,
Ei noget Øieblik i Sikkerhed
For hiin Opdagelse, som kunde styrte
Fra Høihed eder i Fordærvelsen,
Ja — da var Misfornøielsen naturlig.
Men det har ingen Fare.

OLUF.

Ingen Fare?

RUDOLF.

Nei! Med en lille Flaade, som alt ligger
Seilfærdig, som blev rustet ud mod Sverrig,
Og som fornemmelig bestaaer af Normænd,
I seile maa til Norge strax i Morgen.
Her hedder det: Nødvendigheden kaldte
Jer did, at hyldes, som I hyldtes her.

OLUF.

Ja, Ridderskabet her og menig Mand
Har hyldet mig, men intet Danehof.

RUDOLF.

Det er det samme. I maa reise flux
Til Norge. Der det vorder mere let,
At være Oluf; thi han var der kun
I flygtige Besøg. Og Bønderne,
Som aldrig lide, Kongerne skal døe,
Troer, at han lever karsk endnu. Let samler
I der en Hær, som trodser Margareta.

OLUF.

Og altid skal jeg vide hemmeligt
Mig dog en ussel Løgner. Thi, Herr Bisp!
Hvis I vil vide det, Abbeden Anders
Har været her, og sagt mig Eet og Andet,

Som Ingen før, desværre, mig har sagt.
 Han aabnet har mig Øinene for silde.
 Jeg ubevæget lod, han gik bedrøvet;
 Men hvad mit Hierte følte, veed jeg bedst.

RUDOLF.

Den Anders, det er en enfoldig Mand,
 En stakkels Klerk, ei uden Lærdom just,
 Men han forstaaer sig lidt kun paa en Stat,
 Veed ei, at hvad Forbrydelse man kalder
 I mindre Forhold, vorder Heltedaad
 Tidt i det Store, naar det drives kiækt.
 Alt, hvad I gjør, er, som Fru Ragnhild siger:
 Et Krigspuds, for at vinde Land og Folk.
 Og har I først en Hær paa Benene,
 Fremtræder I en Dag med Mod for Hæren,
 Og siger Alting reent ud. Og jeg vedder,
 At Norges Bønder heller vælge jer,
 Kong Sverres Ætling, end en fremmed Fyrste,
 Som Margareta kaarer til sin Stedsøn.

OLUF

afbrydende.

Ja, det er ganske godt. Jeg takker eder,
 I hjælper mig.

RUDOLF.

Det er mit Ønske, Herre!
 Og for at kunne det med større Kraft,
 Var det af Veien ei, for min Skyld ikke,
 Men for jer egen, at I kaared mig
 Til Rigets Drost.

OLUF.

Velan, I er min Drost.

RUDOLF

kysser hans Haand.

Med Liv og Blod jeg eder er forpligtet
Nu til min sidste Stund. I Aften slippe
Vi Konning Albrecht løs af Fængselet.
Et Fartøi bringer ham til Mecklenborg;
Og vist I har i ham en ærlig Ven,
Som hjælper os til Danemark og Norge,
I Fald vi atter hielpe ham til Sverrig.
Thi — alle de tre Kroner faae vi neppe.

OLUF.

Er Ingeborg reist bort med Dronningen?

RUDOLF.

Nei, hun er med sin Fader her paa Borgen.
Han glæder sig til eders Ægteskab.

OLUF.

Jeg ønskede først at tale med hans Datter.

RUDOLF.

Godt, Herre! Strax jeg sender hende hid.
Kun lystig, modig! saa gaaer Alting godt.

Gaaer.

OLUF.

Den gode Bisp, han kunde være Kobler,
I Fald det skulde gielde, trøer jeg næsten.
Han ligner Judas, som paa Altertavlen
Med Pengepungen sidder sidste Aften
Iblandt Disciplene. — Og han skal være
Min venstre Haand! Min Moder er den høire.
O, Moder! hvortil har din Hovmod dog
Forført mig? Men jeg gaaer ei længer frem.
Naar jeg har vundet Ingeborg, saa har

Jeg, hvad jeg søgte, saa maa Margareta
For mig ret gierne vorde Dronning atter.
En liden Flaade ligger jo bemandet
Af norske Gutter. Godt! fortræffligt! ha,
Et herligt Indfald!

INGEBORG kommer.

OLUF.

Ak, min Ingeborg!

INGEBORG.

Min kiære Fader hidsender mig
Til Drotten i Kongesale;
Han beder, at I tilgive vil
Min før forvovne Tale.
Og selv jeg beder, at I mig vil
Høimodigen tilgive.
Jeg glemmer ikke min Fiskergut,
Den Stund, jeg er i Live;
Og ei formaaede jeg strax, min Drot!
Naar jeg skal tale Sanden,
At glemme Fieldene for et Slot,
Og Beileren for en Anden.

OLUF.

Min Ingeborg! du farer vild,
Ja, du aldeles feiler,
I Fald du Andet i Oluf seer,
End din trofaste Beiler.
I Fald jeg Konning i Danmark blev,
Da Kronen kun jeg skatter,
Fordi jeg glad den dele kan
Med Ridder Bengtsens Datter.

INGEBORG.

Ak, hvorfor blev I en Fisker ei
Ved Miøsen og paa Fieldet?

OLUF.

Fordi jeg sukked paa eensom Vei,
Af Elskov overvældet.
Hvad nytted mig vel min Fiskefangst,
At Fugle jeg kunde fange?
Den bedste Fugl, mit Hierte vandt,
Den fløi til Danavange.

INGEBORG.

Ak, Herre! hvor var det muligt dog,
Jer saadan at forstille?
Hvor ofte sadde vi Arm i Arm,
Hvor Miøsens Bølger trille;
Naar Maanen sank i Søen rød,
Mens Granerne monne helde;
Naar slukt var Solens sidste Glød
Bag fierne sorte Fielde!
Naturen svandt — I var kun der,
Saa ærlig og fortrolig.
Men, ak! det var et Giøgleskiær,
Som spøgte ved min Bolig.
En Hemmelighed I skiulte mig
Trods al oprigtig Stræben,
Og Sandheden blev dækt med Svig,
Bedrag kun var paa Læben.

OLUF.

Jeg holder det ei længer ud,
Alt vil jeg dig opdage.

Troer du, min Ingeborg! min Brud!
Dig Oluf kan bedrage?
Nei, ærlig var din Fiskergut.
Først, da du bort var fløiet,
Da var det, for at vinde dig,
For Verden han har løiet.
Men aldrig hos min Ingeborg
Jeg Sandhed meer forsager,
Om end jeg for den hele Jord
Skal staae som en Bedrager.

INGEBORG.

Hvad siger du?

OLUF.

Hør nu i Løn,
Hvad jeg betroer dig, Pige!
Jeg er ei Margaretas Søn,
Ei Danmark er mit Rige.
Men Arving er jeg, og ved Ret,
Ti Norge, Norges Herre.
Jeg er af gammel Konning-Æt,
Og stammer ned fra Sverre.
Men da jeg ligner Oluf grandt,
Ja, meer end Broder Broder,
Paa denne List min Moder fandt.
Hvad gjør ei Søn for Moder?
Jeg, som et Barn, kun hende lød,
Og hendes Ord jeg sanded;
Den voxne Dreng hun Alting bød —
Hvad er jeg end vel Andet?
Margreta tog vor gamle Ret,
Vi tog igien fra hende

Misbrugte Magt; retfærdig List —
 Det maa Enhver bekiende.
 Men, Ingeborg! — oprigtig talt —
 O, gid jeg kunde flyve
 Til Verdens Ende bort med dig;
 Thi — jeg kan ikke lyve.
 Den fæle Løgn nødvendig blev,
 Paa den jeg ikke tænkte;
 Og knap jeg løi, før strax min Blomst
 Dybt med sit Hoved hængte.
 Min Munterhed mig plat forlod.
 Først det en Spøg mig tyktes;
 Men Alvor kom — og see, min Kraft
 Reent op med Roden ryktes.
 Da saae jeg skumle Rettersted;
 Og — det maa jeg dig sige:
 Paa Ranild Jonson tænkte jeg,
 Og at jeg var hans Lige.
 »De fulgte Ranild af Roskild ud,
 »Han vred sine Hænder saa saare.
 »Alle de Fruer i Staden var,
 »De fældte for hannem Taare.«

INGEBORG.

O, Gud! min Oluf dyrebar,
 Og dobbelt nu i Fare,
 For min Skyld du dig styrtet har
 I denne Dødens Snare?

OLUF.

Jeg Retterstedet bag Haven saae,
 Ved, Ingeborg! din Have,

Og tænkte: Naar du did skal gaae,
 Mon hun den sidste Gave
 Tør skienke dig? Naar hun dig seer
 I Døden — uforfærdet —
 Mon hun en Rose tør kaste til dig
 Paa Veien over Gierdet?

INGEBORG.

O, knuus mig ei!

OLUF

omfavner hende.

Nei, Ingeborg!

Jeg skal dig ikke knuse.
 Forjage vil jeg kiæk din Sorg,
 Og nu skal Modet bruse.
 Hør mig: i Morgen seile vi
 Til Norge med en Flaade.
 Men vi forlade vante Sti,
 Og stole paa Guds Naade.
 Jeg til Skibsfolket mig betroer,
 Som Ætling af Kong Sverre.
 Vi søge vil en fremmed Jord,
 Og der jeg vorder Herre.
 Det fjerne Viinland, som engang
 To norske Kæmper funde,
 Hvorom man intet-mere veed,
 Thi Sagnene forsvunde —
 Det jeg opdage vil paany;
 For Øxen Skoven falder,
 Der bygger jeg en prægtig By,
 Og Ingeborg den kalder.

INGEBORG.

O, Gud! min Ven!

OLUF.

Saa giv mig nu
Et Kys til Fæstensgave!
Jeg haaber ikke, jeg trænger til
Hiin Rose fra din Have.

INGEBORG

kysser ham.

Du elsker mig, og du er tro;
Din Kiærlighed mig glæder.

OLUF.

Ei længe Margareta skal
Mig kalde meer Forræder! De gaae.

GRAVCAPELLET.

Olufs Marmorkiste staaer paa en bred Forhøining med Trin til Siderne. Laaget er opstillet til Væggen. IVAR LYKKE, VIGGO MOLTKE, DRABANTER med Hellebarder, SVENDE med Fakler.

VIGGO

seer ned i Kisten.

See saa! nu ligger han igien saa roligt
Og sover i sin skønne Marmorseng,
Som om slet Ingenting var hændet ham.

IVAR.

Jeg kan ei sige dig, min gamle Moltke!
Hvor jeg har ærgret mig. Det er en Skam;
Og aldrig havde Ivar Lykke tænkt,
Han skulde skamme sig.

VIGGO.

Hvorfor ei det?

Det maae vi alle. Vi ere Syndere
For Gud tilhobe.

IVAR.

For vor Herre — ja,
Det laer jeg gielde; men for Mennisken!
At jeg, som diærv i Spidsen af en Flok
Forvovne Helte drev en Hær paa Flugt,
At jeg skal lade trække mig ved Næsen
Af en elendig Qvinde, hendes Dreng!
At jeg, som vovet har mit Liv og Blod
For Margareta med den største Fryd,
Skal være den, som først forlader hende,
Og tvinger hende til at rømme Landet —
O, Viggo Moltke! som de gamle Kæmper,
Jeg kunde styrte mig i eget Sværd.

VIGGO.

Saa var du jo en Hedning, ingen Christen.
Nei, Ivar Lykke! lad det være. Giør
Det godt igien, saa har det ingen Nød.
Og lad det ei forundre dig, at du,
Som jager let fleer tusind Mand paa Flugt,
Dog kunde fanges i et Qvindegarn.
Jeg kunde give dig Exempler af
Historien, i Fald jeg huskte dem —
Det vil da sige: hvis jeg havde læst dem;
Men det behøves ei. Tro du mit Ord:
I snedig List ophamler ingen Mand
Med en forslagen, med en dristig Qvinde.

IVAR.

Men hun skal fanges i sit eget Net.
Jeg har indbudet hende med sin Søn
At see den skønne hvide Marmorkiste,
Som Margareta listigt hugge lod

Til den fraværende, den karske Drot.
 Fru Ragnhild taled om et Troldehoved
 Til Dronningen; men Olufs Liig i Kisten,
 Jeg tænker, snart forstener hende meer,
 End Synet af en Giøgler Margareta.

VIGGO.

Og var hun villig til at komme strax?
 Tidt vil ei kloge Fisk paa Krogen bide.

IVAR.

Kraft gav mig Vreden til Forstillelse.
 Jeg fandt, her var Forstillelse nødvendig.
 Jeg ei paa Skruer satte mine Ord,
 Men spurgte ligefrem, »om hun og Kongen
 »Ei vilde see den skønne Marmorseng,
 »Hvori han, uden selv at vide det,
 »Saa lang Tid havde ligget«. Underlæben
 Paa hende dirred ved mit Ord; jeg saae det.
 Hun beed i Læben; men i Øiet vendte
 Den Ild tilbage flux, som kort forsvandt.
 Hun følte vel, at Frygt var farlig her;
 Desuden er det en dumdristig Qvinde.
 Hun smiilte naadigt, hilste mig med Haanden,
 Og sagde: »Gierne! Gaaer kun ned, og lader
 »Dem lufte Hvælvingen lidt først! Lad Fakler
 »Nedbringe did! Jeg kommer med min Søn«.

VIGGO.

Men mon han kommer?

IVAR.

Ha, den Tossefugl
 Man griber, hvor han sætter sig, med Haanden.

VIGGO
lytter.

Der er hun alt.

IVAR
til Drabanterne.
Nu skiuler jer i Krogen,
Og kommer frem, saasnart jeg gier et Vink!

Drabanterne skiule sig.
RAGNHILD kommer med sin SØN og FØLGE.

RAGNHILD.

Her er det altsaa?

IVAR.
Ja, min ædle Frue!

OLUF.
Der Marmorkisten staaer?

IVAR.
Hvis tomme Bug
I lang Tid skulde daare Danerfolket.

OLUF
seer sig om.

Hu! her er sørgeligt.

IVAR.
Ja, høie Konge!

Det sidste Sovekammer er ei muntert,
Og Døden gjør ei Forskiel meer paa Kongen
Og Betleren. En Smule kostbar Pragt
Kan Levende vel ødsle paa den Døde;
Men Pragten selv blier næsten til en Spot.
Snart æde Møl det sorte Fløil til Pialter,
Og Marmorsnørklen blier bedækt af Støv.
Forfængelig er Livets korte Høihed.
»Døer Fæ, døer Frænder,« siger gammelt Ordsprog,
»Eet veed jeg kun, som aldrig døer, og det
»Er Dommen over hver en Død.« Hil den,

Der har en god Samvittighed! Den har I,
Og saa kan Graven ei forfærde jer.

RAGNHILD.

Nei, ingenlunde.

IVAR.

Vil I ikke see

Ned i det tomme Rum, hvor Kongen savnes?

Ragnhild og Oluf stige op, hver til sin Side; den Første fulgt af
Ivar, den Anden af Viggo Moltke, der holde Fakler i Hænderne.

OLUF,

i det han seer ned, og Drabanterne træde frem efter Ivars Vink.
Jesu Maria!

Han falder besvimet til Jorden.

RAGNHILD

efter en heftig indvortes Kamp, med stærk Stolthed.

Styrter du, min Søn?

Jeg staaer.

VIGGO.

Loths Hustru! som en Støtte Salt,
I det du vender dig mod Sodoma!

IVAR.

Der ligger virkelig den døde Konge,
Der ligger Margaretas Søn.

RAGNHILD

med Følelse.

Min leved,

Derfor jeg vilde hæve ham til Konge.

IVAR.

En feig Bedrager!

RAGNHILD.

Sverres Ætling!

IVAR.

Sverre

Var selv maaskee Bedrager. Al hans Adkomst
Til Riget var, som denne Eventyrers,
En Moders Ord.

RAGNHILD.

Forstaaer du kolde Mand
Dig paa en Moder?

IVAR.

Vil du prale med
De Følelser, som Margareta har,
Og som ved Løgn du vilde røve hende?

RAGNHILD

gaaer hen til den anden Side, hvor Oluf ligger.
Min Oluf! est du død? Ja, dø, min Søn!
Saa sparer du derved de danske Bødler
Uleiligheden, at henrette dig.

Knæler, og kysser ham.

Farvel, min Oluf!

Hun staaer op, og siger stille henrykt:

Jeg en Drøm har havt

I Morges, som jeg ikke sagde dig:
Du sad paa Bænk med mig paa Kirkegaarden
I Nidaros, ved Thronthiems høie Kirke.
Det var en tidlig Morgen, Stierne
Var endnu ikke ganske slukt paa Himlen,
Og Solen pibled rød i Østen frem;
Da luktes Døren op — den store Fløidør,
Og Hellig Oluf, med sin Helgengisel
Om Hov'det og den gamle norske Krone,
Kom ud, og vinkte dig. Du gik med ham.
Jeg ventede dig. — men du kom ei tilbage!

Hun stiger ned, og gaaer hen i Forgrunden, fulgt af Ivar Lykke
Viggo Moltke og Drabanterne; derpaa siger hun til de Omkring-
staaende rolig og med Kraft:

Jeg haaber, han er død. Mig kan I let
Faae Livet af. Saa skynder eder da;
Men skielder ei som Qvinder! Ragnhild Jonsen
Har lært at gaae i Døden som en Mand.

Hun gaaer, de følge hende.

FEMTE HANDLING.

Landeveien i Baggrunden, som gaaer forbi Steen Bengtsens Hauge, der ligger til Høire, og er skilt fra en lille grøn Plads udenfor ved et levende Gierde. Ligeover for Gierdet et Træ med en Bænk.

HANS og ERIK, Drabanter med Hellebarder.

HANS.

Ja, vi os skynde skal har Drosten sagt,
Med hans Henrettelse. Den være maa
Forbi, før Dronningen tilbagevender,
Og hun er alt paa Veien hjem til Sorø.

ERIK.

Herr Ivar Lykke frygter vel, hun skal
Benaade ham.

HANS.

Og det var ogsaa farligt.

ERIK.

Men har vi Ret at dræbe vel vor Næste?

HANS.

Ja, den, som drager Sværdet, siger Skriften,
Omkomme skal ved Sværdet.

ERIK.

Stakkels Oluf!

Han har jo intet Sværd uddraget end;
Han løi os kun lidt for.

HANS.

Du mener altsaa:
Mordbrænderen, der hængte Luntten tændt,
Bør slippe, dersom Ilden kun blier slukt?

ERIK.

Forbrydelsen her gielder meest Margreta.

HANS.

Den gielder hele Danmark, Norge, Syverrig;
Dog, det er sandt: den gielder hende meest.
Og derfor skaaner Drostén hende for
At fælde Dødsdom over egen Fiende.
Ung Oluf er en Majestætsforbryder,
Det kan ei negtes, og han maatte døe,
Om end han havde tusind Liv; men derfor
Kan man som Christen gierne vise ham
Barmhiertighed i Livets sidste Stund.
Ærgierrigheden er en farlig Frister,
Den og Letsindigheden rev ham hen,
Og der er ellers intet Ondt i ham.
Han ønsker her ved Ridder Bengtsens Hauge
At staae alene nogle faa Minuter,
At fatte sig, at frydes i Guds Vaar
Endnu et Øieblik blandt Træ'r og Buske,
Før Marken vinker med den hvide Bunke,
Det Sand, som drikke skal hans unge Blod.
Desuden vilde han vel ogsaa gierne .

Befries fra de to strenge, glubske Munke,
 Der tordne ham dybt ned i Helvede;
 Hver mere grum, end selv Skarpretteren,
 Der gaaer bagefter i sin røde Kaabe,
 Og skiuler for ham gyselige Sværd.

ERIK.

Saa hent ham da!

Han gaaer.

Og under dette Træ
 Skal uden Munke, Bøddel og Drabanter
 Han have Lov til, stakket før sin Død,
 Farvel at sige Livet og Naturen.

Man bringer OLUF i Lænker og i sin graa Kiortel.

OLUF.

Jeg takker eder, gode Danesvende!
 For den Husvælelse, der skienkes mig.

HANS.

Vær kun et Øieblik dig selv, ung Oluf!
 Før du er Intet meer paa denne Jord.
 Gud være dig i Himlen naadig!

OLUF.

Amen! De gaae.

OLUF

alene.

Det vil han i min Frelzers Navn,
 Naar Straf mig har med ham forsonet.
 Da bringer mig i Naadens Favn
 Den, som for mig blev tornekrønet.
 Jeg ønsker meer ei noget Døgn;
 Jeg har besmittet Fædres Aske,

Vanært mig med en ussel Løgn —
Mit Blod kun Pletten kan afvaske.
Letsindig tog jeg, som i Spøg,
Forbrydelsen. Nu Dommen lyder.
Vel, at det blev ved et Forsøg,
At kun jeg blev en halv Forbryder!
Min stakkels Moder! Gud, tilgiv!
Jeg slutter hende varmt i Bønnen.
Hun synded, vovede sit Liv,
Og blot af Kiærlighed til Sønnen.
Mon hun skal slukke Hevnens Tørst
Og i mit røde Fodspor træde?
O, Gud skee Lov, at jeg gaaer først,
Saa skal jeg Ragnhild ei begræde.
Hun græder ei; men vel jeg veed,
Hun elsker mig, og skal hun bløde,
Vil hisset hendes Kiærlighed
I Paradisets Dør mig møde.

Seer sig om.

Naturen munter til mig leer —
Dog skal det unge Hierte briste.
Hvor her er smukt! Jeg Siælland seer
For første Gang, men og for sidste.
Du stiger af dit grønne Græs,
Du vevre Lærke! Hvis din Vinge
Har Styrke, flyv til Lindesnæs,
For Fieldet mit Farvel at bringe!
Begræd min Død, du klare Bæk!
Vel, at jeg skal ei Fossen skue,
Dens Styrtten vilde volde Skræk,
Den vilde mig i Døden true.

Og nu, min Engel, Ingeborg!
 Her knæler Oluf ved din Have.
 Du sidder hist nedsænkt i Sorg,
 Og kan ei skienke mig din Gave.
 Din Rose kaster du mig ei
 Til sødt Farvel her over Gierdet;
 Dog, Oluf gaaer ad Dødens Vei
 Til sin Forløser uforfærdet.

Rosen bliver kastet over Havehækken.
 O, Gud! der er den.

Tager den op.

Elskte Mø!
 Din Kiærlighed er uforkrænket.

Kysser den.

Ja, nu vil Oluf gierne døe,
 Ham Ingeborg har Rosen skienket.

HANS

kommer, og kalder i Baggrunden:
 Kom, Oluf! nu.

OLUF

raaber hen imod Gierdet:

Vi skilles ad,
 Men Modet skal min Skræk betvinge,
 Thi denne Roses røde Blad
 Mig løfter, som en Englevinge. Gaaer.

DRONNINGENS HAL.

MARGARETA. IVAR LYKKE.

IVAR.

Min Dronning! see, jeg bringer dig mit Hoved,
Og uden Blinken, som de gamle Helte,
Skal Ivar rolig see det Sværd i Møde,
Som slaaer ham det fra Skuldrene. Men, ak!
Hvad hjælper Døden? Hvis jeg lever hist
(Hvorom jeg, som en Christen, ikke tvivler),
Da vil jeg pines i en evig Skiærsild,
Fordi jeg kunde plumpt miskiende dig,
Og vende dig, min ædle Dronning! Ryggen.
Gud er mit Vidne, du var Ivar kjær.
Jeg lærte Ridderskab ved tydske Hoffer,
Var ei den Sidste ved Turneringer;
Men ingen Dame der begeistred mig.
Du var min Dame. Da jeg drog fra Danmark,
Bandt du et Baand mig om min høire Arm,
Og det gav Siællands Ridder Kraft i Strid.
Jeg loe ad disse Minnesangres Sværmen,
Af deres Elskov, hentet tidt af Luften.
Mit Bryst var koldt for Elskov, men min Aand
Erkiendte din; og hvergang Minnesangren
Besang sin Skat, jeg tænkte: Gid kun Ivar —
Gid Ivar Lykke kunde siunge Drapa,
Det skulde lyde høit om Margareta.
I Slaget, veed dit Folk, jeg stred for dig
Som ærlig Kæmpe. Men jeg sveg min Dronning,
Jeg har forbrudt mit Liv, og ønsker det
Slet ikke frelst; jeg beder ei om Naade.

Den Niding, som bedrog mig, er alt vandret
Den mørke Vei forud paa Ivars Bud.
Jeg har giort Indgreb i din Kongemagt
Og egenmægtig dømt en Mand til Døde.
Jeg følger villig efter; men jeg haaber,
Vi skal ei længe følges ad paa Veien.
Herr Christus veed at giøre Forskiel paa
En ærlig Mand og paa en feig Bedrager.

Knæler.

Jeg prøved tidt at døe for dig, min Dronning!
Det lyktes Ivar ei ved Fiendehaand,
Saa lad ham falde for sin egen Dom!

MARGARETA

reiser ham op.

Stat op, min ædle Drost! Hvad var mit Huus,
Hvis selv jeg oversauged Stolperne,
Som bære det? Det var din Troskab, Ivar!
Som kun forledest til Utroskab dig.
Du var din Konge tro; han leved atter
I din Formodning, og du svor igien
Som ærlig Helt til Danerkongens Fane.
Fortiener det vel Straf?

IVAR

kysser hendes Haand.

Jeg var en Daare,
En blind, kortsynet Ugle. Tag til Takke
Med min Skarpsindighed, saa god den er!
Send mig i Slaget — og jeg slaer som Mand;
Og den Forstand, som man i Kampen bruger
Til klogt at spille paa det store Skaktavl,
Den har jeg ogsaa, troer jeg. Men i Fred
Kan Listen giekke mig. Jeg kan ei slaaes

I Mørke. Det er ikke første Gang,
At Ivar fanget blev af lumske Rænker.

MARGARETA

smilende.

Hver Skabning, ædle Ridder! har sin Brøst.

IVAR.

Hvad meest mig ærgrer, er, at Viggo Moltke,
Der dog vist ei har meer Forstand, end jeg,
Ei lod sig daare, blev dig tro som Guld.
Det kommer af, at Gubben har et Hierte,
Som jeg misunder ham.

MARGARETA.

Du selv har Hierte.

IVAR.

For koldt, for stolt, for heftigt. Viggo Moltkes
Er bedre. Men Abbeden Anders siger:
At Mennesket selv raader for sit Hierte,
At han kan gjøre det saa godt, han vil.
Velan! det vil vi prøve paa herefter.

MARGARETA.

Og Mildhed, Ivar! er det første Skridt
Til Hiertensgodhed. Gid du havde fattet
Det Forsæt før, saa havde du ei ladet
Den stakkels Yngling dræbe; Margareta
Benaadet havde ham.

IVAR.

Det frygted jeg,
Og derfor voved jeg paa egen Haand
At straffe ham. Nei, tro mig, gode Frue!
Barmhiertighed kan ogsaa gaae for vidt.
I denne vilde Storm af List og Fiendskab,
Af Underfundighed og af Bedrag

Kan ei Retfærdighed undvære Skræk.
 Den Last, som spotter Gud og Christendom,
 Dog blegner tidt af Angst for Bøddelsværdet.
 Vi kan ei reent undvære det.

MARGARETA.

Velan!

Det er nu skeet, og den Ulykkelige
 Faldt i den Grav, han havde kastet mig.
 Men Moderen — hun fulgte dog ei Sønnen?

IVAR.

Hun lever end. Den stolte, frække Qvinde
 Forlanger før sin Død at tale med dig.
 En Hemmelighed har hun, siger hun,
 At aabenbare dig, saa vil hun døe,
 Og gierne døe; hun følge vil sin Søn,
 Og hun forbander rasende din Naade.

MARGARETA.

Det er tilgiveligt. Løvinden raser,
 Naar man har røvet den sin Unge; Ragnhild
 Har meget, tykkes mig, af en Løvinde.
 Lad hende komme! Men mit hele Hof,
 Som venter udenfor i Borgens Forsal,
 Tilstede være skal. Jeg Intet har
 I Eenrum at afgjøre med Fru Ragnhild.

HELE HOFFET træder ind. RAGNHILD bringes af Drabanterne.
 Margareta sætter sig paa Thronen.

RAGNHILD

er dødbleg, men træder stolt hen for Thronen.
 Jeg kommer som et Gienfærd, at forfærde dig.

MARGARETA.

En selvbevidst Uskyldighed forfærdes ei.

RAGNHILD.

Alt Morgenrøden saae min Olufs unge Blod,
Og Lærken sang paa Marken for Skarpretteren,
Da han et deiligt Hoved hug fra Skuldrene.

MARGARETA.

Ung Olufs Daad, retfærdig Straf har fældet ham,
Før Naadens Due kom med Frelsens Olieblad.

RAGNHILD.

Tak Hevnens Ørn, som lynsnar med sit skarpe Næb
Fløi dig forbi, du Naadens alt for sene Fugl!
Nu kan du smukt bagefter hykle Skaansomhed,
Naar dine Bødler virket har i Løn for dig.

MARGARETA.

At Margareta skaane kan den Levende,
Det seer du, Ragnhild Jonsen! da du lever end.

RAGNHILD.

En Gnist du skaaner, som i Asken ulmer kun.

MARGARETA.

Jeg agter Moderhietet, naar det sønderknuust
Sig giver Luft; selv om det dybt fornærmer mig.

RAGNHILD.

Du agter Moderhietet?

MARGARETA.

Ragnhild! meer, end du
Har agtet mit, da du mig vilde negte det.

RAGNHILD.

Her er ei Tid til lange Taler. Olufs Aand
Mig utaalmelig vinker hist; jeg følger ham,
Men kommer før min Død kun at forsvare mig
Mod Nidingsangreb paa min Ære. Livet kan
I røve mig, men Æren ei.

MARGARETA.

Det troer jeg selv;
Thi du har ingen, Ragnhild!

RAGNHILD.

Du forhaaner mig
I Dødens Stund?

MARGARETA.

O, nei! Jeg skienker Livet dig;
Men vide skal du, at Margreta kiender dig.

RAGNHILD.

Ei Livet kan du skienke mig, jeg vil det ei;
Og ikke dine Bødler skal umage sig.
Arbeidet har jeg sparet dem. Den Gift, jeg tog,
Vil isne snart et Hierte — ha — hvis hele Feil
Var den: at det sig følte muligt alt for stort.

MARGARETA.

Ulykkelige Qvinde! jeg beklager dig.

Til de Omkringstaaende.

Kan hun ei frelses?

RAGNHILD

barsk og med Afsky.

Ingen Frelse!

MARGARETA

stiger ned til hende.

Nu, saa tag

Til et Farvel mit Forsvar med! Det sige dig,
At der er Noget, Ragnhild! i din Siælekraft
Og vilde Stolthed, som jeg agter, skjønt du ei
Har handlet mod mig som en Christen. Hvad har vel
Margreta syndet mod din Broder? Mine Mænd

Ham foresloge: skriftligt at frasige sig
Al Ret til Thronen, eller Norges Land at flye.
Skal Norden aldrig nyde Fred? Og kan den det,
Naar daglig andre Arvinger fremstille sig?
Og myldrer ei i Norge trindt en Kongeslægt,
Som daglig vilde give Stof til Borgerkrig,
Hvis ei, een Gang for alle, Strømmen standset blev?
Skal atter Harald Gille som en Kongesøn
Ved Jernbyrd os bevise vel sit ægte Blod,
Og blinde Magnus, gyseligt lemlæste ham?
Skal atter Sigurd, naar han først en Konge blev,
Af andre Kongesønner knuses, hænges, flaaes,
Og kastes til en Spise saa for Ravnene?
Nei, det er Tid, at Orden og at Pligtens Bud
Sig viser — ei ved Jernbyrd, ved Tvekampen ei,
Men ved Fornuft og Christendom, ved vise Lov.
Kald os vilkaarligt Herskende! Retfærdighed
Maa, tænker jeg, dog tage sig sin Ret engang,
Og kraftig gribe Sceptret, som saa længe var
En Svøbe blot, en Morddolk for Forbrydelsen.

RAGNHILD.

Det Sprog forstaaer jeg ikke, som du taler der.
Du bruger Ord, som Nordens Tunge kiender ei.
Men siden Sverres Ætling, siden Ragnhilds Søn
Du agter ei, og heller ei hans Kongeslægt,
Saa hør, hvad jeg i Dødens Stund forkynder dig,
Hvad aldrig Oluf vidste selv. Jeg kaldte ham
Kong Hakons Søn — det er han.

MARGARETA.

Ha!

RAGNHILD.

Din Ægtemands!

Ei var han Oluf, som i Kisten ligger hist,
Men han var Olufs Brøder.

MARGARETA.

Nu er Gaaden løst,
Den ubegribelige Liighed.

RAGNHILD.

Skamme maa

I Dødens Stund jeg dybt mig for min første Skam.
Jeg elsked Hakon, skøndt jeg var en Andens Viv,
Og Hakon elskte lang Tid Ragnhild, glemte dig.
Ha, Margareta! lad den Tanke pine dig.
Hvad komme Christendommens Sæder Ragnhild ved?
Du kalder dig en Christen — om jeg var det ei?
Troer du, at Hedenskabet reent er ryddet ud
Af hvert et nordiskt Hierte?

MARGARETA.

Ragnhild! frels din Siæl.

Lad Diævlen ei med Odins Larve friste dig.

RAGNHILD

stolt.

Til Odin har jeg heller ei stor Kiærlighed;
Til Jetterne, som Odin tvang, men ei betvang,
De mægtige Naturens Kræfter. Kun paa dem
Jeg troer med Haab og Tillid, og jeg gaaer til dem.
I Fossens Skum min Aand skal dandse mangan Nat,
Regnbuen speile tidt sig i min hvide Dunst.
I Nattens Storm jeg hyle skal. Og hører du
En Nordenvind ved Midnat i din Bøgeskov,
Som lynsnar kom fra Kattegat og Dovrefield —

Ha, det er Ragnhild Jonsen med sin blege Søn,
Som frygteligt til Regnskab atter kalder dig!

— Hun falder i Drabanternes Arme, dør, og bæres ud.

MARGARETA,

efter en Tid lang rørt og med dyb Alvor at have grundet hen for sig.
Hvor mange Storme truer end at mørkne mig
Min Livets Dag!

ABBEDEN

træder frem.

Min ædle Dronning! Stormen ei
Vil skade dig; den renser Luften. Stormen var
Dig steds en Ven, en Kæmpe tro, som slog for dig.
Det Stormen var, som Albrecht tvang af Mecklenborg
(Den Gamle), da med Avindskiold han giested dig,
Og hiem med knuste Flaade drog skibbrudne Mand.
Elisabeth af Stormen blev til Danerkyst
Henkastet, da hun fra din Brudgom Hakon dig
Grumt skulde skille. Stormen her har skilt dig ved
Din værste Fiende. Stormen i en Pøbelsværm
Har hevnet dig paa Skaras Bisp, den tydske Munk,
Som faldt paa Torvet, truffen af en Svenskes Haand.
Paa Stormen følger venlig Regn. Tillad endnu
Til Afsked blot en from uskyldig Norges Mø
At lette Hiertet for dig i en Taareflod.
Hun elsked Oluf, som en Gut fra Gudbrandsdal;
Og Kiærlighed til hende, meer end Kongelyst,
Drev ham til Danmark, hvor hans Letsind fældte ham.

MARGARETA.

Ha, Olufs Brud?

ABBEDEN.

Din egen Jomfru!

INGEBORG triner ind i en ubleget Lærredskiortel, med nedhængende
Lokker, en Rose i Haand, og neier dybt for Dronningen.

ABBEDEN.

Ingeborg!

INGEBORG.

Min naadige Dronning! I høviske Møer!
I ædle Riddere giæve!
Tillader Ingeborg sidste Gang
Sin Stemme her at hæve.

Hun kommer at sige sit Farvel,
Til Norrig drager hun atter.
Hun er ei Dronningens Jomfru meer,
Ei meer sin Faders Datter.

Hun er ei længer ung Olufs Brud.
I maae ham ei foragte;
Det Elskov var til Ingeborg,
Som ham i Døden bragte.

Min Eiendom er en Rosenqvist.
En Stilk dog blev den røvet;

Peger paa Blomsten.

Der Blomsten sad, som Oluf fik,
Den faldt til ham i Støvet.

I ædle Riddere, stolte Mænd,
Som nu af Æren gløde,
Med kolde Hierter! der var en Tid,
Da Hierterne var bløde.

I ædle Riddere, stolte Mænd,
Som leer ad Elskovs Vælde!

Der var en Tid i Ungdoms Vaar,
Da den jer kunde fælde.

Og den har fældet Oluf her.
Det var ei Danmarks Rige,
Som lokte ham; men Ingeborg
Det var, den norske Pige.

Det var ei Had til Dronningen,
Ei Lyst til Guld og Ære.
O, lader ei den sorte Stang
Hans blege Hoved bære!

Træder op for Thronen, og knæler paa Trinet.

Vor Frue, vor Formynderske,
Som tidt mig Godhed viste!
Om sidste Naade jeg beder dig:
Skienk Olufs Liig en Kiste!

MARGARETA

rørt.

Den skal han faae.

INGEBORG.

Ved Midienat

Lad christeligt ham begrave!
Han døde som en Christen from.

MARGARETA

klapper hende paa Kinden.

Vel — Graven skal han have.

INGEBORG.

Og lad den lille Kirkeklokke
Til Jordefærden klinge!
Før faaer i Graven han ei Ro,
Før faaer hans Aand ei Vinge.

MARGARETA.

En Siælemesse der siunges skal
Hver Maidag for den Døde.

INGEBORG.

O, Gud skee Lov! Nu smiler mig
En himmelsk Morgenrøde.

Dronningen kysser hende, hun kysser Dronningens Haand.

Nu drager jeg i min Eensomhed,
Paa Klippen vil jeg bygge,
Og vandrer hist ved Miøsens Bred
Hver Aften, som en Skygge.

Stiger ned, og neier dybt for Alle.

Farvel, I Fruer! I ædle Mænd!

Nu iler jeg saa saare.

Foragter ikke min Oluf meer!

Og Tak for eders Taare!

Hun gaaer.

VIGGO MOLTKE

træder frem.

Nu har det regnet — og, min ædle Dronning!
Paa Regnen følger Solskin. Vel det træffer:
De tre Afsendinge fra Nordens Riger,
Den danske Podebusk, samt Fikke Norby
Fra Norge, Algot Magnussen fra Sverrig,
I Landets Farver: rød og hvid og blaa,
Et Brev dig bringe med de-trende Kroner
Fra Rigets Raader og fra Nordens Folk.

HENNING PODEBUSK, FIKKE NORBY og ALGOT MAGNUSSEN komme
under klingende Spil, hver med en Krone paa en Fløielspude,
og knæle for Thronen. Podebusk rækker hende et Brev.

MARGARETA

læser:

Eder, mægtige og høibaarne Fyrstinde, Dron-
ning Margareta, ved Guds Naade Danmarks, Sverrigs

og Norriges Dronning, hilse vi ydmygeligen. Vi hylde
eder med al Troskab og Kiærlighed —

Hun holder inde, skiuler sit Ansigt i sin Haand, og søger at dæmpe
sine Følelser.

VIGGO.

Lad hende fatte sig!

De tre Riddere staae op.

Hun er en Kvinde
Stærk, kraftig; men den qvindlige Natur
Er øm og følsom, kræver dog sin Ret.

Til en Smaadrenge.

Du Smaadrenge! bring mig hid det danske Vaaben.

Smaadrenge bringer ham et Skiold med de tre danske Løver
i forgyldt Grund.

VIGGO

til de Omkringstaaende.

Seer I de tre Løver her i Skioldet?
De stred, og hentede hende de tre Kroner.
Tre Angreb skete paa vor Margareta:
Man vilde røve hende hendes Rige —
Det hindrede Tapperhed, den første Løve.

Peger paa Ivar Lykke.

Man vilde røve hende hendes Ære —
Men hendes egen Dyd var selv en Løve,
Som stoppede Munden paa Bagtalelsen.
Til sidst man vilde rive hende Hiertet
Af Livet ud, og gjøre hende til
En unaturlig Moder.

Peger paa Abbeden.

Da kom Troskab,
Den tredje Løve; med sin stærke Lab

Den kradsed Jorden op, fandt Sønnens Liig —
Og stivt som Liig nu slumre hendes Fiender.

MARGARETA

reiser sig begeistret.

Tak, mine Mænd, som stod Margreta bi!
Nu er jeg atter Dronning. Længe nok
Har Norden spildt sin skønne Kraft i Strid;
Tid, at den nyder Fred, at Videnskabens,
At Kunstens Blomst, at Handelssnekkens Flag,
At Plougens Axekrands sig slynger gylden
Om Heltedaadens drabelige Hielm. —
Vel muligt, al min Daad kun bliver en Skumblomst
Paa Bølgen, som forsvinder med min Død;
Jeg haaber dog, at den skal vorde meer.
Og kommer ei med mig den sande Vaar
Endnu i Nordensrigerne, saa skal
Dog denne Marts i Tidshistorien
Med nogle blide duftende Violer,
Skiøndt afbrudt af en stormfuld, kold April —
Forløber vorde for en Fremtids-Mai.

VIGGO.

Gud signe Nordens Engel, Margareta!

De tre Afsendte strække Kronerne, og Viggo Moltke det danske
Vaaben hen imod hende.

FOLKET.

Vor store Dronning Margareta leve!

Pauker og Trompeter.

SOKRATES.

TRAGOEDIE.

PERSONERNE.

SOKRATES.

XANTHIPPE, hans Hustru.

DAPHNE,
LAMPROKLES, } hans Børn.
KRITON,

PLATO,
ÆSCHINES,
PHÆDON, } hans Lærlinge.
EPIGENES,
KRITOBULOS,

MELITOS,
LYKON, } hans Fiender.
ANYTOS,

ARISTOPHANES, } Digtere og Skuespillere.
EUPOLIS,

DAMON,
MENALKAS, } Fiskere.

Tvende Bevæbnede.

PRODIKOS, Archont.

Apollons Præst.

En Rhapsode.

ION, en Skipper.

En Fangefoged.

Ellevemænd, Borgere, Vagt, Sangere og Dandsere.

Sokrates's Dæmon, et Phantasiebilled.

Handlingen foregaaer i Athen og ved Kysten
i Nærheden.

FØRSTE HANDLING.
PROPYLÆERNE I ATHEN.

MELITOS. LYKON. ANYTOS.

SOKRATES gaaer i dybe Tanker forbi.

MELITOS.

Der gik Vidunderet. Saae I ham der?

LYKON.

I pialtet Kaabe. Kongelige Betler!

Men stærkt fordybet i sin egen Viisdom.

ANYTOS.

Hvor gaaer han nu vel hen?

MELITOS.

Til Kilderne,

Til Vældene, hvoraf hans Viisdom flød:

At høre Lærdom hos en Skrædder, Bødker,

For siden Verdens Kreds at sammenligne

Med Tøndebaand, og dens Forfænglighed

Med bræmmet Toga. Hos en Hestepranger

Han seer maaskee, hvordan man strigler Heste —

Og det anvender han paa Mennesker.

LYKON.

Ja, den sublime Trivialitet
 Er hans Gudinde; det er just den Dæmon,
 Som hvisker ham i Øret, faaer ham til
 At glemme baade Zeus og Aphrodite.
 Han er forladt af alle Huldgudinder.

MELITOS.

Det er naturligt; thi han har fornærmet
 Dem uforskammet. Veed I ikke nok:
 Hans Fader, selv en ussel Kunstner, vilde
 Til Billedhugger danne ham, endskiøndt
 Der ingen Keithaand findes i Athen,
 Som overgaaer vor vise Sokrates.
 Tre Uglebilleder hugged han i Steen —
 I veed, vi føre Uglen i vort Mærke —
 Det skulde være da Chariterne.
 De staae til Spot og Skam for hele Byen
 Endnu ved Porten til Akropolis,
 Drapperede. Det er endda det Bedste;
 Thi havde han dem hugget ganske nøgne,
 Da var det gaaet vore Qvinder ilde,
 Og lidet havde da hans egen Moder
 Vist faaet at fortiene.

LYKON.

Spot ei hende!

En af hans bedste Lignelser var den:
 At ligesom hans Moder — Jordemodren —
 Forløste fra de legemlige Fostre,
 Saa gør han det fra Siælens aandelige.

ANYTOS.

Tys, tys! der kommer Æschines, hans Yndling.

MELITOS.

Ha, Spot og Skam, at han fordærver os
Saa mange smukke, kloge Ungersvende!
God Morgen, Æschines!

ÆSCHINES
kommer.

God Dag, Melitos!

Hvi staaer du der og spotter Sokrates?
Jeg saae din Mine, da han gik forbi.
Hvi vil du det? Bestig din Pegasus!
Jeg veed du har tilstrækligt vandet Øget;
Og det maa døe, hvoraf det ellers vil,
Saa veed jeg vist, det ikke skeer af Tørst.
Du kommer ingen Sump og Pøl forbi,
Hvor ei du standser strax og laer det drikke.

MELITOS.

Dit Had til mig kun kommer fra din Lærer,
Det veed jeg.

ÆSCHINES.

Du taer feil; jeg hader Ingen,
Og Sokrates ei lærer Folk at hade.

MELITOS.

Du skulde dog engang anmode ham,
At gaae i mere menneskelig Dragt.
Her i Athen veed du at Folk har Smag;
Det støder Øiet, ham saadan at see
I denne lurvede, luvslidte Kaabe.

ÆSCHINES.

Han støder eders Øine; men hvor Mange
Blandt eder støder ikke Hiertet ham?
Den gamle Kaabe driller dig? Hav Agt
For denne Kaabe! den er skaaret efter

Det gamle Snit, liig den. han bar som Kriger
 I Thracien, hvor han udmærked sig
 Ved Tapperhed og Mod, Udholdenhed,
 Saa overordentligt, at Helteprisen
 I Hæren blev af Raadet tilkiendt ham.
 Men han — høimodig, som han altid var —
 Afstod sin Krands til Alkibiades,
 Hvis Sind, forgieves desto værre, han
 Til Dyden spored. Mens paa Bierget hele
 Athenen frøs, barbenet Sokrates
 Gik varm og rolig munter — som i Fred
 Sophisten her i Propylæerne.

ANYTOS.

Til Slud og Kulde kan man vænne sig.

ÆSCHINES.

Ja, ganske vist; men ei til Skam og Skiændsel.
 Det var i slig en Kaabe — agter den! —
 Han sad i Folkemødet, just som Formand,
 Da man de ti Skibshøvdinge anklaged,
 Fordi de strax ei, efter vundet Slag,
 I Nattestormen havde fisket op
 De døde Legemer af nogle Landsmænd,
 Som var umuligt. Man henrettede dem,
 Fordi de Dødes Liig ei blev begravne.
 Han mægtede ei at redde Heltene,
 Som Døden fik til Løn for Heltemodet;
 Dog underskrev han ikke deres Dødsdom,
 Undskyldte sig med: han ei kunde skrive.

MELITOS.

Det kan han sikkert heller ei.

ÆSCHINES.

Du Daare!

Gid du ei kunde skrive, saa fornærmed
Du Phantasien ei og Muserne.

Gaaer.

MELITOS

seer til den anden Side.

Tys, tys! der kommer han igien, den Vise.

LYKON.

O, lad os give os i Kast med ham!

ANYTOS.

Og lad os drille ham! Jeg under ham det.

MELITOS.

Men han er snedig, som en Ræv, i Talen,
Og naar man ikke vogter sig, saa kommer
Man let til kort.

LYKON.

Lad mig først tale med ham!

MELITOS.

Ja, Lykon er Sophist og Philosoph.
Jeg tænker nok, du stopper Munden paa ham.

ANYTOS.

Vi er desuden tre.

MELITOS.

Ja, til at prygle

Ham er vi nok; men naar der slaaes med Ord,
Saa viger Sokrates tidt ei en Hær.

SOKRATES kommer.

LYKON.

God Morgen, Sokrates! Tilgiv, at vi
Forstyrre dig. Du vil maaskee spadser
Fra Byen ud til Kilden ved Platanen,
Hvor jeg med Phædros dig forleden Dag

Traf i en vigtig Undersøgelse,
 Som Ingen voved at forstyrre. Køl
 Der Luften er, og suser sommerligt
 I Choret af de lystige Cicader.

SOKRATES.

Nei, Lykon! hvis jeg her kan lære Noget,
 Saa blier jeg heller her; thi Mark og Blomster
 Kan Intet lære mig, og derfor dvæler
 Jeg helst blandt Mennesker i Hovedstaden.
 Jeg seer, du har en Rulle Papyros
 I Haanden der. Det er den rette Madding
 At angle mig med; thi som Qvæget lokkes
 Med Hø og tørre Løv, som holdes det
 For Munden, saadan kan du med et Skrift
 Mig trække giennem hele Attika.

LYKON.

Min gode Sokrates! siig, snakker du
 Endnu bestandig om de gamle Ting,
 Om din Retfærdighed, hvormed du aldrig
 Kan blive færdig?

SOKRATES.

Der er visse Ting,
 Hvormed man aldrig bliver færdig, Lykon!

LYKON.

Da vil jeg tværtimod beflitte mig
 Paa splinternye Ting, som Philosoph,
 Og ikke bringe seige Meninger
 Til Torvs, som gamle Køer, der sælges os —

SOKRATES.

For unge, møre Stude? Det er velgiort.
 Men Noget er der dog, du aldrig kan
 Forandre, naar du tale vil derom:

Hvor mange Bogstaver der for Exempel
Optælles kan i Navnet Sokrates —
Det bliver aldrig mere dog, end otte.
Og naar der spørges om et Tal, som Fem,
Om det er Fem og ikke Ti — ei sandt:
Saa lader du det blive ved det Gamle?

LYKON.

O, ja! I Sligt skeer ei Forandringer.

SOKRATES.

Men da jeg talte sidste Gang med Phædros
Hist ved Platanen og den friske Kilde,
Hvi skyndte du dig bort igien saa brat,
Som om Tarantlen havde stukket dig?

LYKON.

Oprigtig talt, jeg higer ivrigt efter
At vorde ganske ny, original.
Jeg tænker selv; jeg lærer ei af Andre.

SOKRATES.

Men naar en Haandværksmand skal vorde dygtig,
Staaer han dog først som Dreng, som Svend i Lære,
Begynder strax ei med at være Mester.

LYKON.

Med Aandens Værk er det en anden Sag.

SOKRATES.

Ja, jeg forstaaer dig nok, min gode Lykon!
Og jeg kan alt den Tale udenad,
Som du vil holde for Athenerne,
Naar første Gang du pryder Talestolen.

LYKON.

Aa, lad os høre den!

SOKRATES.

Athenere!

Du vil da sige, aldrig har jeg lært
Den mindste Ting af noget Menneske;
Og skøndt man siger, flere vise Mænd
Udmærke sig ved Kløgt og Talegaver,
Saa søgte jeg dog aldrig deres Omgang;
Imidlertid opkaster jeg mig her
Til eders Lærer, Dommer, og vil sige
Og raade jer — hvad der mig falder ind.

MELITOS.

Men, Sokrates! fortæl os dog engang —
At du er viis, derom er ingen Tvivl;
Men er det sandt, at virkelig Oraklet
I Delphi dig har kaldt den viseste
Athener? Var det Alvor, eller Spøg?
Blot Ironie, hvoraf du veed det ofte
Betieners sig? Det gad jeg gierné vidst;
Og Lykon, Anytos, de dele min
Nysgierrighed. Jeg er en Digter, veed du;
Lykon Sophist og Taler, Philosoph,
Men Anytos en Statsmand —

SOKRATES.

Og en Garver.

MELITOS.

Det borgerlige Haandværk driver han
Med Æren.

SOKRATES.

Ganske vist; og kan han garve
Saa heldigt Statens stive Lær, som Oxens,
Da vorder Staten snart en smidig Fodsaal,
Hvert Been kan træde paa.

MELITOS.

Aristokrat!

Foragter du en Borger?

SOKRATES.

Nei, ved Hunden!

Jeg hader ei mit eget Kiød og Blod.

Og da de tredive Tyranner hersked,

Jeg voved tidt at tale diærve Ord,

Imens I andre var forkølede

Og taug, fordi det trykked jer for Brystet.

Jeg spøjte tidt med Kritias, Charikles,

Endskiøndt, I veed, det var en farlig Spøg;

Jeg sagde dem imod, endskiøndt jeg vidste,

Modsigelser blev straffet tidt med Døden.

Og jeg har end saa reent ei Modet tabt,

At jeg ei spøge tør med Anytos.

MELITOS.

Min gode Sokrates! du vilde gierne

Ved slibrig Tale, paa din gamle Viis,

Som Aalen, smutte her os ud af Haanden.

Du er i Knibe. Svar mig paa mit Spørgsmaal:

Har dig Oraklet kaldt den Viseste?

SOKRATES.

I veed, at Chærephon, min Ven, er ivrig

I hvad han foretager. Han var just

Engang tilfældigviis i Delphi; der

Faldt det ham ind Orakelet at spørge,

Om nogen Mand var mere viis, end jeg?

Det negted Pythia. Da jeg det hørte,

Jeg tænkte: Hvad kan Guden mene dermed?

Selv er jeg mig bevidst, at hverken jeg

Veed Meget eller Lidt; og lyve kan
Oraklet ei, det har det ikke Lov til.

ANYTOS.

Hvad gjorde du da, for at faae det ret
At vide, Sokrates?

SOKRATES.

Jeg gik til Een,
Som gialdt især for viis i denne By;
Blot for Orakelet at overtyde
Om sin Vildfarelse. Det var en Statsmand;
Jeg nævner Ingen, det behøves ei.
Den Mand holdt selv sig for den Viseste.
Men gav derpaa kun maadelige Prøver.
Nu søgte jeg at overtyde ham
Om hans Vildfarelse; da blev han vred,
Og mange fleer Tilstedeværende.
Da tænkte jeg, i det jeg vandred hjem:
Meer viis, end denne Mand, er du dog altid;
Han bilder selv sig ind at være viis,
Du derimod — du veed, du er det ikke.

MELITOS.

Og, Sokrates! hvor gik du siden hen
For at opdage dine egne Gaver?

SOKRATES.

Til Digterne, saavel de tragiske,
Som dithyrambiske; og der erfoer jeg:
De digted ei af Viisdom; deres Værker
Var Frugten af Begeistring og Natur.
Vel fandt jeg nogle, som i andre Ting
Indbildte sig at være saare vise,
Men var det ei, Melitos! Og det var
Dog gode, virkelige Digtere.

LYKON.

Og derpaa gik du?

SOKRATES.

Til Sophisterne;

Thi dette Navn betyder jo de Vise.

De nøies ikke med at være blot

Viisdommens Elskere, blot Philosopher;

Nei, de har fundet Stenen — Diamanten.

Men om det gaaer nu dem, som andre Rige,

Der sielden skienke Fattigdom en Skierv,

Og jage den med Skieldsord bort fra Dørene

Som andre Gniere — det veed jeg ikke;

Men dette veed jeg: jeg fandt Døren lukt,

Hvor jeg forgieves stod og banked paa.

En kunstig dreiet Labyrinth af Ord.

Var al den Gave, som der skienktes mig.

LYKON.

Og nu?

SOKRATES.

alvorlig.

Indsaae jeg først Apollons Mening.

Han vilde med Oraklet sige mig:

Kun lidet værd er menneskelig Viisdom.

Og han betiente sig blot af mit Navn,

For dermed at forkynde: Sokrates

Er blandt Uvise dog den Viseste,

Fordi han indseer klart: han er ei viis.

See, Lykon! see, Melitos! Anytos!

Deri bestaaer den hele Stolthed, som

I hade, hvorfor I forfølge mig.

Men I har Uret; thi det Hverv, som Guden

Har paalagt mig — udrette maa jeg det.

Indbildte Viisdoms Damp maa jeg forjage,
 Om end den hele Stad fortørnedes.
 Med Aandens Lygte, med min Tankes Lys
 Maa jeg opklare Mørket, og bevise:
 Skatkielderer, hvor Guldets skulde glemmes,
 Er oftest blot en Tumleplads for Muus,
 Der slaaes i Mørket om en Spindevæv.

Gaaer.

MELITOS.

Ha, hvor jeg hader dette Menneske!
 Han tykkes mig, i gamle brune Hylster,
 En Larve, der til Bladene sig klæber
 Paa Hellas' Blomstertræ, for det at skille
 Lidt efter lidt ved hver en deilig Knop.

ANYTOS.

Han har fordærvet Alkibiades;
 Og Kritias, en af de tredive
 Tyranner, og maaskee den Allerværste,
 Gik ogsaa, som en Yngling, i hans Skole.

LYKON.

Alting foragter han, med denne falske
 Beskedenhed, med dette Drilleri,
 Der skal betyde Retfærd, Maadehold.
 Han dadler Alt, hvad der er Stort og Skønt,
 Fordi det kommer ei fra ham. Det gamle
 Tomhoved lider af en hemmelig
 Misundelse, der kiender ingen Grændser.
 Med platte, flaue Menneskeforstand,
 Som skiller os paa første Trin fra Dyret,
 Troer han at gaae til Bunds i Viisdoms Dyb;
 Og Viisdomsmændene, Sophisterne,
 Dybsindighedens Virtuosser, spotter

I Det svage Hoved. Ja, det Ord Sophist
 I I denne Gubbes Mund blier til et Skiildsord.
 I Moralen er ham Alt; dum Sædelære.
 I Det Riis, som holder Skolebørn i Ave,
 I For Mænd, for Stater gielde skal som Scepter.
 I Hans Flauhed ei begriber, at det Maal,
 I Med Character, Genie at yttre Kraft
 I I høist forskiellig Glands, i modsat Retning,
 I Er mere værd, end blød Eensformighed,
 I End Iagttagelsen af feige Regler,
 I Hvortil den Aand ei finder sig forpligtet,
 2 Som er guddommelig. Det Timelige
 I Har Pligter; Guder kiender ingen Pligt —
 I Og det er stort, at efterligne Guder.

MELITOS.

I Det var fortræffligt sagt!

ANYTOS.

Ja, ypperligt!

LYKON.

I Det lærte Gorgias, Protagoras,
 I Og Hippias, og Prodikos. Jeg har
 I Ei hørt dem selv, men veed: det er omtrent
 I En Qvintessents af deres hele Viisdom.

ANYTOS.

I En Mand, som mig, foragter Sokrates,
 I En af de Rigeste, der bidrog til
 A At jage bort de tredive Tyranner.
 I Ei ved min egen Haand — jeg fegter ikke,
 I Jeg er en Fredens Borger; men for Guld
 I Kan man sig købe mange Kæmpehænder.
 I Det kostede mig ingen ringe Sum,

Det kan I troe. Det svier til min Lomme.
Men lige meget! Det er gierne skeet.
Det lagde Grunden til mit Fædrelands
Frihed og Fremtids Lykke. Nu kan selv
Den Fattigste, den usle Almuesmand,
Som Intet veed, og heller Intet har,
Sin Stemme give med i Folkemødet.
Er det ei billigt? Det er ægte Frihed.
Jeg er en simpel Borger; jeg har svunget
Mig op ved Flid, Vindskibelighed. Jeg
Har heller Intet lært — som Lykon der;
Og er for gammel til at gaae i Skole.
Min Søn er ung, men han skal gaae den Vei,
Hans Fader gik, og heller Intet lære.
See, det forbitttrer Sokrates, at jeg
Min Søn opdrager ei til Videnskaber;
Og derfor kaster han mig Garveriet
I Næsen. Ha, men jeg skal garve ham!

MELITOS.

Medborgere! vel, har I Mod, saa kommer
Og træder flux i Forbund med en Ven.
Naar Legemet er sygt, og skades af
En usund Føde, som ei kan fordøies,
Da maa det skilles ved den, som en Gift;
Og det kan skee blot ved en kraftig Modgift.
Den gamle Sokrates er mere farlig
I vort Athen, end Mange troe; thi her
Vil man kun Nyt, og det Urimeligste
Jo finder her Tilhængere. — Han troer ei
Paa Guderne. Han spotted med Oraklet.
Har I ei hørt det?

LYKON.

Ja, det gjør han altid.

MELITOS.

Og han forfører Ungdommen. — Skal vi
Anklage ham for Raadet, og paa Livet,
Som Gudsbespotter, Ungdommens Forfører?

LYKON.

Han har fortient det.

ANYTOS.

Meer, end mangel Anden,
Som dræbtes her i en urolig Tid.
Men dersom Raadet nu frikiender ham?

MELITOS.

Ei stævnes han for Areopagos;
De gamle Herrer deelte let hans Blødhed,
Og gik en Middelvei, som havde Intet,
Slet Intet at betyde. Lever han,
Saa skader han. Nei — han maa døe.

ANYTOS.

Han er

En gammel Mand, halvfierdsindstyve Aar;
Let kommer Døden selv i slig en Alder.
Var det ei nok, ret at beskæmme ham —
Med Pengestraf — Landflygtighed —

MELITOS.

Nei, nei!

Han har en Sundhed, som kan kappes med
Den Sundestes, og der er mangel Yngling,
Som ønske maatte denne Gubbes Helbred.
Der bider Intet paa ham, uden Døden.

ANYTOS.

Saa lad den bide ham! For mig ret gierne.

Vi vil forklage ham for Heliaia
Paa Folkethinget. Jeg har Venner nok,
Og Sokrates har gjort sig nys af Folket
Forhadet, fordi han heftigt ivred mod
Ochlokratie og vilde Pøbelherskab.

MELITOS.

Godt! Folder eders Hænder da i min,
Og lad os sværge Fienden Undergang!
Saa gaae vi hjem til Mit. Jeg skriver Klagen.

De gaae.

ÆSCHINES

kommer tilbage, og seer foragteligt efter dem.

Tre Nidinger hinanden række Hænder?
Ha, det betyder sikkert intet Godt,
Hvad giftig Øgle ruges nu vel ud
Af plumpé Dumhed, uforskammet Had?
Det aner mig, det gielder Sokrates.
Herakles! ha, det er den høie Tid,
At du engang igien tilbagevender,
At rense Stalden for Athenerne.
De trænge meer til Røgt i deres Baas,
End hos Augias de tre tusind Oxer.

Gaaer.

VÆRELSE HOS SOKRATES.

SOKRATES. XANTHIPPE.

XANTHIPPE.

Du troer maaskee, naar du har været ude
Og kiævlet først med alle Borgerne,
At i dit eget Huus du skal faae Ro?

SOKRATES.

Ak nei, min Hustru! det jeg venter ei.
Og Mennesket har heller ikke godt

Af alt for megen Ro; saa dovner han.
For Kraft at styrke, trænge vi til Kamp.
Og skiøndt du veed, jeg skiendes ei med Nogen,
Saa er dog alt den indre Kamp i Sindet,
For Lidenskaben, for Vredagtigheden
At hemme, naar den vilde bryde løs
Og hevne krænket stolt Ømfindtlighed,
En høist fortræfflig og høist nyttig Ting.
Saaledes bliver du min Lærerinde
Maaskee tidt, uden at du veed det selv.

XANTHIPPE.

Ja, drille kan du godt!

SOKRATES.

Jeg vil ei drille;
Men ærligt maa jeg tale nu, som altid.
Det er min Hiertensmening.

XANTHIPPE.

Altsaa ønsker

Du ingen Ro?

SOKRATES.

Den finder jeg først hist
Hos de udødelige Guder. Her
Er Livet stedse Kamp. Hvor Mennesker
Sig tumble, der er Strid. Dog er Naturen
Et Billed af en haabet Salighed.
Og, tro du mig, jeg skiønner ret derpaa,
Naar uden Porten jeg ved min Platan
I Fred kan sidde ved min blide Kilde,
Som mumler kun, som skiender ikke paa mig;
Imellem Blomsterne, der fredeligt,
Som gode Genier med lette Vinger,
Staae ved hinandens Side; medens Fuglen

En Ode synger, mig langt mere værd,
 En den pindariske ved Veddekiørslen.
 Jeg sagde før til Lykon, at ei Blomsten
 Mig lærte Noget; men det var mit Spøg,
 Thi hvad jeg veed, det veed jeg af Naturen
 Meer, end af Mennesker.

XANTHIPPE.

Ja, hvad du siger,
 Det er jo altid tornet og forblommet.
 Ha, hvor fordømmer jeg det Øieblik,
 Da jeg dig tog til Ægte! Du er hæsleg.

SOKRATES.

Jeg veed det; men jeg bar dog ingen Maske
 For Ansigtet, dengang du valgte mig.
 Held den, som eier Skønhed! Det er Præget,
 Som alt Naturen ham ved Fødselen
 Gav, til at vorde god. Vil han det ei,
 Er det hans egen Skyld. Det saae vi jo
 Med Alkibiades; hans onde Hierte
 Fordreied fælt tilsidst de ædleste,
 De bedste Træk. Jeg haaber, ærlig Stræben
 Har lagt sit Udtryk i mit Satyransigt,
 Og viist, at Siælen var et bedre værd.

XANTHIPPE.

Selvroes, som ogsaa dengang mig forførte!
 Nu lever jeg i Armod med en Tigger.

SOKRATES.

En Tigger? tigger jeg? — Dog, du har Ret,
 Om vise Tanker tigger jeg Enhver.

XANTHIPPE.

En Drømmer, der ei sørger for sit Huus;

Som saa hovmodig er, at ei engang
Han taer Betaling for sin Underviisning.

SOKRATES.

Jeg underviser ei; jeg taler gierne
Med gode Ynglinger, som mig betale
Med Agtelse, Tillid, Opmærksomhed.

XANTHIPPE.

Ja, naar du snakke kan, saa er du glad.

SOKRATES.

Du veed, Xanthippe! jeg kan ogsaa tie.
Den Kunst har du mig lært, og tog dog ingen
Betaling; hvorfor skulde jeg da vel betales?

XANTHIPPE.

Nu kommer han igien med denne flaue,
Smagløse Spøg, og med sin Ironie!

SOKRATES.

Du kunde faaet dig en bedre Mand,
Det vil jeg gierne tilstaae; tilstaaer ogsaa,
Det var en Svaghed af mig, at jeg lod
I ældre Aar mig daare, til at offre
Mit Duepar paa Aphrodites Alter.
Og derfor har du Ret, at være vred.
Det gjør mig ondt for dig; men det er skeet.
For Een, som elsker Pragt og Overflod,
Er dette tomme Huus et Sorgens Huus.
Men, kiære Hustru! heller ikke skylder
Jeg mindste Hvid til noget Menneske,
Og det Nødtørftige har aldrig manglet.

XANTHIPPE.

Et Dyr blot nøies med Nødtørftigheder.

SOKRATES.

De gode Guder gav os vakkre Børn.
Du elsker dog din Daphne, lille Kriton
Og din Lamprokles.

LAMPROKLES kommer.

XANTHIPPE.

Min Lamprokles! jo,
Det er den rette Karl.

LAMPROKLES.

Hvad har jeg gjort?

XANTHIPPE.

Han spørger om, hvad han har gjort, det Afskum!
Du Tølper! slog du ei min Skaal itu
I Morges, da du vilde drikke Vand.

LAMPROKLES.

Ved Zeus! det gør mig ondt. Den faldt af Haanden,
Jeg bad dig om Forladelse — jeg beder
Derom endnu. Men vær dog ei saa arrig,
Og skiold mig ikke ud hvert Øieblik!

XANTHIPPE.

Det maa jeg høre af mit eget Barn!
Og hvis er Skylden? Gamle Taabenakke!
Slet Ingens, uden din. Thi Æblet falder
Ei langt fra Stammen; du forkiæler dem.
I Guder! jeg ulykkelige Kone!

Vrider sine Hænder, og gaaer.

SOKRATES.

Min Søn! siig, kiender du vel Mennesker,
Som kaldes Utaknemlige?

LAMPROKLES.

Ja, Fader!

De kaldes Utaknemlige, der nyde
Velgierninger af Andre, men som dog
Ei vise sig erkiendtlige derfor.

SOKRATES.

Saa er en Utaknemlig uretfærdig?

LAMPROKLES.

Tilvisse.

SOKRATES.

Og vel altid meer, jo større
Velgierningerne var, som vistes ham?

LAMPROKLES.

Da meer, end ellers.

SOKRATES.

Men hvo har os viist
Velgierninger saa store, som Forældre?
Dem takke vi for Livet, alt det Gode,
Som skienktes Mennesker af Guderne.
Især fortienner Moderen, som fødte
Sit Barn med Smerter, og som gav det Die,
Som pleied det saa mangen søvnløs Nat,
Stor Tak — og just fordi hun ædelmodig
Slet ikke gjorde det for Takkens Skyld.

LAMPROKLES.

Men om hun end beviist mig havde den
Og mange fleer Velgierninger, saa kan jeg
Ei meer udholde hendes Arrighed.

SOKRATES.

Men da du sidst var med mig i Theatret,
Og saae Tragødien — siig mig, Lamprokles!
Troer du, at Skuespillerne blev vrede
Da paa hinanden for de Bitterheder,
Den Ene sagde der den Anden?

LAMPROKLES.

Nei,

Det er en anden Sag; de sagde det
Ei i den onde Hensigt at fornærme,
Ei for at skade.

SOKRATES.

Troer du da, din Moder
Vil skade dig? Mon hun ei mener dig
Det vel saa godt, som nogen fremmed Qvinde?
Og dog gjør du dig vred derover! Troer du,
Din Moder hader dig?

LAMPROKLES.

Det gjør hun ei.

SOKRATES.

Og dog — dog er hun dig utaaalelig!
Siig mig, mit Barn! er der vel Folk i Verden,
Som du maa føie, lempes efter? Eller
Har du besluttet, ei at eftergive
For Nogen, ei at gjøre dig til Ven
Af noget Menneske?

LAMPROKLES.

Det vil jeg nok.

SOKRATES.

Du ønsker altsaa dog at leve smukt
I Fred steds med din Nabo, at han dig
Kan laane Ild og Lys og være dig
Til Tieneste ved mange Leiligheder?

LAMPROKLES.

Ja, det forstaaer sig.

SOKRATES.

Reiser du i Selskab,

Til Lands og Vands, saa ønsker du at vinde
Dens Yndest, som du reiser med?

LAMPROKLES.

Det gjør jeg.

SOKRATES.

Men hende, som dig elsker meer, end Alle,
Med hvem du gjør den store Livets Reise,
Kun hendes Yndest vil du ikke vinde?
Og veed du ei, at selve Staten straffer
Børns Utaknemlighed? at den foragter
En utaknemlig Søn? at den forlanger
Ei Duelighed blot og Kløgt og Kundskab
Til sine høie Poster, men et Hierte,
Der fyldes af Høimodighed? at den,
Som smykker ei sin Faders, Moders Grav,
Ei vorde kan Archont? — Gaa, kiære Søn!
Og anraab de udødelige Guder
Først om Tilgivelsen; at ei de holde
Dig for et utaknemligt Menneske.
Naar det er skeet — forlig dig med din Moder!

Lamprokles kysser hans Haand, og gaaer.

DAPHNE kommer ind ad den anden Dør.

SOKRATES.

Der er min lille Daphne. Kom, mit Barn!
Der er min halve Siæl, min egen Psyche.

Omfavner hende.

Du veed vel, jeg har mange Kiærester
Og Elskovshandler, som jeg kalder dem;
Thi hvor min Tanke finder Sympathie,
Der er et Stævnemøde for min Aand,
Og der er Eros med i Spillet, nemlig
Den rette Eros.

DAPHNE.

Jeg forstaaer dig nok;
 Ei Barnet, Drengen ei med Vingerne,
 Hephæstos', Aphrodites Søn, der løber
 Omkring med Pilekoggret. Nei, den Rette,
 Den Store — Ynglingen — den skønne Gud,
 Som var før Tidens Fødsel — iblandt Guder
 Den Allerældste, og dog ligefuldt
 Den Yngste, Skønneste.

SOKRATES.

Ham mener jeg.

DAPHNE.

Og naar du nævner Aphrodite, mener
 Du ei dermed den jordiske Gudinde,
 Zeus' Datter og Diones, hun som boled
 Med Ares — nei, den himmelske du mener,
 Reen, som det hvide Skum paa Havets Barm,
 Hvoraf hun fremsteg, at beherske Jorden.

SOKRATES.

Min lille Daphne! har du nylig talet
 Med Platon? Som det synes, sadler du,
 Som han, en dithyrambisk Pegasus,
 Og rider dermed giennem Tankens Rige.

DAPHNE.

Nei, jeg har ikke nylig talt med Platon.

SOKRATES.

Hvad er det for et fiint og giennemsigtigt
 Smukt Taageslør, som hænger for dit Øie?
 Mig synes, du er ei saa munter, som
 Du pleier være. Og skøndt jeg maa tilstaae,
 Du taler som en Bog, saa tykkes mig,

At der er noget Mystisk i din Tale,
Dit hele Væsen — og du ligner næsten
Præstinden Pythia i Delphi, naar
Hun sidder paa sin Trefod, og begeistres
Af den guddommelige Røg fra Hulen.

DAPHNE.

Ak, Fader! det, som staaer mig nu for Hov'det,
Det er den Tanke: Skiøndt det vist var bedst,
At hylde den guddommelige Eros,
Den ældre, himmelske — saa er der dog
Desværre mange Piger i Athen,
Som foretrække Drengen.

SOKRATES.

Du er dog

Ei alt af deres Tal?

DAPHNE.

Man siger, at
Han skyder med forskiellig Piil. Den ene,
Som vækker Kiærlighed, den er af Guld;
Den anden er slet ikke skarp, den er
I Røret fyldt med Bly.

SOKRATES.

Den flyver langsomt,
Men træffer ogsaa.

DAPHNE.

Ikke altid, Fader!

Den vækker tidt Koldsindighed mod den,
Som elsker os. Saa gik det jo min Navne,
Den alt for knibske Daphne, som foragtede
Apollon selv, der elskede hende høit.
Hun flyede fra hans Barm, og lod sig heller

Forvandle til et Laurbærtræ, end blev
 Hans Fæstemø. Den taabelige Pige!
 Jeg kunde græde, naar jeg tænker derpaa.
 Den stakkels Gud! hvad hialp ham nu hans Guddom?
 Han blev forsmaaet, foragtet af sin Elskte.
 For silde først fortrød det hendes Hovmod;
 Det stolte Hierte banked under Barkén,
 Da slog det ømt, for silde, for Apoll.
 Hun blev hans Laurbærtræ, og hendes Krands
 Blev hans; og hun, som ikke favned ham
 Med Elskovsvarme, vandt sig nu som Løv.
 Omkring hans skønne Hoved, gav ham Æren,
 Men Lykken svigted ham. Jeg kunde græde,
 Hvergang jeg tænker derpaa.

SOKRATES.

Daphne! Daphne!

Betro dig til din Fader; thi du elsker.

DAPHNE.

Nei, kiære Fader! det bedrøver mig,
 Oprigtig talt, at jeg er ei forelsket.

SOKRATES.

Fortæl mig Alting!

DAPHNE.

Du har jo tilladt mig
 At gaae imellem ud af Byen, Fader!
 Til Fiskerleiet ved den skønne Lund,
 Til Damon og Menalkas, til de gamle
 Ærværdige Fiskere, der leve med
 Hinanden i den lykkeligste Armod.

SOKRATES.

Det maa du gierne; du kan trænge til
 Lidt Munterhed, Adspredelse, du har

I Det ei saa godt her hiemme. Gaa du kun!
 I Du har i Haugen pyntet dig med Blomster.
 C Ja, seer man vel! Hvortil behøves nu
 I De rige Damers Pragt og Ædelstene?
 I Foraaret selv, det er en Juveleer,
 2 Som sælger os Rubiner og Smaragder
 I For Ingenting.

DAPHNE.

Naar du er hiemme, savner
 C Jeg Intet, Fader! Og det veed jeg vist:
 I I Fald engang jeg faaer en Mand, da vil
 C Jeg aldrig elske ham saa høit, som dig..

Kysser ham.

SOKRATES.

I Det skal du ikke sige. Dog — man elsker
 I Paa høist forskiellig Viis; den Kiærlighed,
 I Du finder hos en Fader, kan en Elsker
 I Ei skienke dig.

DAPHNE.

Nei sikkert, sikkert ei!

SOKRATES

smiler.

2 Saa siig mig da: hvo er den Mand, som ei
 I Du elsker, og som gjør dig saa bedrøvet,
 I Fordi du ikke elsker ham?

DAPHNE.

Det er,
 2 Som sagt en overmaade deilig Mand.
 O Og selv du sætter jo stor Priis paa Skjønhed.
 I Det er just ingen Yngling, men en Mand
 I I sine bedste Aar; det er en Landmand
 I I Nærhed af Athen. En vittig Mand

Med megen Aand; at sige, før han blev
Forelsket i mig, thi nu sukker han,
Og bliver næsten stum, naar vi er sammen.
Det er forskrækkeligt, som Kiærlighed
Kan gjøre Folk enfoldige.

SOKRATES.

Hvor sees I?

DAPHNE.

Han tidt besøger mine Fiskere,
Og der — der har vi da vort Stævnemøde,
Thi ene har jeg aldrig talt med ham.

SOKRATES.

Og har han beilet til dig?

DAPHNE.

Ja, det har han.

Og Fiskerne forsikkre, han er god.

SOKRATES.

Saa har du jo to Vidner; det er nok
For at bevise det lovformeligt.

DAPHNE.

Men jeg har ei ham givet mindste Haab,
Nei, tværtimod forstilt mig, som om jeg
Slet ikke brød mig om ham. Jeg har været
Koldsindig, spodsk imod ham; jeg har seet ham
Fortvivle fast — og det bedrøver mig.

SOKRATES.

Det burde vist bedrøve dig, om end
Han var dig aldrig saa modbydelig.
Thi kan du ei ham gjøre lykkelig,
Saa bør du dog ei krænke, skade ham.

DAPHNE.

Ja — er det ikke sandt?

SOKRATES.

Men deler du
Hans Følelser, da er det daarligt handlet,
At lyve først for dig, og saa for ham;
At flagre som en Lokkedue, Daphne!
Med snedig Flugt, for desto sikkrere
At bringe ham i Fælden.

DAPHNE.

Men, min Fader!

Naar Duen selv, et saa uskyldigt Dyr,
Kan Sligt, hvad maa da ikke Mennesket,
Som dog langt mere fristet er til Synd?
Man kalder Duen Aphrodites Fugl,
Den trækker hendes Vogn; og tro du mig,
Den Dreng med Koggeret er dog en Gud,
Og i den skielske, lunefulde Leg
Bestaaer maaskee hans største Herredømme.

SOKRATES.

Spøg ei med Ilden, Barn! den kunde brænde.
Besøg igien kun dine Fiskere;
Jeg kiender dem, og det er vakkre Folk,
Skjøndt lidt enfoldige. Hvad hedder Manden,
Som elsker dig?

DAPHNE.

Han kalder sig Patroklos.

SOKRATES.

Bring ham til mig, lad først mig tale med ham,
I Fald du ei forsmaaer en Faders Raad.

DAPHNE.

Har jeg forsyndet mig saa haardt, min Fader!
At du mig straffer med et saadant Spørgsmaal?

SOKRATES

smilende.

Jeg vil ei straffe dig; men ofte voxer
Jo Børnene fra Riset, før vi veed det.

DAPHNE.

Ak, du har aldrig revset mig med Riis,
Og jeg skal aldrig krænke dig med Slethed.
Kysser ham, og gaaer.

ANDEN HANDLING.

LANDLIG EGN MED EN FISKERHYTTE. HAVET I BAGGRUNDEN.

DAMON, MENALKAS, to gamle Fiskere.

DAMON.

Man siger, Sommernatten er kun kort;
Men, Broer Menalkas! den kan være lang nok,
Naar Drømmen giekker os. Og jeg har havt
En selsom Drøm, som ængster mig endnu.

MENALKAS.

Skiend ikke paa den skønne Sommertid!
Den efter eget Tykke vexler ei.
Men tidt forstyrre Sorgerne vor Søvn,
Da synes Natten uden Ende fast.

DAMON.

Min Broder! kan du tyde mig min Drøm?
I Aftes sov jeg ind, i Tanker om
Vor Fiskefangst; vi havde, veed du, ei
Giort os til Gode, og min sære Drøm
Var Frugt ei af et overdrevet Maaltid.
Nu tyktes mig, jeg sad paa Klippen hist
Med Angelen, og lurede paa Fisk.
Da kom en grumme stor, og beed paa Krogen.

Du veed nok, Hunden drømmer kun om Brød,
Og Fiskeren om Fisk. Jeg trak i Snoren
Med begge Hænder, og forsøgte paa
At drage den uhyre Fisk i Land.

Dog var jeg ængstelig derved, og tænkte:
»Vil den ei bide dig?« Dog lod den sig
Taalmodig fange. Broder! og det var
En deilig stor Delphin af pure Guld.

Da gøs jeg, og jeg sagde ved mig selv:
»Mon ei det er Poseidons Yndlingsfisk,
»Den vandblaa Amphitrites bedste Skat?«

Jeg løste den omhyggeligt fra Krogen,
At ei det mindste Gran af Guldet skulde
Med Hagen slides af; jeg trak den op
I Strikker bundet. Ak, da gjorde jeg
En Ed: at aldrig meer jeg vilde vade
I Vandet paa min nøgne Fod, men leve
Paa Landet mageligt kun af mit Guld.
Brat vaagned jeg — og borte var min Fisk,
Men ei min Ed. Den ængster mig endnu.

MENALKAS.

Din Ed var jo, som Fisken, kun en Drøm,
Et Blændværk, der forsvandt med samt dit Guld.
Lad det ei ængste dig, min gamle Broder!
Vad du kun ud paa dine nøgne Been
Og søg i Havet dig det tørre Brød!
Thi meget mere faae vi sielden, veed du.
Men ingen Gud vil straffe dig for Meened.

Peger hen i en Krog.

See der! der har jeg samlet, mens du sov,
Endnu i Morges tvende Ballier fulde
Af sort' og hvide Steen, som sendes skal

Til Heliasterne, til næste Thing
I Hovedstaden. Hvergang der skal vælges,
Og der skal dømmes, skeer det jo ved Steen.
Nu har de Noget for igien. Zeus veed,
Hvad det kan være.

DAMON.

Ja, vi samle Stene
Med Ligegyldighed; de hvide, sorte,
De er os lige kiære. For en Skieppe
Faae vi et Par Oboler — det er nok.
Men hist paa Folkemødet gielder det
Dog mangan Borgers Liv, og derfor gyser
Det i mig, naar jeg taer den sorte Steen.

MENALKAS.

Du har en alt for øm Samvittighed.
Nu veed jeg, hvad din Drøm betyder.

DAMON.

Nu?

MENALKAS.

Patroklos, som besøger os, den Rige,
Som boer ei langt fra dette Fiskerleie,
Han er den Guldfisk, som beriger os.

DAMON.

Men du vil dog ei føre dig en svag,
En uerfaren Møes Hengivenhed
Til Nytte?

MENALKAS.

Kiender du mig ikke bedre?
Han elsker hende, han vil ægte hende.
Han er Athener, han har Borgerret.
Den stakkels Sokrates er yderst fattig,
Med sine Tanker fanger han ei Guldfisk,

Saa lidt som du i Drømme med din Angel;
Men dette Giftermaal vil gjøre ham
Og Datteren saa lykkelig, som hiin.

- DAMON.

Ja, det var herligt, hvis det kunde skee.
Men hvordan vil du vende hendes Sind
Til Kiærlighed?

MENALKAS.

Derpaa jeg pønset har,
Imens du drømte kun, den hele Nat;
Og det kan skee —

ARISTOPHANES kommer som Patroklos.

ARISTOPHANES.

God Aften, Damon og Menalkas! Kommer
Hun her i Aften? Ikke sandt, hun kommer?

DAMON.

Det kunde være vel, hun kom; i Fald
Hun faaer den lille Nabodatter med.

ARISTOPHANES.

Jeg er ei heller kommen ene. Seer I
Den Mand, som sidder der paa Stenen ude,
Som seer paa Bølgerne ved Brændingen?
Han fulgte mig.

MENALKAS.

Saa er det da dit Alvor,
At ægte Pigen?

ARISTOPHANES.

Sikkert; hvis hun vil.

MENALKAS.

Man maa ei tabe Modet. Da din Hensigt
Er ærlig, vil jeg give dig et Raad.

ARISTOPHANES.

Et godt Raad tidt opveies ei med Guld.

MENALKAS.

Mit faaer du for en Smule Sølv; jeg tager
Til Takke selv med Kobber.

ARISTOPHANES.

Nu, saa siig det!

MENALKAS.

Du veed, at man tillaver Elskovsdrikke.

ARISTOPHANES.

Fy, fy!

MENALKAS.

Jeg mener ei de fæle, stærke,
Som kun gjør Pigerne forrykt i Hov'det;
Men der er visse Kunster, som ei skade,
Og som man kunde dog forsøge paa.

ARISTOPHANES.

Saa siig mig een!

MENALKAS.

Du er jo ei Kyklop
Med langt og laadent Øiebryn i Panden,
Som fra eet Øre gaaer hen til det andet.
Din Næse bøier sig ei tyk og bred
Ud over Læberne. Hvis hun er smuk,
Saa er du med.

ARISTOPHANES.

Er Smiger da saa stor
I det forfængelige Land, at den
Forfølger os reent ud til Havets Bredder?

MENALKAS.

Naar her hun kommer, pleier hun at drikke
Lidt Vand af vores Bæger.

Hemmelighedsfuld.

Inde har jeg

Lidt sort Uld, taget af vor Naboes Vædder.
Snart kommer Maanen frem, da maa du kalde
Paa Hekate, og paa den Underjords-
Gudinde, som forfærder Hundene,
Naar de om Natten staaer og giør ad Maanen.
En Laurbærqvist om Bægret maa du flette
Da med den sorte Uld, før Pigen drikker.

ARISTOPHANES.

Og troer du, at hun drikker Vand af sligt
Et Bæger, som omviklet er af Uld?

MENALKAS.

Saasnart Besværgelsen er rigtig skeet,
Kan Uld og Grenen tages bort igien.
Et Billed maa du danne dig af Vox,
Som forestiller hendes stolte Hierte;
Og det du smelte maa i Ilden, før
Hun drikker. See, da smelter Hiertet hende,
Og tro mig, hun forelsker sig igien.

ARISTOPHANES.

Jeg takker dig, min ærlige Menalkas!
Et Venneraad kan aldrig skade. Jeg
Skal tage det med Vennen i Betænkning.
Der kommer han. Tillader I mig, Gubber!
At tale først et Øieblik alene
Med ham?

DAMON.

Vi vil ei være dig til Hinder
I mindste Maade, dersom du os lover
At ægte Pigen. Men dersom du vil

Kun giekke hendes Uerfarenhed,
Da ramme dig med Hevn de vrede Guder!

ARISTOPHANES.

Fy, kald ei Guders Hevn ned over mig!
Min Daad fortørner ikke Guderne.

DAMON.

Saa gaae vi ogsaa gierne dig til Haande.

Fiskerne gaae ind i Hytten.

EUPOLIS kommer.

ARISTOPHANES.

Min Ven og Rival! min Eupolis! Tak, fordi du fulgte
saa langt mig.
Du seer mig til Yderlighed bragt — vi staae ved
Kysten af Havet,
Og der forlader du — viid det, min Ven! — en
Sønderknuust og Fortvivlet.

EUPOLIS.

Hvad hører jeg? Zeus forbyde Sligt! Aristophanes!
siig mig dit Vanheld.
Vi troede, du var en formuende Mand. Du kiøber
en Gaard dig paa Landet,
Og er til Bettelstaven dog bragt, og her vil ende
fortvivlet?
Fat Mod, min Ven! fortvivl ikke plat. Tidt Æren
deelte du med mig,
Jeg deler atter med dig mit Guld.

ARISTOPHANES.

Det glæder mig Hiertet at høre —
For Guldet just ei, jeg ønsker ei Guld; men det
mig, Eupolis! glæder,

At du er en Ven af det ærlige Slags, som hjælper
din Broder i Nøden.

Vel ofte misundte du mig min Krands.

EUPOLIS.

Ja, Laurbærkrandsen er Andet;
Men Penge, paa dem er jeg ikke saa gridsk. Jeg
deler Talenterne med dig.

ARISTOPHANES.

Selv har jeg Talenter, Eupolis! har kiøbt en Gaard,
som er kostbar.

EUPOLIS.

Saa har du maaskee dig slemt forkiøbt, og nu, da
Gielden skal klares —

ARISTOPHANES.

Jeg siger dig: nei! thi Godset er mit. Der mangler
Intet paa Gaarden,
Undtagen en Frue, til Hustru mig, og Arbeidsfolket
en Madmoer.

EUPOLIS.

Du spørger da blot efter gammel Viis?

ARISTOPHANES.

Nei! jeg vil længer ei spørge;
Thi Spøgen med Krukken gik her til Vands saa længe,
til den blev Alvor,
Og lystig jeg kom til denne Kyst, for hiem at vandre
bedrøvet.

EUPOLIS.

Forelsket maaskee?

ARISTOPHANES.

Der Gaaden er løst. Du finder Veien i Mørke.

Dog det var just heller saa bælmørkt ei, at Næsen
du derfor behøved
Paa Døren at støde til Blods.

EUPOLIS.

Fortæl, fortæl!

ARISTOPHANES.

Hvad skal jeg fortælle?

Er jeg en Epiker, kiæreste Ven! som ud kan spinde
Bedriften

I mange Sange? Hvor snart fortalt! Jeg elsker en
smuk lille Pige;

Men Eros, som til min Manddoms Aar jeg hylded ei,
hevner sig paa mig,

Thi Pigen er knibsk. Men, oprigtig talt, jeg troer,
hun Comødie spiller,

Og det kan jeg ogsaa, som vel du veed.

EUPOLIS.

Hvad vil da Fortvivlelsen sige?

Hvem er det?

ARISTOPHANES.

Der har vi Spørgsmaalet ret; der ligger
Hunden begravet!

Hvem er det? Broder! jeg varer dig, naar du vil
Comødier skrive,

Da spørg dig altid først for, om den, som du med
Svøben vil snerte,

Ei har en deilig Datter maaskee, i hvilken du bliver
forelsket.

EUPOLIS.

Hvo er da Manden?

ARISTOPHANES.

Jeg var en Knøs i Ungdomsaarene kaade.

Jeg kiendte ham ei. I Bad han ei gik, og slet var
hans lurvede Kappe.

Han stod paa Gaden i Tanker tidt, var sær, og
hadede Lystspil,
Forbød Tilhørerne did at gaae. Euripides var ham
blandt alle

Den kiæreste Tragiker, for han var rig paa Tanke-
sprog og paa Gloser.

Man sagde — thi aldrig havde jeg selv et Ord end
talet med Manden —

At Guderne han foragted, og dem dybt under Be-
greberne satte.

EUPOLIS.

Du mener Sokrates.

ARISTOPHANES.

Nu jeg det veed: jeg gjorde ham høiligen Uret.
Ved Agathons Giestebud jeg ham saae; hans Viisdom
der jeg beundred.

Ja, det er en klog og en ædel Mand; lidt sær —
hvad siger det mere?

Men ingen Sophist. Jeg selv kan ei meer, end
Sokrates, hade Sophister.

EUPOLIS.

Hans Datter elsker du?

ARISTOPHANES.

Eupolis, ja! den skønne, den yndige Daphne.
Men ei hun veed, hun en Beiler har, som hendes
herlige Fader

For hele Folket engang har forhaant — og det dybt
gnaver mit Hierte.

EUPOLIS.

Naar kiærlig du fortryder din Synd, saa vil Forladel-
sen følge.

ARISTOPHANES.

Hos Faderen vel, men hos Datteren ei. Og vil han
Samtykke give
Til Giftermaal med saa letsindig en Svend? Thi at
jeg reent nu er omskabt,
Det veed han ikke.

EUPOLIS

leer.

Det veed ikke jeg, som lever dog dagligen med dig.

ARISTOPHANES.

Og, Eupolis! dog, dog er det saa. Jeg viger gierne
dig Pladsen.

Jeg af Theaterlivet er mæt, jeg higer efter Naturens.
Jeg overlader dig uden Sorg de brogetmalede Skierme,
Samt Mændenes Flok, og Ynglingers Flok med deilige
Pigemasker,

Og Fløitespillet, og talrige Sværm, Tilskuersflokken
paa Bænken,

De hurtige, letforsvindende Klap. Naar nu et Klap
jeg paa Kinden

Faaer af min Daphnes sneehvide Haand, da glemmer
jeg Klapperne hisset.

Vel har jeg med en forvoven Spot tidt lagt mig ud
med Athene,

Men altid har jeg en evig Natur holdt høit, som
billigt, i Ære.

Og Skyerne, Fuglene, Vesperne har ei Aarsag til mig
at drille;

Thi jeg ærbødigt har hyldet dem — de aldrig ud-
tømmede Skyer,

Som af en bevægelig Dugg-Natur fra Fader Okeanos
stige

Til Biergenes Aas med Skove bedækt, hvor sig fiernt-
lysende strække
Det frugtfrembringende, hellige Lands begeistret-
sladdrende Floder,
Imens udødelig Skaberkraft nedryste de qvægende Skyer.
Og Fuglene ville vist heller ei alvorligt med Næbet
mig hakke,
De snadskende Fugle, skøndt jeg dem tidt har høit
paa Scenen forklaget,
Fordi de Kornet af Furen stial, den nyligpløiede Fure,
Og pikked i Jordbærrets rødmende Frugt; jeg roste
dem kiærligt dog atter,
Fordi de snapped den hæslige Myg, som stikker i
fugtige Dale.
Og Frøerne selv — »Brekkekekex« — har Aarsag
ei til at klage;
Jeg roste dem jo som Venner især af de sangfor-
standige Muser,
Af den hornføddede Pan, som hos dem i Sivet skærer
sin Fløite.
Ja, Harpespilleren selv, Apoll, der finder Skiold til
sin Lyra.
Men stille, Broder! forlad mig nu, tag mit Farvel
for bestandig;
Hist kommer hun, kold som Artemis, skøn som den
friske Demeter,
Og han, som ei skialv i Musernes Hal for et Folk
— ei selv for Athener —
Han skiælver nu bag Cypressens Busk i Maanskin
blot for en Pige.

De gaae.

DE GAMLE FISKERE komme ud af Hytten igien.

MENALKAS

seer ud af Scenen.

Der er hun alt. Han hende gaaer i Møde,
Den lille Tvedragt svinder af sig selv.
Vi ere Gubber, Damon! men vi glemte
Dog ei den søde Spøg, som Eros skienker.
Det ligger nu engang i Møens Væsen,
At hun maa pine lidt den Mand, hun ynder.
Kom, lad os gaae tilside, lad dem tale! De gaae.

ARISTOPHANES kommer med DAPHNE.

DAPHNE.

Jeg træffer dig igien ved Fiskerhytten?
Er du ei kied endnu af denne Kyst?

Afsides.

Besyderligt! min Fader har forbudt mig
At drille ham, og dog kan jeg endnu
Ei lade være.

ARISTOPHANES

sagte

Aristophanes!

Beviis nu, at du est en Skuespiller,
Vær ikke længer øm, vær ikke stum,
Suk ei, vær kiæk. Den Sukkende foragtes.
Men den Fortørnede forsoner man.

Høit.

Min smukke Daphne! jeg er ikke kommen
Herhid for din Skyld, det kan jeg forsikkre.
Du mødte kun min Elskov med Foragt,
Jeg sætter ingen Stolthed i at haanes.
Jeg gik just fra min Gaard en Aftenvandring,
Og grubled over Kiærlighedens Væsen;

Da fandt jeg: Havets Kyster ligner det.
 Thi Søen tyder Mandens Kiærlighed,
 Alvorlig, stærk og af en dyb Natur,
 Skøn lidenskabelig; men Pigens Elskov
 Er kold og flad, som Jordens Blomsterkyst.
 De runde Lilier bag Sivets Blade
 Forførisk lokke Voven hid; den kommer,
 Den vover sig mildtrislende paa Smaasteen,
 Som skærer den, skøndt den er blød og venlig.
 I høie Dynger bruste den derude,
 Paa Klippen knuust, forhaant af Nattens Blæst.
 Hvad vandt den ved at snige sig til Stranden,
 Til Blomsterkysten med den faste Barm?
 Maaskee et flygtigt Kys — saa stødes den
 Tilbage stolt. Og hvad var Troskabs Løn?
 Et smukt, et løst, et øieblikligt — Skum!

DAPHNE.

Den Flygtige sig tænker Elskov flygtig.
 Men ikke hver en Beiler tænkte saa.
 Ei for Leandros var det hvide Skum
 Paa Bølgerne kun snelle Stierneskud
 I Elskovs Luft, som daled, og forsvandt.
 De vaade Nympher vinkte ham til Sestos
 Fra sit Abydos; og det Hav, som skilte
 To store Verdensdele fra hinanden,
 Forbandt to Elskende, thi Hellespont
 Blev ham en sikker Vei til Kiærlighed.

ARISTOPHANES.

Det var en anden Sag. Den skønne Hero
 Forsmaaede haanligt ei hans Elskov, Daphne!
 Hun lyste ham med Faklen fra sit Taarn,

1 Da slog han Bølgen med en kraftig Arm;
 2 Og da den slugte ham, da styrted Hero
 3 Sig ned fra Taarnet til det elskte Liig.
 4 Da var ei Kiærligheden Skum; nei, Skummet
 5 Blev Kiærlighed — som i det Øieblik
 6 Da Aphrodite steg af Bølgerne.

DAPHNE

rækker ham rørt sin Haand.

7 Og har du mig i Sandhed da saa kiær?

ARISTOPHANES.

8 Forfør mig ei til Svaghed, for at haane
 9 Mig atter.

DAPHNE.

Og du kalder Elskov Svaghed?

ARISTOPHANES.

10 Ja, den fortvivlede — som ei giengieldes.
 11 Den sømmer sig ei nogen Mand. Lad Jorden,
 12 Lad Elementerne bekæmpe den —
 13 Det siger Intet, naar den finder Gienklang
 14 I Elskerindens Hierte. Men hvis Hiertet
 15 Er koldt og lukt, og dog han staaer og banker,
 16 Som en elendig Betler om en Skierv;
 17 Da havde han fortient at hidses bort
 18 Med Cerberus, med Helveds værste Hund,
 19 Fra Hiertedøren.

DAPHNE.

Hør mig dog, Patroklos!

20 Jeg kiender dig jo ikke ret endnu.
 21 Man siger, du var Digter, Skuespiller.
 22 Det var jo Sophokles, som med Perikles
 23 Feltherre blev, og Æschylos, den Helt,
 24 Som slog ved Marathon og Salamis.

O, det er skønt at dyrke Muserne!
 Kun sielden vel har jeg seet Skuespil,
 Men lader mig dog tidt derom fortælle.
 Hvi har du da forladt din skønne Kunst?

ARISTOPHANES.

Det Chor, jeg hørte Vaarens Roser synge,
 Drog mig fra Phøbos mægtigt hen til Eros.

DAPHNE

rækker ham sin Haand.

Jeg kan ei længer modstaae, jeg er din!

ARISTOPHANES

omfavner hende.

Det er du! Ha, jeg vidste det, du er det ---

Ak, i det mindste for et Øieblik!

Det Øieblik jeg skynder mig at nyde,

Thi jeg er bange for at miste dig.

DAPHNE.

Følg til den ædle Sokrates, min Fader.

Han bød mig bringe dig; han vil ei negte

Sit Ja, naar du ham hilser som min Beiler.

ARISTOPHANES.

Det troer jeg ogsaa; men jeg frygter for,

At den, som ønsker det, vil negte mig det.

DAPHNE.

Tal tydeligt! Har du bedraget mig,

Og er du ikke den, du kalder dig?

ARISTOPHANES.

Jo, Daphne! jeg er Digter, Skuespiller,

Er agtet, yndet af Athenerne,

Har købt en Gaard herude, har Formue,

Jeg elsker dig. Det synes være nok —

Det Vigtigste. Patroklos er et Navn,

Dig ligegyldigt, om jeg hedder saa,

H Hvad eller anderledes, naar jeg er
 G Godseier, Elsker, Digter, Skuespiller.

DAPHNE.

L Ja, det er ogsaa ganske mig det Samme,
 M Min kiære Ven! lad det ei ængste dig.
 P Patroklos er et vakkert Navn, han var
 A Achilles' Ven, en giæv og trofast Helt;
 M Men han blev dræbt, han faldt, før Ilion
 I Indtaget blev —

Smilende.

Du, derimod, du har
 L Jo vundet Borgen.

ARISTOPHANES.

Elskelige Daphne!

I Du er en Pige med Forstand, du vil
 E Ei harmes paa en ufornuftig Viis,
 N Naar jeg betroer dig — ak, en Ungdomsdaarskab.
 L Jeg spilled eengang med — var nødt dertil —
 I I dette Lystspil kaldet Skyerne —
 S Som Aristophanes —

DAPHNE

forfærdet.

O, alle Guder!

N Nu falder det fra Øiet mig, som Taage —
 I Du — du er Aristophanes!

ARISTOPHANES

forvirret.

Hans Ven!

T Tilgiv ham, Huldeste! Han har fortrudt
 S Sit Misgreb mange Gange. Han var ung,
 I Letsindig — ak! — ei kiendte han din Fader.

DAPHNE.

O Og stilled ham til Spot dog for Athen,
 I Den ædleste, den bedste Mand! og hængte

Som Giek ham op i Skyen i en Kurv,
 Og lod ham lære Børn at slaae Forældre,
 At spotte Guderne. Jeg seer det, Synder!
 Jeg læser i dit Blik — det er dig selv.
 Og brat forsvinder nu min Kiærlighed,
 Som Nattens Mosedamp for Dagens Straale.

ARISTOPHANES.

Jeg har dig sagt: ei kiendte jeg din Fader.
 Jeg har misbrugt hans ædle Navn. Det passer
 Elendigt paa den Last, jeg vilde revse,
 Som jeg har revset, til Athenes Lyst.
 Sophister hader Sokrates, som jeg.
 Lad Skyerne bedække da mit Misgreb
 Med evig Taage. Stierne kan ei slukkes.
 Mit Værk fordærver ei din Faders Ære,
 Den daarligvalgte Titel ei mit Værk.
 Jeg har i lang Tid agtet Sokrates,
 Som han fortienner.

DAPHNE.

Ha, det kan du ei!

Har du et Hierte til at fatte ham?
 Og kunde du i al din Levetid
 Vel gjøre slig en Ondskab god igien?
 Min dyrebare Fader! tilgiv mig,
 At jeg et Øieblik mig daare lod
 Af denne Slanges Hvislen. Nu tyer Daphne
 Tilbage til dit faderlige Bryst.
 Hun deler ei sin Kiærlighed til dig
 Med nogen Fremmed meer; hun fatter klart,
 Hvad Skat hun var paa Veie til at tabe.
 Antigone forlod ei Ødipus,

En blind, vildfare, hidsig, syndig Gubbe;
 Og skulde jeg forlade dig, som seer
 Meer skarpt og klart, end hele Attika?
 Hvis Siæl er luttret alt i Jordens Modgang,
 Som Guld i Ilden; som en salig Aand
 Befriet fra Støvet i Elysion?
 Nei, Fader! opluk mig din lave Gavl,
 Og tag igien mod en forvildet Due.

Hun flyer fra Aristophanes, og vil ile ind i Fiskerhytten.

ARISTOPHANES

fortvivlet.

Zeus! har dit Lyn med svovlblaa Flamme styrtet
 Mig fra Olympen ned i Tartaros?
 Og møder mig Empusa der, som skrækker
 Sit Bytte med forfærdelig Forvandling,
 Før hun fortærer det?

MENON og ANTISTHENES, tvende Bevæbnede, komme.
 Da Daphne seer dem, bliver hun staaende i Hyttedøren.

MENON.

Der staaer han, det er Aristophanes.
 Jeg sagde dig det nok. Jo, han er her.

Griber ham i Brystet, og drager sit Sværd.

Du kommer ikke levende fra Stedet!

ARISTOPHANES

kold.

Er I Herolder fra det mørke Rige?
 Vil I afhente mig i Charons Baad?
 Jeg frygter ei for at bestige den,
 Skøndt den er løs i Fugerne — skøndt den
 Vil briste med mig. Jeg er ingen Skygge,
 Men mindre selv end den — jeg er et Intet!

MENON.

Tre Nidinger har stævnet Sokrates

For Raadet og anklaget ham paa Livet
 For Gudsbespottelse, Ungdomsforføren.
 Vi er den Vises Venner, vi vil hevne
 Misgierningen her allerførst paa dig,
 Som i et nederdrægtigt Skuespil
 Har gjort ham latterlig i Folkets Øine,
 Og været første Aarsag i hans Fald.

ARISTOPHANES.

Her er mit Bryst! Jeg skiøtter ei om Livet.
 Jeg takker dig. Stød til! Hvad nøler du?

MENON.

Det er mit Alvor, Niding! tro du mig,
 Du har i Dag seet Lyset sidste Gang.

Han vil giennemføre ham.

DAPHNE

styrter hen imellem Aristophanes og den Bevæbnede.
 Ha, vil du dræbe den Uskyldige?
 Stands, Morder!

MENON.

Daphne! — Ha, jeg kiender hende,
 Det er den Vises Datter. Jeg vil tugte
 Din Faders Fiende, Daphne! hold mig ei.

DAPHNE.

Forbandet være slig en Hevn — et Mord!
 Troer du med Mord at tiene Sokrates?

MENON.

Ha, du forsvarer Aristophanes?

DAPHNE

omfavner Aristophanes.

Det Sværd, som ham vil dræbe, først maa bore
 Sig giennem dette Bryst. Han er min Brudgom.

MENON

træder forundret tilbage.

Din Brudgom, Daphne?

DAPHNE

i Angst.

Ja, han er min Brudgom,
Forsonet med min Fader. Sokrates
Tilgiver ham.

MENON.

Nu, dersom det er saa,
Saa krumme vi et Haar ei paa hans Hoved.

ARISTOPHANES

henrykt, med Daphne i sine Arme.

O, Kiærlighed, som gav Naturen Livet,
Hvor sødt gienføder du mig her paa ny!

TREDIE HANDLING.

DET HELIASTISKE THING.

En Hal med Buegange til begge Sider. Man seer de første Bænkerader i Coulisserne besatte af ATHENIENSISKE BORGERE. Foran dem, paa selve Skuepladsen, sidde SEX ARCHONTER, tre paa hver Side. MELITOS, som har talet, gaaer hen, og sætter sig paa Bænken bag Archonterne.

SOKRATES

midt foran paa Skuepladsen.

Hvad Indtryk Klagerne paa jer har giort,

Athenere! det veed jeg ei; men hvad

Mig selv angaaer, var det ei meget langt fra,

De havde bragt mig til mig selv at glemme,

Saa overtalende har Alle talt.

Skøndt — Sandhed — den har Ingen af dem talt;

Og den af deres Løgne maatte jeg

Beundre meest, da de advared jer

For min Veltalenhed. Det tyktes mig

Den næsten største Uforskammenhed.

Thi naar jeg taler, vil I snart erfare,

Hvor slet og ret mit Ord, min Talen er.

Og hæsligt vilde det mig ogsaa klæde

I slig en Alder, som en Dreng, at komme

Med prægtig Snak og med høitravende Floskler.
Jeg heder eder, tager da til Takke,
Naar I mig høre tale ligefrem,
Som I paa Torvet og ved Vexelboden
Er vant at høre mig; og larmer ei!

Først altsaa maa jeg da forsvare mig
Mod mere farlige Modstandere,
End disse sidste; skiøndt vel ogsaa de
Er farlige. For lang Tid siden har
Man sagt: der var en Sokrates, en Viis,
Som grubled over Himlens skiulte Ting
Og Underjordens; og hvad der var Uret,
Fordreied han til Ret. See, det var farligt;
Thi slig en Mand er en Ugudelig.
Og de, som vidned Sligt om mig dengang,
Var Mænd med Aand, med Fædrelandets Agt.
Værst er det, at det er saa længe siden,
At ei jeg kiender dem, og blandt dem alle
Jer nævne kan høist en Comødieskriver.

ARISTOPHANES

træder frem.

Og her — her staaer han — Aristophanes.
Og som jeg offentlig dig har forhaant,
Saa skylder jeg dig offentlig en Afbigt.
Og see, den gjør jeg villig, uden Skam.
Thi, tværtimod, det vilde være Skam,
Hvis jeg som moden Mand ei skammed mig
Ved Ungdomsubesindigheden. Navnet,
Jeg gav mit Lystspil og dets Hovedmand,
Var usselt valgt, og mere — det var dumt.
Den Vittige kan stundom være dum,

Saagodt som Dumheden kan være vittig.
 Orakelet i Delphi vide maa,
 Hvorfor jeg valgte, Sokrates! dit Navn
 I denne store By, saa rig paa Narre.
 Zeus veed, at der var nok at vælge blandt.

Der hysses af Forsamlingen.

ARISTOPHANES.

Saa sagte! Vi er ikke paa Theatret.
 Her er vi Heliaster, Borgere.
 Jeg har den samme Ret, som I. Og jeg
 Udraaber høit paa Thinge: Sokrates
 Er en uskyldig, viis, en ædel Gubbe.

Han gaaer hen paa sin Plads igien.

SOKRATES.

I Nøden skal man kiende sande Venner.
 Mig glæder høit, min Ven! hvad du har talt.
 Dit Lystspil, fuldt af Vid og sund Forstand,
 Har altid moret mig. Jeg saae det selv
 Med stor Fornøielse, naar det blev opført,
 Og vidste nok, det var en Misforstand,
 At Navnet Sokrates du havde brugt.
 Mod gamle Anfald har jeg for det første
 Da Intet meer at gjøre. Altsaa til
 De nye! Oplæser mig endnu en Gang,
 Hvis I vil tiene mig, Melitos' Klage.

EN ARCHONT

staaer op, og læser af en Tavle:

Melitos, Melitos's Søn, anklager Sokrates, Sophroniskos' Søn, af den alopekiske Demos, som Forbryder, skyldig til at miste Livet, fordi han fordærver Ungdommen, og dyrker ei de Guder, Staten dyrker, men kun noget Dæmonisk.

Han sætter sig.

SOKRATES.

Forbryder kaldes jeg, Ungdomsfordærver.
Athenere! men jeg paastaaer: Melitos
Er en Forbryder, der kun driver Spot
Med vigtige, med høist ærværdige Ting,
Med hvilke aldrig han alvorligt har
Befattet sig. Kom hen til mig, Melitos!
Og tal.

En Archont vinker ham, han kommer.

SOKRATES.

Ei sandt, du ønsker, Ungdommen
Skal trives vel?

MELITOS.

Jeg ønsker det.

SOKRATES.

Saa siig:

Hvo gjør den bedre? — Hvo der den fordærver,
Har du alt sagt; men siig os ogsaa: hvo
Forbedrer den? — Du tier? Seer du vel,
Hvor lidt du dig bekymret har om Sligt?
Og tykkes det dig ikke skiændigt dog?
Og er det ikke nok Beviis mod dig?
Tal dog, du Gode! hvo forbedrer den?

MELITOS.

Nu — Lovene.

SOKRATES.

Derom jeg spørger ei,
Min Bedste! Hvilke Mennesker, jeg mener,
Som kiende Lovene, naturligviis.

MELITOS.

Her — disse Dommere.

SOKRATES.

SOKRATES.

Hvad siger du,
Melitos? Disse her opdrage, de
Forbedre Ungdommen?

MELITOS.

Tilvisse, ja!

SOKRATES.

Og — Allesammen, eller nogle Faa?

MELITOS.

Nei, Alle.

SOKRATES.

Ha, ved Hera, herlig talt!
En sielden Rigdom til at fremme Godt.
Og hine Raadmænd ligesaa?

MELITOS.

De med.

SOKRATES.

Men Fogderne, Melitos! mon de dog
I Sognet ikke stundom dem fordærve?
Gjør de dem ogsaa bedre?

MELITOS.

Ogsaa de.

SOKRATES.

Tilhørerskarerne, som sidde her
Til begge Sider?

MELITOS.

Iberegnet.

SOKRATES

smiler.

Alle

Athenerne forbedre Ungdommen —
Det er din Mening da — undtagen jeg.

MELITOS.

Det er min Mening.

SOKRATES.

Jeg Usalige!

Men svar mig: Dersom Talen var om Heste —
Troer du, at Alle kan tilride dem,
At Een dem kun fordærver? Eller omvendt,
At Enkelte — Beriderne — dem ave,
At Uerfarne kun skamride dem? —
Du kan ei negte det, Melitos! om
Du ogsaa gjerne vilde. Lykkelig
Var Ungdommen, hvis Een den kun fordærved.
Men jeg vil gjøre dig endnu et Spørgsmaal:
Hvad er det Bedste, mener du, at leve
Blandt gode Borgere, hvad eller slette?
Vil man vel heller hielpes, eller skades? —
Svar mig, du Gode! Loven byder dig
At svare mig. Vil Nogen gjerne skades?

MELITOS.

Vist ikke.

SOKRATES.

Og naar nu du kalder mig
Ungdomsforfører, mener du dermed
Forsætlig, eller uforsætlig?

MELITOS.

Ganske

Forsætlig, mener jeg.

SOKRATES.

Hvordan, Melitos?

Du troer mig i min Alderdom saa dum,
Forsætlig at forføre Næsten til
At skade mig? — Det troer du ei, Melitos!

Det faaer du heller Ingen til at troe.
Altsaa fordærver jeg den enten ei,
Hvad eller skeer det uforsætligt; hvilket
Ei kræver Lovens Straf. I hvert Tilfælde
Har du jo løiet. Skeer det uforsætligt,
Da trænger jeg til Varsel, Underviisning;
Strafskyldig er jeg ikke. -- Nu til Dadlen
Om Guderne! Her maa du give mig
Lidt nøiere Forklaring om din Mening.
Er det din Mening, at jeg dyrker ei
De Guder, Staten dyrker; eller troer du,
At jeg er reent ugudelig, og ingen,
Slet ingen Guder dyrker?

MELITOS.

Ja, det er
Min Mening just: du dyrker ingen Guder.

SOKRATES.

Du selsomme Melitos! hvordan kom
Du dog til denne Mening? Sol og Maane,
Dem holder altsaa jeg for Guder ei,
Som andre Mennesker?

MELITOS.

Nei, nei, ved Zeus,
I Dommere! Han troer, at Solen er
En Steen, og Maanen, troer han, er af Jord.

SOKRATES.

Der tog du mig for Anaxagoras;
Ham maa du stævne hid for slige Tanker.
Altsaa -- ved Zeus -- jeg troer paa ingen Gud?

MELITOS.

Nei, nei, ved Zeus, Athener! han troer ingen.

SOKRATES.

Det er en Ungdomsstreg, Athenere!
 Melitos her opfundet har en Gaade,
 Og prøver, om den vise Sokrates
 (Som Folk mig kalde, mener han, til Spot)
 Kan løse den. Den er ei vanskelig.
 Tillader mig blot paa min vante Viis
 At svare ham, og gjører ingen Larm!
 Siig mig, Melitos! gives der vel Ting,
 Som angaae Mennesker, men derfor dog
 Ei Mennesker? — I Mænd! han skal mig svare,
 Og I bør rolige forholde jer.
 Svar! gives der vel Ting, som angaae Heste,
 Men ingen Heste? Ingen Fløitespiller,
 Men dog vel Ting, som angaae Fløitespillet?
 Nei, bedste Mand! der gives intet Sligt,
 Du maa nu svare dertil, eller ei.
 Endnu et Spørgsmaal: gives der vel Folk,
 Som troe paa det Dæmoniske, men som
 Ei paa Dæmoner troe?

MELITOS.

De gives ei.

SOKRATES.

Jeg takker dig, at du engang vil svare.
 Men naar jeg altsaa paa Dæmoner troer,
 Er de ei Guder, eller Gudesønner?
 Og hvordan kan jeg troe paa Sønnerne,
 Men ikke paa Forældrene? Nedstamme
 De ei fra de udødelige Guder
 Ved Nympher, eller Andre? — Altsaa seer man:
 Melitos var i stor Forlegenhed

For at paadigte mig en virkelig
Forbrydelse; men da han ingen fandt,
Saa digted han — som han sædvanlig pleier —
Os noget Slet.

Melitos gaaer forbittret hen, og sætter sig.

SOKRATES.

Men det er ikke ham,
Det veed jeg meget vel, som styrter mig;
Jeg underligger ikke Anytos' og hans
Og Lykons Had, men Mængdens, hvis jeg falder.
Dog — hvis det skeer — troer I, jeg frygter Døden?
Nei, nei! da dyrked jeg i Sandhed ei
De høie Guder, hvis jeg frygted den.
At frygte Døden, I Athenere!
Det er at være indbildt viis, og bilde
Sig ind at vide, hvad man ikke veed.
Thi Ingen veed, hvad Døden er. Maaskee
Den er det ypperste, det bedste Gode;
Og dog man frygter den, som om den var
Det største Onde. Hvis maaskee jeg troer mig
Lidt mere viis, end Mange, da bestaaer det
Blot i, at jeg mig ikke bilder ind
At vide, hvad ei Mennesker kan vide.
At synde derimod mod Lov og Sæder
Og mod Retskaffenhed, det veed jeg at
Jeg ikke bør. — Og nu opfordrer jeg
Enhver, som kan bevise mig, at jeg
Var Ungdommens Forfører! — Alle tie?
Saa træder frem, I Mænd, som vidne kan,
At jeg var dens Forbedrer! Kriton, du
Min Ven, og Fader til Kritobulos!

Lysanias, du Sphettier, og Fader
 Til Æschines! Antiphon, kom! du Fader
 Til min Epigenes — og Andre fleer!
 Jeg seer, jeg har ei nødig jer at kalde,
 I trænge jer frivilligt giennem Mængden
 Til gamle Sokrates.

FÆDRENE.

Vi takke dig;
 Du ædle Mand! Du opdrog vore Sønner
 Til Dyd og Viisdom. — Leve Sokrates,
 Den viseste Athener! Guderne
 Beskytte ham!

SOKRATES.

Tak, tak, I gode Venner!
 Og gaaer nu hen paa eders Plads igien,
 Og lader mig et Ord først tale her
 Med mine Dommere, før de mig dømme.

Til Folket.

Maaskee vil det fortørne Fleer blandt eder,
 At ei jeg prøver paa at røre Hiertet.
 Thi Mange tog i mindre farlig Sag
 Hustru og Børn fra Hiemmet med, og søgte
 Med Taarer at formilde Dommerne
 Til Skaansomhed og til Forbarmelse.
 Maaskee det krænke vil Forfængligheden,
 At ei jeg griber til det sidste Middel,
 Hvad let jeg kunde, thi jeg stammer — som
 Homeros siger — heller ei fra Egen
 Og Fieldene, men kun fra Mennesker.
 Jeg efterlader Hustru, kiære Børn,
 Som vist sig vil bedrøve ved min Død.
 Men ei jeg rokke vil Retfærdigheden;

Meensvorne gjør jer ikke Mines Taarer.
 Jeg kræver intet Andet, end min Ret.
 Og derfor beder jeg, Athenere:
 Ei kalder det Indbildskhed, Ringeagt,
 I Fald jeg uden slige Sørghescener
 Gaaer bort herfra, og venter paa min Dom.
 Det skylder jeg Retfærdighedens Mænd,
 Det skylder jeg min Alder og mit Rygte,
 Som — være det nu grundet, eller ei —
 Hos Sokrates udmærket Noget finder,
 Ei ganske hverdags, der har bragt ham til
 Ei at foragte — ei at frygte Døden.

Han gaaer.

Archonterne reise sig.

EN ARCHONT.

Først skal der stemmes nu, om Sokrates
 Er skyldig, eller om han er uskyldig.
 Man bringe Krukker, sorte, hvide Stene
 Omkring til Folket! Men for Sindet fromt
 At stemme til Retfærdighed ved denne
 Høist vigtige Handling — lukker Choret ind,
 At siunge Hymnen, medens Folket stemmer,
 Til Adrasteia Nemesis, Athene;
 At de bevæge Hierterne til Retfærd,
 Og true den, der handler af en lumsk,
 Forblommet Hevnlyst, med Giengioldelsen.

Bagdørene aabnes, og Choret, som bestaaer af HVIDKLÆDTE YNG-
 LINGER og DRENGE, træder ind.

CHOR.

O, Adrasteia, hellige Nemesis,
 Du Nattens Datter, som med dit Fakkelblus
 Opklarer Mørkets Mulm, og rammer
 Snart eller silde hver fræk Forbryder!

Straal ned, som Stjerne giennem den sorte Nat,
 Vor Aand opklar, som hildes i Skumringen,
 Din Vægtskaal viis, som Retfærd veier,
 Træf med dit Spyd den Brødefulde.

Og du, Athene, der, som en Tanke, sprang
 Af Gudens Hoved — Mandens og Qvindens Aand
 Forener du, blaaøiede Jomfru!
 Theseus at bygge sin Stad du lærte.

I faldne Muur af gamle Kekropia
 Kun tuded Uglen — ei du forsmaaede den,
 Den blev din Fugl, den saae i Mørke,
 Lær dit Athen nu i Mørket skue!

Imidlertid er Stemningen skeet. Archonterne mødes med Tavler
 fra de modsatte Sider, og meddele hinanden Udfaldet. Choret
 træder tilbage, og gaaer. SOKRATES indbringes igien.

ARCHONTEN.

To hundrede ott' og halvfierdsindstyve
 Frikiende dig, o Sokrates! men du
 Fordømmes af — to hundred een og fiirs.

MELITOS

kommer glad.

Tre meer? Saa maa han døe.

ARCHONTEN.

Da ikkun Tre

Har Overvægten i at dømme skyldig,
 Saa kan Archonterne tillade dig
 Din Straf at vælge selv. — Hvis Pengebøder,
 Maa Summen være stor; men kan du ei
 Udrede den, velan, saa vælg imellem
 Landflygtigheden eller evigt Fængsel!

SOKRATES.

At jeg er ikke vred paa eder, I
Athenere! for I fordømme mig,
Dertil bidrager meget.

Archonterne sætte sig.

Deels er det

Ei kommet mig uventet; tværtimod,
Jeg havde troet, at mange flere Stemmer
Mig skulde fælde. Nu er Overvægten
Saa liden, saa høist ubetydelig,
At hvis Melitos ikke havde brugt
Den her nødvendige Forsigtighed
I sit Navn blot at underskrive Klagen,
Saa havde Lykon, Anytos ei her
Havt Lov at stemme med, og jeg var fældet
Da blot af Een imellem flere Hundred.
Ja, hvis de To ei havde hvervet for ham,
Saa havde han ei vundet Femtedelen
Af Stemmerne mod mig, og tusind Drachmer
Han havde maattet bøde for sin Frækhed.
Men — lige meget! Manden vil min Død.
I derimod tillade mig at vælge,
Hvad jeg fortjener. Nu er altsaa Spørgsmaal:
Hvad Sokrates af eder har fortjent.
Jeg aldrig brød mig om at vorde rig,
Og Folketaler og Krigshøvding vilde
Jeg heller ikke være; ærlig sagt:
Fordi jeg fandt mig kaldt til noget Bedre.
Bilægge den udvortes Tvist med Vaaben,
Kan Mange lære jer; men stifte Fred
I Siælen, vorde noget Dygtigt der,

Før I forlange Pligter kun af Andre —
 Dertil var ikke mange Læremestre.
 Jeg troer at have været jer en slig.
 Er altsaa Spørgsmaal om Fortieneste,
 Da maa den være god, og ikke slet.
 Og har en Fædrelands-Velgiører da
 Bespiisning ei fortient i Prytaneion,
 Langt meer end den, som i olympisk Leg
 Med Tospand, Fiirspand først til Maalet kom?
 Thi hiin forøger ikkun Statens Glands,
 Og trænger ikke til et saadant Maaltid;
 Jeg derimod — jeg kan behøve det.
 Skal altsaa jeg tilkiende selv mig Ret:
 Bespiisning vorder det i Høitidshallen
 Paa Statens, paa mit Fædrelands Bekostning.

Der hysses og trampes i Forsamlingen; Nogle af dem, man seer
 paa Bænkene, staae op, og trække sig tilbage.

MELITOS

kommer.

Du hører Folkets Bifald, Sokrates!
 Oprørende Forbryder! Bragt til Tærsklen
 Af Dødens Port, og neppe viist et Smuthul
 Til Redning, fordrer du en Hæder, som
 Kun Staten viser sine største Mænd.

SOKRATES.

Der gives Øieblik i Livet, hvor
 Fortienesten, som taler men ei høres,
 Opfordrer Mennesket til Selvforsvar,
 Hvor det var Feighed, Hykleri at tie.
 Den Agtelse, jeg skylder Folk og Stat
 Og egen Ærlighed, skal ei fornærmes
 Af slige Kunster. Dersom ei den Lov
 Var indført her, at man paa een Dag kan

Dødsdommen over den Indstævnte fælde,
Da vilde selv I overtydes snart
Om min Uskyldighed. Melitos fordrer
Min Død, om hvilken selv jeg yttred nys,
At det var uvist, om den kunde kaldes
Et Onde. Dog I vil, at jeg skal vælge,
Hvad klarligt jeg erkiender for et sligt,
Som evigt Fængsel. Hvad er Livet vel
I Trællelænker? Eller Pengebøder.
Jeg er en fattig Mand, og har ei Penge.
Saa staaer Landflygtigheden da tilbage.
Men alt for kiært mig maatte Livet være,
Hvis ikke jeg begreb, at den, som ei
Kan trives i sit eget Fædreland,
Han trives slettere blandt Fremmede.
I slig en Alder skulde jeg mit Liv
Begynde forfra, gaae fra By til By,
For atter der at vorde landsforviist?
Thi hvor jeg kom, der maatte jeg dog tale,
Og sige, hvad jeg tænkte; uden Grandsken
I Aandens Dyb var Livet mig et Intet.
Sig flokked Ungdommen at høre mig,
Og trued ikke da den samme Skiebne?
Og naar jeg siger eder, at min Dæmon,
Som tidt i Eensomhed mig giver Vink,
Advaret har for Sligt — saa troe I mig
Vel heller ikke. Hvis jeg havde Penge,
Saa vilde jeg betale Bøderne,
Som I paalægge mig. Men Alt, hvad jeg
Kan give jer, det er en Mine høist.
Dog Platon, Kriton, og Kritobulos,
Apollodoros have tilbuddt mig,

Hvis det behøves skulde, tredve Miner.
Saa meget vil jeg da betale jer,
Og disse Mænd vil gaae i Borgen for mig.

ARISTOPHANES

træder frem.

Jeg byder meer, jeg byder, hvad forlanges.
Tag, hvad jeg har, tag hele min Formue!

MELITOS

kommer.

For silde! Han har opbragt Folket med
Sin Indbildskhed, sin Særhed og sin Dæmon.
Og mens han stod og roste høit sig selv,
Er fiirsindstyve Stemmer gaaet over
Til Modpartiet, som fordømmer ham.

ARCHONTEN

kommer, og siger bedrøvet:

Tre hundred een og tredsindstyve Stemmer
Mod hundrede ott' og halvfemsindstyve
Har dømt dig — til at tømme Giftens Bæger.
Der opstaaer en dyb Taushed.

SOKRATES

bryder den.

Athenere! det vil ei vare længe,
Før strengt man dadler jer, for I fordømte
Den vise Sokrates til Døden; thi
At jeg var viis, det vil man paastaae dog,
Om det med Rette skeer nu, eller ei.
Og havde blot I lidet givet Tid,
Saa havde reent I kunnet spare jer
Uleiligheden og Henrettelsen,
Thi da var Døden kommen af sig selv.
Dog træffer ei min Dadel eder alle,
Kun dem, der fældte mig. Nu staaer tilbage
Da blot, at gaae i Døden som en Mand.

Thi skammeligt det var, saavel i Retten,
Som naar man gaaer i Krig, at kaste Vaaben
Og tigge sin Forfølger om sin Frelse.
Men hvad nu følge vil, det spaaer jeg eder.
Man siger jo, at Mennesker, der snart
Skal døe, besidde hellig Spaadomskraft.
Naar jeg er død, da vil snart Straffen følge.
I troe at stoppe nu den Dadlermund,
Som kalder jer til Regnskab for jer Vandel;
Men mange Stemmer høiere vil raabe.
Og troe I med Henrettelser at standse
Den Dom, der træffer eders slette Handling,
Da feiler I. Athenes Ugle snart
Vil atter flagre til Ruinerne
Og hyle frygtelige Varselslyd.
Jeg træder hist for andre Dommere,
For Minos, Rhadamanthys, Æakos og
Triptolemos — de vil mig ei fordømme.
Jeg træffer Palamedes hist og Aias,
Og mange fleer Uskyldigtmyrdede.
Kiært vil det være mig, med dem at tale.
Der kan man tale frit; thi der henrettes
Man ei, fordi man taler Sandheds Ord.
Kun een Ting beder her jeg eder om:
Hvis mine Sønner, naar de voxe til,
Om Rigdom sig bekymre, hvis de stræbe
Til andet Maal end Dydens — straffer dem
Med Dadel, som jeg her har straffet jer!
Og bilde de sig ind at være Noget,
Og er dog Intet — revser dem, som jeg
Har revset jer! Og det vil glæde mig,

Naar hist — hvad vist jeg troer — jeg det erfarer.

Men det er Tid nu, at vi skilles ad —

Jeg for at døe, I Andre for at leve.

Hvad der er bedst — det veed kun Guden hist.

Han gaaer.

SOKRATES'S HUUS.

XANTHIPPE. DAPHNE. LAMPROKLES. DEN LILLE KRITON.

XANTHIPPE.

Saadan behandle disse Uslinger

Den største Mand, Athen end har besiddet,

En Mand, hvis Aand og Hierte rev mig hen

I Ungdomsaar saa stærkt, at reent jeg glemte

Hans Hæslighed og ringe Herkomst, da

Jeg i min Frændes, i Perikles' Huus

Ham kiende lærte, hvor Aspasia

Gav ham den første Smag paa Videnskaber.

Og jeg har ogsaa altid holdt af dem.

Faa unge Møer havde vel, som jeg,

Glemte alt det Øvrige, glemt Rang og Velstand,

Og sig forelsket i den blotte Viisdom.

Desværre, jeg var fattig, som han selv.

Er Krybben tom, da bides Hestene.

Det er et lavt, et pøbelagtigt Ordsprog,

Men er dog sandt. — Dog maa jeg give ham

Den Roes: det var ei ham; det kom fra mig,

Naar Børnene først havde gjort mig vred,

Naar Naboerne havde ærgret mig,

Naar Næringssorger havde ængstet mig,

Og naar hans sære Væsen drilled mig.

Men det er glemt, det er tilgivet Alt;

Thi han er god, hans Hierte — det er Guld.
 Og han vil nok forsvare sig saaledes,
 At Fienderne skal alle staae til Skamme.
 Han vender hiem med Seir, det veed jeg vist.
 Desværre venter ham kun atter Sorg
 Og Ærgrelser, thi Datteren gaaer hen
 Og sig forlover med hans værste Fiende.
 Det var da Takken for den megen Godhed,
 Hvormed han overdynged dig, du Slette,
 Du Utaknemlige! paa min Bekostning?
 Men nu — nu er jeg mere tro end du.

DAPHNE.

Nei, kiære Moder! Daphne blev sin Fader
 Saa tro, som du din Husbond. Han har givet
 Sit Ja til dette Ægteskab, før han
 Gik hen paa Thinget at forsvare sig.

XANTHIPPE.

Den Stakkel! ak, han siger Ja til Alt;
 Naar blot man ikke disputerer med ham,
 Og han beholder sine Meninger,
 Saa faaer man ham til Alt. Og derfor var
 Jeg ogsaa nødt, at tage mig af Huset.
 Og hvis jeg stundom syntes lidt for mandig,
 Saa var jeg nødt dertil; thi Sokrates
 Er vel en Viis for hele Grækenland,
 Men ingen Husbond i sit eget Huus.

DAPHNE.

Trøst dig, min Moder! Aristophanes
 Vil redde ham, hvis han til Bøder dømmes,
 Om saa det var med hele sin Formue.

XANTHIPPE.

Nu, det er ædelt, det er vel giort, godt giort.
Saa vil jeg ogsaa da tilgive ham.
Der er han.

ARISTOPHANES kommer.

-DAPHNE

iler ham glad i Møde.

Aristophanes!

ARISTOPHANES

bedrøvet.

Min Daphne!

Ulykkelige Hustru! Arme Smaae!

XANTHIPPE.

Hvad er der skeet? Du tier. Tal! Din Taushed
Mig skriger værst.

ARISTOPHANES.

Man gav ham Valget frit
Imellem Bøder, Fængsel, Landsforviisning.
Han afslog Alt. Jeg vilde bøde for ham
Med Penge — men for silde! Sokrates
Forbittred Hierterne, fordi han følte
Sin Værdighed, og taled, som han følte.
Da dømte Folket ham til Døde — til
At tømme Giftens Bæger.

Børnene græde.

XANTHIPPE.

Drikke Gift?

Saa vil jeg drikke med dig, Sokrates!
Saa vil vi dele Bægret. Du har deelt
Den bittre Livets Kalk med mig; nu er
Det billigt, at jeg deler din igien.
Uhyrerne har dømt den viseste,
Den bedste Mand til Døden!

Pludselig greben af en stærk fortvivlet Angers Følelse.

Men jeg vil

Ei kaste Skylden meer paa Fremmede.
 Hans Død opdirker Laasen for min Siæl,
 Og sprænger den forfængelige Dør,
 Hvor Selvroes sidder, Egenkiærlighed,
 Og sminker sig. Nei, nu skal Sandhed skringe!
 Jeg, jeg har dræbt ham. Jeg har gjort ham Livet
 Utaaleligt. Jeg, jeg har gjort ham Døden
 Tillokkende. Han vil ei vende meer
 Tilbage til den Hule, hvor ham Avind,
 Medusa med de fæle Slangehaar,
 Forstener til den græsselige Taushed.
 Som et fortvivlet Vildt, der grumt forfølges
 Af glubske Blodhund ud til Søens Kyst,
 Han styrter sig i Havet, drukner der,
 For ei at faae sit Hierte sønderrevet.
 Bort, Maske! bort, Undskyldning! bort, hver Løgn,
 Som vil forfegte Synd og Skamløshed!
 Med revne Klæder og med Flaggerhaar
 Vil jeg Athenens Gader giennemhyle,
 Vil kaste mig paa Tærsklen til hans Fængsel —
 Og haaber, at der Nemesis mig træffer,
 Før Folkegiften isner Hiertet ham.

Vil bort.

DAPHNE

kaster sig for hendes Fødder.

O, Moder! bliv! Bedrøv vor Fader ei
 Med slig en Handling, som du veed han hader.

XANTHIPPE

mat.

Nu vel, saa slutter jeg mig i min Vraa,
 Og venter der, til Solen synker, Daphne!

Saa drikker han sin Kalk, og jeg med ham.
Thi der er Gift i flere Bægre, Daphne!
End det, som Bøddlen rækker Sokrates.

Hun gaaer ind i Sideværelset.

DAPHNE.

Den arme Moder! Hellig Veemod kan
Ei lindre Sorgens Qval i hendes Hierte.
Forbittrelsen ophidser hendes Blod;
Og nu — af Kiærlighed og Troskab til
Vor arme Fader, som uagtet al
Iilsindethed hun elsker meer end Livet —
Maa Braadden saare hendes eget Bryst.

ARISTOPHANES.

I arme Smaae! aftørrer eders Taarer.
Min Daphne! Haabet er ei ganske slukt.
Alt vil jeg vove, for at redde ham.
Jeg staaer jer nu i Husbonds, Faders Sted.
Det Skib, som aarlig gaaer til Øen Delos,
Med Krandse smykt, med Præster, Sangere,
At helligholde Festen for Apoll,
Det hellige Skib ei kommet er tilbage.
Mens det er borte, maa der ingen Domfældt
Henrettes i Athen. Hvor længe det
Kan vare, veed man ei; maaskee det kommer
I Morgen alt, maaskee om nogle Dage.
Men Tid til Redning er der, som I see.
Jeg Alt bereder til den Vises Flugt;
Og kommer Skibet, blier det mere let
I Glædestummelen, naar Ingen tænker
Paa skumle Fængsel, at bortføre ham.
Vel afslog han i Dag Landflygtigheden,

Da den blev budt ham; men der er stor Forskiel
Paa selv at dømme skyldig sig for Brøde,
Paa Thing høitideligt at gjøre Løfter
Om evig Fiernen fra sit Fædreland;
Og paa at vige for en opbragt Pøbel
En Maanedstid, til den faaer Øiet op,
Og kalder selv med Hæder ham tilbage.
Fat Mod, min Daphne! Græder ikke, Børn!

De Smaae tørre Taarerne af Øinene, og see glade paa ham.

Jeg skylder eders Fader en Erstatning.
Jeg hængte ham engang i Skyerne;
Nu standser jeg ham paa hans Flugt i Sky
Til de udødelige Guder. Der
Han kommer tidsnok; men vi Mennesker
Behøve lidt Guddommeligt paa Jorden.

FIERDE HANDLING.

EN HAL.

ÆSCHINES. PLATON. EPIGENES. KRITOBULOS.

ÆSCHINES.

I denne Hal, saa nær ved Porten, samles
Vi bedst; og jeg har hidbestilt en Skipper,
Der boer i Nærheden, hvis Fartøi ligger
Seilfærdigt i Piræus. Han kun venter,
At Skibet, som nu kommer hiem fra Delos,
Indlægge skal i Havnen, og at Festen
Skal være feiret, for at lette Anker.
Jeg haaber vist, vi overtale ham
Til at bortføre Sokrates.

PLATON.

I Fald

Kun Sokrates sig lader overtale.

ÆSCHINES.

Naar alle vore Penge sammenlægges,
Da vil den Sum ei mangle, som behøves
Til at bestikke Fangevogteren
Og Skipperen; til at betale Frægten.
Hvad kun mig ærgrer, er, at denne Giøgler
Deeltager i vort Anslag.

KRITOBULOS.

Ja, det er .

Ret ærgerligt. Jeg lider heller ei
Den falske Karl.

PLATON.

Hvem?

ÆSCHINES.

Aristophanes.

Som overalt, jeg ynder ei Poeter;
De efterligne kun det Synlige,
De hildes i det Sandseliges Aag.
En Tragiker — det faaer endnu saa være;
Men denne plumpe Giøgler —

PLATON
venlig.

Æschines!

Tillad mig, at jeg her modsiger dig.

ÆSCHINES.

Siig du mig kun imod! Jeg hører gierne
Vor vise Lærers kiæreste Discipel.
Ak! naar vor gamle Sokrates er borte,
Maae Zeus vi takke for vor unge Platon.
Du sætter selv jo Digtekunsten dybt
I Rangen i din Phædros?

PLATON.

Saa har du

Mig ei forstaaet ret. I første Rang
Jeg sætter dem, som dyrke Kiærligheden,
Det Skønne, Viisdommen og Muserne.
Er Sangen Virkning af en Skaberaand,
Som danner Idealer for det Skønne,
Da er den ingen smaalig Efterligning,
Ei slaviskt Billed af Naturen blot,

Ei Smigreri, der pirrer Aandens Gane,
Som Kogekunstens pirrer Legemets;
Og da tilhører den det Ypperste.
Thi det Guddommelige, Æschines!
Er jo det Skønne, Vise, Gode selv.

ÆSCHINES.

Til slig en idealsk Poet vil du
Dog ikke stemple Aristophanes,
Som søler sig kun i et comisk Dynd,
Bestryger end, som Thespis, Ansigtet
Med Bærmen af den lave Pøbels Fagter,
Og søger Løn i denne Pøbels Latter.

PLATON.

Det gjør han vel — tilsyneladende;
Jeg ogsaa nok vil tilstaae dig, at han
Tidt alt for længe vælted sig — og ei
Ironisk blot — i dette Pøbeldynd.
Dog gik det ham, som Svanen, Æschines!
Thi den blier ikke vaad i Vandet, veed du,
Og Draaben triller af de hvide Fiær,
Der ikke plettes. Overgivenheden
Har tidt vel plettet Aristophanes,
Men kraftig Lud har vasket Pletten bort.
Nu luttres han i Kiærlighedens Ild;
Og aldrig var han blot en ussel Giøgler.
Hans Skiemtestykker er politiske,
De angaae hele Folket, Grækenland.
Og i hans Pølsehandlere, hans Narre
Saae Hellas sine vidtberømte Mænd
Paa Vrangen tidt, men ogsaa tidt i Hiertet.
Og hvad der adler Aristophanes,

Det er den skønne, yndige Natur,
 Der, som en Foraarskrands af bedste Blomster,
 Maa tiene Spottebilledet til Ramme.
 Jeg skatter Rammen meer, end Billedet.
 Hans Chor er idealske; naar han lader
 Et Element, Naturen, Dyret tale,
 Da, paa sin Maade stor som Æschylos,
 Han hæver sig ei over Tidens Sæder
 Alene — nei, høit over Tiden selv.
 Og dog maaskee blier hans det bedste Billed
 Af vort Athen om nogle tusind Aar.
 Thi al den Ynde, som Chariterne
 Gav Grækersproget — den udtrykker han. —
 Stor er vist Æschylos og Sophokles;
 Men Grækenland er mere skønt, end stort.
 Den muntre Skønhed, dette Skielmeri,
 Den genialske Overgivenhed
 Udtrykker han. Og derfor kalder jeg ham
 Chariternes og Grækersprogets Yndling.

ÆSCHINES.

Jeg troer, min Ven! at du omvender mig.
 Jeg stifter Fred med Aristophanes.

PLATON.

Og hvad maaskee som Digter før han savned,
 Det vil han finde nu som Menneske,
 Naar Kiærlighedens hulde Vanvid har
 Giort ham til trofast Elsker af det Skønne.
 Da voxer Vingen paa hans gode Ganger.
 Som alle Andre, har han tvende Heste:
 Den ene, sort, uædel, tøileløs,
 Har giort ham selv og Mange meget af det;

Den anden, viis og god og ædel, vil
Nu hæve sig til Himlens høie Hvælving,
Til det i Sandhed Værende, og den
Vil ikke styrte med ham.

ÆSCHINES.

Godt! jeg troer dig.

See, der er Manden, som jeg hid har stævnet —

ION, en Skipper, træder ind. Æschines gaaer ham i Møde,
og trykker hans Haand.

ÆSCHINES.

Og som jeg kort og godt nu gjøre vil
Vort Forslag.

ION.

Hvormed kan jeg tiene dig?

ÆSCHINES.

Du heiser Seil endnu i Aften, Ion?

Ei sandt, du drager til Sicilien?

ION.

Jo, dersom Æolos kun og Poseidon
Tillade det, og Zeus. Det blæste stærkt
I Nat, og Regnen mægted ei at slukke
De røde Lyn. Nu lader det dog til
At blive klart igien til Folkefesten.

ÆSCHINES.

De mægtige Guder vil ledsage dig,
I Fald du øver først en ædel Handling.

ION.

Jeg har alt offret Qvæg paa deres Alter.

ÆSCHINES.

De vil ei Qvæg — de fordre Mennesker.

ION.

Der tog du feil, min unge Philosoph!

I gamle Dage, veed jeg, det var Skik
 At offre Mennesker, men nu ei meer;
 Og den, som vilde prøve nu paa Sligt,
 Han fik at gjøre med Archonterne.

ÆSCHINES.

Du misforstaaer. Jeg mener, den maa være
 Et dydigt Menneske, som hielpes vil
 Til lykkelige Skibsfart af Poseidon.

ION
 leer.

I Fald saa var, da frygter jeg, at Kiølen
 Kun sielden vilde pløie Bølgens Ryg.
 De fleste bedste Søfolk, jeg har kiendt,
 De vare nogle ryggesløse Knegte.

ÆSCHINES.

Men Mordere dog, Ion! var de neppe.
 Erindrer du dig Sagnet om Arion,
 Som ogsaa reiste til Sicilien,
 Og som de grumme Skibsfolk vilde myrde?
 Delphinen redded ham, og Morderne
 Leed Korsets Død.

ION.

Jeg agter ei at myrde.

ÆSCHINES.

Men hvo ei redder den Uskyldige,
 Naar let han kan, den myrder middelbart.

ION.

Hvem skal jeg redde?

ÆSCHINES.

Sokrates, den bedste,
 Den viseste Athener, som et daarligt,
 Et uretfærdigt Folk har dømt til Døde.

I Aften skal han tømme Giftens Bæger,
 Naar Solen synker. Du kan redde ham.
 Tillad os, hans Disciple, dig at bringe
 Paa Skibet Gubben ud i Mørkningen.
 Vel kan vi ikke byde dig ret meget,
 Thi vi er fattige; men tredve Miner
 Faaer du dog strax, og siden faaer du fleer.
 Der er ei Tvivl om, Folket vil fortryde
 Sin Synd, og Staten vil belønne dig.
 Du redder den, at ikke den begik
 En Brøde, som i mange hundred Aar
 Erindringen os vilde skiændigt plette.

ION.

Jeg færdig er at tabe Sands og Mæle.
 Du vil mig her bestikke, til at vorde
 Oprører mod mit Fædreland, dets Lov —
 Og mener, Staten skal belønne mig
 For mit Forræderi? — Det er dog vist,
 At disse Philosopher alle have
 En Skrue løs. Dog, du er ung endnu;
 Med dig maa man see lidt igiennem Fingre.
 Men denne gamle Skalk, som jer fordærver,
 Han sidder som en Rotte nu i Fælden,
 Med samt sin brune Kappe; og ham, troer du,
 Jeg skulde laane Skibet til hans Flugt?
 Nei, nei! saa kiender du ei Ion ret.
 Den Sokrates en Viis med stor Forstand?
 Ved Bacchus! han har ikke meer, end jeg.
 Alt, hvad han siger — har jeg ofte hørt —
 Er ligefrem, hvad alle Mennesker
 Begribe kan. Er det en Philosoph?

Ja, var det Gorgias og Hippias!
 De tale lærd, og de gaae prægtigt klædt,
 Og deres Viisdom maa man dyrt betale;
 Men denne Sokrates jo takker Gud,
 Naar man for Ingenting vil høre ham.
 Han har fordærvet jer, det er en Skam;
 Og han troer ei paa Guderne. Dog mener
 Du unge Daare, Guderne mig skulde
 Forunde gunstig Fart, naar han var med?
 Nei, nei! da vilde Æolos begynde
 Ret opbragt først at spile sine Kiæver;
 Og ei Poseidon synke lod sin Fork,
 Før han os alle havde stødt til Bunds.
 Der bliver Intet af! Dog i Betragtning
 Af eders Ungdom og den gamle Rævs
 Snaksomme List, hvormed han fanged jer,
 Vil jeg for denne Gang ei røbe dig,
 Og ei forklage jer for Øvrigheden.
 Men kommer mig kun ikke saadan tiere!

ARISTOPHANES har sneget sig i Hælene paa Ion, og hørt hans
 Samtale med Æschines, uden at sees af ham eller denne. I Slut-
 ningen af Scenen taler han et Par Ord hemmeligt med de Andre,
 og faaer dem til at gaae; kun Platon er bleven tilbage, som nu
 tager Æschines ved Haanden, og drager ham bort med sig.

ION

lær, i det han opdager Aristophanes.
 Hvad seer jeg der?

ARISTOPHANES.

Du mærker, Scenen har
 Forandret sig. Der er dog intet Folk
 Saa stolt og indbildsk, som de Philosopher.
 En stakkels Digter oversee de reent.
 Men jeg fortjener ikke bedre Medfart,

Thi hvorfor gav jeg mig i Kast med dem?
De troe, der gives ingen Kunst i Verden,
Som ikke de kan lære Kunstneren.
Jeg tænkte ret at høre meget her;
Men det blev Vind. Den kan du bruge, Skipper!
Men Digteren er ikke tient med den.

ION.

Hvi vil du give dig i Kast med dem?
De lære dig jo blot Pedanterie.
Du veed, jeg er en stærk Comødiegænger.
Jeg morer mig i alle dine Stykker;
At sige, hvor det Løierlige kommer,
Hvor de hinanden prygle, hvor de skiendes
Og sige Grovheder, hvor ubarmhiertig
Den ene Pladsmand du til Kagen pidsker
Strax oven paa den anden. Det er herligt!
Men lad kun være med de Anapæster,
Med de ravgale Chor, som ingen Siæl
Forstaaer. Jeg i det mindste, jeg forstaaer
Dem ei.

ARISTOPHANES.

Og er dog Siæl, saagodt som Nogen.
Godt, Ion! godt! Jeg tager mig dit Vink
Til Nytte. Du forstaaer det bedre vist,
End disse Philosopher; revser mig
Med større Ret, end de.

ION.

Jeg revser ikke,
Jeg siger kun min Mening.

ARISTOPHANES.

Jeg skal rette
Mig efter den. Det er en Skuespillers,

En Digers Pligt at vinde Folkets Bifald;
Og det kan ubetinget skee blot, naar
Han smukt sig retter efter Alles Mening.

ION.

Hvor kan du rettes efter Alles Mening?
Det var at seile jo med alle Vinde.

ARISTOPHANES.

Man maa lavere, Ven! man maa lavere.
Men, hør! een Godhed er den anden værd;
Og naar jeg efter Meningen mig retter,
Saa gør du mig igien en Tieneste.

ION.

Ret gierne, hvis jeg kan. Hvad ønsker du?

ARISTOPHANES.

Jeg maatte lee, da jeg tilfældigviis
Kom ind, og hørte Philosopherne
Her handle med dig om at føre bort
Den gale Sokrates, som selv engang,
Du veed, jeg har hængt op i Skyerne.

ION.

Ja, det var skønne Spas. Jeg loe mig halv
Fordærvet, da jeg saae ham hænge der,
Og da Disciplene — erebuseerte,
Vil sige: vendte Bagen op mod Himlen,
Ved alt for dybt at stirre ned i Jorden.

ARISTOPHANES.

Her saae jeg dem igien fordybede
Saa stærkt, at ei de vogted sig for Vidner.
Dog — det er sandt — nu er jeg Ven af Huset.
Og jeg skal ikke røbe dem, saa lidt
Som du det har i Sinde. Men, som sagt,
Jeg kunde fast ei bare mig for Latter;

Thi skulde du vel troe det, kiære Ven?
Jeg søgte dig — omtrent i samme Ærind.

ION

forundret.

I samme Ærind, Aristophanes?

ARISTOPHANES

leer.

Ja, det vil sige da — forstaa mig ret —
Jeg er forelsket ei i Sokrates;
Det er ei ham, som jeg vil føre bort.
Men — sværg ved Zeus og ved Poseidon, at
Du ei forraader mig!

ION

ryster trohiertigt hans Haand.

Du tager her

Din Tilflugt til min Vennehielp; saa maa
Du ogsaa troe mig paa et ærligt Ansigt.

ARISTOPHANES.

Jeg skammer mig, jeg er ei længer Knøs;
For gammel finder du mig vel til Sligt.
Dog — Eros spørger ei om Alderen,
Solviseren for ham er Sundhedsrosen
Paa friske Kinder; hvor han finder den,
Han spørger ikke smaaligt meer om Tiden.

ION.

Ja, du faaer Alle til at glemme Tiden,
Og Amor med; men han ei glemmer dig,
Saavidt jeg mærker. Traf han dig igien?

ARISTOPHANES.

Glykera elsker jeg, den søde Glut,
Hipparchos' Kiæreste, den deilige
Hetære. Har du set det skønne Barn?

ION.

Nei, aldrig!

ARISTOPHANES.

Godt! Saa faaer du hende heller
Ei nogentid at see; thi jeg er nidkiær.
Og Ingen paa den hele Reise skal
Min Elskte see, mens jeg bortfører hende
Fra den forhadte Mand, med hendes Villie.
Men dersom du vil skienke mig i Aften
En Tilflugt paa dit Skib med min Glykera,
Betaler jeg dig fyrgetyve Miner.

ION.

Det er særdeles godt betalt. Du tager
Hetæren fra sin Kiæreste?

ARISTOPHANES.

Aldeles

Med hendes Minde. Hun er ikke bundet
Til ham ved nogen Lov; men han er hidsig.
Vi flygte bort, til Vreden sætter sig,
Og ei mig truer meer hans Morderkniv.

ION.

Den Villighed vil jeg nok vise dig.

ARISTOPHANES.

I Sandhed?

ION.

See, der er min Haand derpaa!
Dit Liv skal trues ei af nogen Kniv,
Du ei for Pigen sukke skal forgieves.
Synd var det, hvis Athen dig skulde miste
Ved Dolkestik, og, hvad som værre var,
Ved Smægten, Sukken efter negtet Elskov,
Hvad vingestække kan den bedste Fugl.
Desuden er det ikke første Gang,
At jeg har hiulpet Elskere.

ARISTOPHANES.

Det veed jeg;

Det gav mig Mod til at betro mig dig.

ION.

Saa bring du kun Glykera ud til mig,
Indhyllet i en Kappe med en Hætte,
I Skumringen.

ARISTOPHANES.

Og selv jeg følger med.

ION.

Heel vel!

Gaaer til Døren, men vender tilbage igien, nærmer sig Aristophanes, stirrer ham i Øinene, og siger ganske rolig:

Men det er sandt, endnu et Ord!

I Fald du narrer mig, saa kan du ei
Fortryde paa, at jeg betaler dig
Med samme Mynt. Det er just ei saa let,
At give Slip paa gammel Vane; hvis
Du spiller her Comødie med mig,
Saa driver du jo blot et lovligt Haandværk,
Og øver smukt dig i din egen Kunst,
Men find dig ogsaa i, at jeg gjør Giengield!
Thi jeg maa sige dig dog, før jeg gaaer:
Jeg veed, at du forlovet er med Daphne,
Med Dattren af den gale Sokrates,
Som Talen nys var om; jeg veed, at du
Har budt i Raadet hele din Formue
For ham at redde. See, nu byder du
Mig fyrgetyve Miner, for at bringe
Glykera bort! Hvad siger Daphne dertil?
Mon ei hun blier fortvivlet, naar hun hører
Din Troløshed? Og hvis hun kommer nu

Paa Skibet, at faae Hevn paa Hæleren,
 Og river Hætten af den smukke Frille,
 Og finder kun — den stygge Sokrates,
 Saa staaer jeg jo til Latter for mit Mandskab.
 Nei, kiære Giøgler! lad de Fagter fare,
 I Skielmeri du fundet har din Mester.
 Men vær kun rolig! Jeg har ikke glemt
 Den Morskab, som du tidt forskaffed mig;
 Jeg lover, jeg skal ei forraade dig.

Gaaer.

ÆSCHINES, PLATON, KRITOBULOS, EPIGENES komme tilbage
 ind ad den modsatte Dør.

ÆSCHINES.

Fik du ham overtalt?

ARISTOPHANES.

Jeg tænkte, List
 Der skulde hielpe, hvor ei Sandhed hialp;
 Men hverken Listen eller Sandhed bide
 Paa dette Sælhundsskind.

PLATON

seer ud.

Hvo kommer der?

ARISTOPHANES

ligesaa.

Xanthippe, den Ulykkeliges Hustru,
 Og meer ulykkelig, end hendes Husbond.
 Vel dog, at hende her jeg seer igien!
 Hun løbet er i Aftes bort fra Huset,
 Hun har ei været hiemme hele Natten.
 Vi frygted for, hun havde taget sig
 Fortvivlet selv af Dage. Børnene
 Har tilbragt Morgenens forfærdeligt.

ÆSCHINES.

Hvad vil den galne Qvinde her hos mig?

Jeg kan ei taale hende; hun har giort
Min ædle Lærer Livet suurt. Vil nu
Hun fylde Huset op med sine Skrig?

PLATON.

Hav Agtelse for den Ulykkelige!
Est du en Mand, saa flygt ei for en Qvinde!

XANTHIPPE

kommer med udslagne Haar, bleg og høist uordenlig i sin
Paaklædning.

Nu — finder jeg jer her forsamlede?
Zeus være lovet! — Lad mig sætte mig
Et Øieblik og hvile først; jeg er
Saa træt, afmægtig.

Sætter sig, men springer strax op igien.

Nei — det er det samme;
Jeg hviler ei, før han er ganske frelst.
Og kan jeg ikke frelse ham, saa vil
Jeg hvile med ham i den sorte Seng.

Nu hører mig, min Husbonds Lærlinge!
I vilde gierne redde ham, ei sandt?
Men vide dog, med samt jer Viisdom, ei,
Hvad I skal gribe til; og derfor staae I
Raadvilde her, nedslagne, uden Haab.

ÆSCHINES.

Veed du da Noget?

XANTHIPPE.

Stod jeg ellers her
Hos dig? tomhændet? Mener du, jeg kom
For at besøge dig, at klynke med dig?
Jeg veed ret godt, du kan ei lide mig;

Og jeg kan heller ikke udstaae dig.
Saa gaaer det op. Men vi kan begge lide,
Vi ærligt elske begge Sokrates,
Og det forener os i Nødens Time.
Saa hører mig! I Aftes, da jeg fik
Den græsselige Tidende, da blev
Jeg fast forrykt. I Phantasien gjorde
Jeg mig de hæsligste Bebreidelser,
Og jeg beslutted, ei at leve længer.
See, Børnene — de græd; og da de havde
Sig trætte grædt, saa faldt de dybt i Søvn,
Som Børn sædvanligt pleie; Daphne med
Tilsidst. Jeg som et Gienfærd sad ved Leiet,
Bleg i min Qual og søvnløs. Stormen tuded,
Og Regnen pidsked ned, og Lynet blaaned,
Og Tordnen skraldede. Da brat en Tanke
Nedsendte Zeus med sine stærke Lyn,
Og den opklarede min mørke Siæl.
Jeg fatted den Beslutning strax at gaae
I Natten ud, i Storm og Regn og Torden,
Til Fiskerleiet, til de stærke Gubber,
Om hvilke Daphne havde mig fortalt,
De elsked Sokrates. Jeg vidste sikkert,
Der laae et Skib i Nærheden derude.
Som vented nogle Baade blot med Fragt,
For strax at lette Anker, seile bort.
Og Skipperen, min Fætter Pythias,
En ærlig Siæl, og ingen feig Athener,
Er Sokrates hengiven i sit Hierte.
Det vidste jeg. Saaledes gik jeg da
Fra Staden ud til Fiskerleiet.

ARISTOPHANES.

I

Den græsselige Storm?

XANTHIPPE.

Det stormed meer,
 Det tordned mere vildt i dette Bryst.
 Jeg mærked Intet; tværtimod, det Veir
 Var mig tilpas, thi det var kølt at gaae,
 Og hverken Lummerheden eller Folk
 Opholdt mig. Saadan kom jeg ud til Hytten.
 Jeg aabned den og fandt — som Børnene
 Derhiemme — de to gamle Gubber sove
 Sødt, Arm i Arm. Jeg vækked dem, og bad dem
 At lægge Baaden ud i Natten flux,
 At roe mig hen til Skibet, for at tale
 Med Skipperen. De studsed lidt, men smiilte
 Dog strax derpaa. Menalkas sagde: »Skal
 »En Kvinde, Broder Damon! os beskæmme
 »I Tapperhed og Mod? Hun vover Livet
 »For Manden; vi har Ingenting at vove,
 »I Fald i Nat vi miste, hvad i Morgen
 »Maaskee den sidste, blege Færgemand
 »Alt kommer for at hente. Kom! vi vil
 »Beskæmme Charon; han kun henter Liig,
 »Men vi vil hente Levende. Vi redde
 »Den gode Sokrates«. Saa talt, var snart
 De færdige. I Regn og Blæst og Lyn
 Vi kom derud. Jeg hialp dem med at roe
 Og med at spænde Seilet, med at styre.
 Det kan I see paa de hudløse Hænder.

Hun viser dem sine Hænder.

Poseidon hialp os, vi kom lykkeligt

Til Skibet ud. Det lyktes mig at røre
 Min Fætters Hierte. Godt! i Aften kommer
 Han selv med Baaden, for at hente Fragt.
 Saaledes let vi bære Sokrates
 Indsvøbt paa Skibet ud — og han er frelst.

Hun falder i Afmagt.

ÆSCHINES.

Hielp! hun besvimer.

Han hæver hende halv overende.

PLATON.

Hvilken ærlig Siæl!

Alt, hvad med Lidenskab der kan udrettes,
 Udretter hun; men vil Naturen Ro,
 Da maa den tvinge hende med en Afmagt.

ÆSCHINES.

Vi hende bære vil ind paa mit Leie.

ARISTOPHANES.

Hun aander alt, hun slaaer alt Øiet op.

Reiser hende i Veiret.

ÆSCHINES.

Xanthippe! denne Dag forsoner dig
 Med Æschines. Nu kiender jeg din Kiærne.

De gaae med hende.

TORV; I BAGGRUNDEN APOLLONS TEMPEL.

PRODIKOS, Archont. EUSTACHIOS, en Kriger.
 I Baggrunden BEVÆBNEDE.

EUSTACHIOS

melder.

En Skipper ønsker strax at tale med dig,
 Han siger, han har Ting af Vigtighed
 At aabenbare dig.

PRODIKOS.

Saa bring ham hid!

Her midt paa Torvet kan jeg tale med ham,
 Skøndt i en Kreds af Kæmper, uden Vidner;
 Thi Ingen hører os, Eustachios!
 Men fiern dig ei for langt herfra. Maaskee
 Jeg kan behøve dig.

Eustachios bringer ION, og træder tilbage.

PRODIKOS.

Ei, er det dig,

Min gode Skipper? Siig, hvad vil du mig?
 Du seer, jeg er beskæftiget, jeg har
 Kun liden Tid; thi hvert et Øieblik
 Kan Choret ventes, kommen hiem fra Delos,
 Som her paa Torvet for Apollons Tempel
 Skal feire Festen, før det skilles ad.

ION.

Est du ei en af Ellevemændene,
 Som vaager over Byens Tarv og Orden,
 Og sørger for, at Dommen, Folket fælder,
 Fuldbyrdes ordenligt i Fængslerne?

PRODIKOS.

Nei, Ven! jeg er Archont.

ION.

Nu, desto bedre!

Saa har du jo desmere Myndighed.

PRODIKOS.

Men jeg har ikke Tid at tale med dig.

ION.

Jeg kiender ingen af de Elleve;
 Og dersom du ei vil, at Sokrates
 Skal løbe bort, saa maa du høre mig.

PRODIKOS.

Hvorledes? Tal?

ION.

Man sammenrotter sig,
 Man vil bestikke mig til ham at bringe
 Paa Skibet ud i Aften, naar jeg seiler;
 Men jeg er Staten tro, det lykkes ei.
 Dog muligt findes der vel andre Narre
 Og Sværmere, som lade sig forføre;
 Og derfor, Prodikos! jeg varer dig,
 Benyt mit Vink.

PRODIKOS.

Godt! jeg benytter det.
 Naar Festen er til Ende, skal jeg tale
 Med dig i Eenrum. Lov mig, midlertid
 Ei at betro den Sag til nogen Anden!

ION.

Jeg lover det.

PRODIKOS.

Besøg mig i mit Huus!

Ion gaaer.

PRODIKOS

vinker Eustachios.

Hold Øie med ham, medens Festen varer!
 Han aabenbared mig, at man har vendt sig
 Til ham om at bortføre Sokrates.
 Du veed, at Raadet — det vil sige da
 De Fleste, navnlig Archonterne —
 Ei ønske Noget meer, end denne Flugt;
 Thi ene den os redder for en Brøde,
 Der, som en Skamplet paa Athenes Skiold,
 Vanære Folket vilde for hver Fremtid,
 Saalænge Verden stod. Ei mægte vi

Selvraadigt at omstøde Folkets Dom;
 Men derfor glædes vi saa meget meer,
 Hvis milde Guder skienke Sokrates
 En Vei til Frelse. Denne Vei har ei
 Den hierteløse Skipper spærret ham.
 Thi Speiderne har alt berettet mig:
 Xanthippe selv i Nat har været hos
 Sin Fætter Pythias; han bringer Baaden
 I Mørkningen, at hente Sokrates.
 Vi Fangefogden gav Befaling til
 At bie nogle Timer med at bringe
 Giftbægeret i Fængslet til den Dømte;
 Og dersom man bestikker Fangefogden
 Og Vagten — vove de ei meget ved det.
 Gak nu med Guderne! Der kommer Toget.

Under en Marsch kommer SANGER- og DANDSERCHORENE,
 fulgte af FOLKET.

STROPHE

medens der dandses.

Hil, Hil dig, Moder! hellige Leto!
 Skønne Børn Kronion
 Skienkte du; Phøbos Apollon takker
 Dig for Guddomslivet.
 Dig Here forfulgte med nidkiær Harm,
 Og forbød hvert Land, som med faste Støtter
 Var til Jorden grundet, at modtage dig;
 Da fløi du, som hiin frygtsomme Due
 Ved Deukalions Vandflod;
 Ei en Plet du fandt, som den Trætte modtog.

ANTISTROPHE.

Men Øen Delos svømmed i Havet,
 Ei til Jorden grundet;

Blomstrende strakte sin Favn den mod dig,
Mens du fløi fortvivlet.

Da daled du ned ved Klippens Hang,
Og bag Palmeskyggen, ved yndige Bredder
Af den forbi dig ilende Strøm,
Let da fødte du Phøbos Apollon.
Og Gudinder ham dypped

I den Flod, hvor Iris sin Regnbue slog.

Sangen tier, Dandsen standser.

EN RHAPSODE

træder frem, og taler:

Men da Phøbos Apollon var født af Leto paa Delos,
Raabte han strax: Min Haand skal tvinge Lyren og
Buen.

Klinge skal hiin livsaligt i Hal, men denne paa Valen
Vække forfærdelig Skræk med sin Klang blandt
blødende Fiender.

Phøbos, Langtfratræffer! det takkede Kynthos
besteg du;

Ofte til Øer du gik, hvor dig reistes de skønneste
Templer.

Men af Øerne glæder dog ingen dit Hierte, som Delos.
Der du bygte dig selv af Horn, som du vristed af
Panden

Paa Steengeder, dem Artemis traf, din jagende Søster,
Kunstigt et Alter, af Hornene snoet. Ei Kalk eller
Leer du

Brugte dertil. Der gav du Grækerfolket Orakler,
Mere forstaaelige tidt, end Pythias Gaader i Delphi.
Didhen sender Athen hver Sommer et Offer og Sangchor,
Bragt paa det selvsamme Skib, som Theseus bygte,
dengang han

Spurgte dig første Gang. Thi raadner i Skibet en Planke,
Flux indkiles paa Stedet en ny. Saaledes fornyer sig
Evig den hellige Snekke, med Laurbær smykt og med
Blomster.

Modtag, Guldhaarfagre! vor Tak, fordi du bevared
Theseus, vor Stamfader, da fromt han bad dig om Bistand
Paa hiint hellige Delos, ved Altret bygget af Krumhorn.
Minotaur han betvang; Labyrinthen ei længer med
hæsligt

Echo de Myrdedes Skrig gientog, de deilige Drenges,
Yndige Pigers, som sendtes til Straf fra sørgende
Hiemstavn.

Ingen Sommer skal kalde med liflige Straaler i Hellas
Blomster, Druer og Myrter frem, din hellige Laurbær
Skal ei grønnes — og savne vor Fest paa Klippen i
Havet.

Slynger, I Dandsere! nu labyrinthiske Bugter til Ære
For Stamfaderen. Flygter, I lystige Piger og Knøse!
Spøgende for Minotaur, og forener jer atter i Klynger.

Choret synger de sidste tre Linier, medens Dandsen udføres.

ARCHONTEN

vinker.

Nu standser brat med Sangen og med Dandsen!
Apollons Præst af Tempelet udtræder,
Forkynder os det hellige Orakel,
Som Skibet denne Gang har bragt fra Delos.

Basuntoner.

YPPERSTEPRÆSTEN

træder ud af Tempelet, og siger, naar han staaer midt i Kredsen:
Oraklet lyder denne Gang, Athener!
Som det i Oldtidsdage lød for Theseus:

Da vil I vorde lykkelige, naar
I lade jer af Kiærligheden lede.

Basuntoner; Ypperstepræsten gaaer ind i Templet igien.
Der hersker et Øieblik en dyb Taushed.

PLATON
træder frem.

Tillader mig, Athener! som en fri,
En dristig Borger, og som Philosoph,
Hvis Hverv og Kald det er, at pønse paa
Forborgne Ting, og at forklare de
Forblommede — jer at meddele her
De Tanker, Følelser, som mægtigt fyldte
Mig Aand og Siæl, da Præsten os forkyndte
Orakelordet. Hvad i Oldtids Dage
Tildrog sig som Bedrift blandt Guder og
Heroer — det tildrager sig endnu,
Kun paa langt mere svag, forblommet Viis,
Som Drift, som Lidenskab i Mandens Barm;
Dog vigtigt nok for os i dette Liv.
Og hist, naar Adrasteia veier Daad
Paa Evighedens Vægtskaal, vil hver Handling
Tilregnes os, saa liden den end tyktes.
Ja, ofte vorder da det Lille stort,
Det Store smaat; thi Støvets Kraft mod Guders
Er saare ringe, men den gode Villie,
Den agter Guden selv hos Mennesket.
End raser Minotaur i Labyrinthen,
Som daarlig Lidenskab, som ond Bedrift;
End er det Theseus' Hverv, med Kiærlighed
Til Ariadne, til det Evigskønne
(Som Bacchus, som Begeistringen har kaaret
Til Himmeldronning) at forløse kiækt

En Efterslægt af hulde Møer og Svende.
 Ja, Theseus' Æt! du staaer i Labyrinthen.
 Grib Kiærlighedens, grib Fornuftens Traad!
 Thi Minotauros sluger blot ei Børn;
 I Dag Uhyret sluge vil en Gubbe,
 Uskyldig som et Barn, vor Sokrates.
 O, redder ham fra grusom Minotaur!
 Da vorder hver en Borger atter Theseus.
 Frikiender den Uskyldige, som sidder
 I Fængslet, for at drikke vamle Gift,
 Naar Solen synker, mens I fryde jer
 Ved Spil og Dands. Vee jer, hvis I foragte
 Mit Varsel, da vil Lykken svigte jer.
 Ham, hvem Orakelet i Delphi kaldte
 Den Viseste, ham vil i Delos Phøbos
 Apollon redde — for at redde jer;
 Thi let er Død for den Uskyldige,
 Men sort Fortvivlelse vil ramme Brøden.

Gaaer.

ARCHONTEN.

Undskylder en bedrøvet Ynglings Tale!
 Medlidenheden med en gammel Lærer
 Aftvang ham Ubesindighedens Ord.
 Ei Folkets Sværm omstøder Folkets Dom.
 Nu iler med Musik og Sång til Templet
 For Artemis, og der fortsætter Festen!

Under Musik gaaer Sværmen bort.

FÆNGSEL.

SOKRATES i Lænker. ELLEVEMÆNDENE. ÆSCHINES. FANGEFOGDEN.

EN AF ELLEVEMÆNDENE.

Det hellige Skib er kommen hiem fra Delos,
 Og, Sokrates! du lide maa din Stråf

Endnu i Dag, naar Aftensolen daler.

Thi løse vi dig her af Lænkerne,

Det skeer.

At uden Tvang du dine sidste Timer

Tilbringe kan med from Betragtning. Fogden

Vil bringe Bægret dig, naar det er Tid.

Og nu — Farvel!

ALLE ELLEVEMÆNDENE

alvorlige og bevægede, med sagte Røst.

Farvel! Farvel! Farvel!

De gaae med Fangefogden.

ÆSCHINES

griber Sokrates' Haand.

Min Lærer! du er fri. Selv har de løst dig

Fra Lænkerne. Naar Blomsterkalkene

Sig lukke, aabnes dig dit Fængselsbuur.

Du skal ei tømme Giftens Kalk, din Hustru

Har brygget dig en Drik af Ægtetroskab,

Langt mere sød. Der mangler Intet, uden

Din egen Villie.

Venlig.

Vær nu ikke sær,

Og gør ei med en overdreven Stivsind

Din Vivs og dine Venners Hielp til Intet.

I Fald du ikke flygter, vil man troe,

At det er Dines Skyld, som ikke hialp,

Og dybt vi synke vil i Folkets Mening.

SOKRATES

mild.

Nei, Æschines! jeg er ei stiv og sær;

Saaledes har du hidtil ikke kiendt mig.

ÆSCHINES.

Tilgiv mig, Fader! Kiærlighed til dig

Mig kun forledte til at ivre mod dig.

SOKRATES.

Saa ventede du dog her Modsigelse?

ÆSCHINES.

Jeg er, som Lærling, vant at høre dig,
Og du har ofte modsagt mig.

SOKRATES.

I Fald

Det skeer i Dag, da er det ikke mig,
Det er Retfærdigheden, det er Sandhed,
Som siger dig imod. Dem vil vi høre;
Du veed, jeg gjør i Livet intet Skridt,
Hvor ikke først jeg spørger dem til Raads,
Og kun af dem jeg lader mig befale.
Hvad nu Folks Mening angaaer, kiære Søn!
Da skal du ikke bryde dig for meget
Om den; den har ei meget at betyde.
Men lad os høre, hvad Fornuften byder!
Siig, Æschines! vi talet har om Retfærd
Saa tidt; var det for Spøg, kun Barneleg,
Kun et Mundsveir, phantastisk Tidsfordriv,
Naar ei vi havde Andet at bestille?
Hvad eller var det Alvor? Mene vi
Endnu, at Uret bør man aldrig gjøre;
Hvad eller har vi skiftet ganske Tro,
Og mene nu: ei altid, men dog stundom,
Naar det kan være Meneren til Nytte?

ÆSCHINES.

Og kalder du det Uret, at du flygter?

SOKRATES.

Bør man sit Løfte holde, eller kan
Man bryde det, naar der er Fordeel ved?

ÆSCHINES.

Ha, hvem gav du dit Løfte?

SOKRATES.

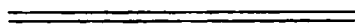
Loven.

Dem har jeg villig underkastet mig,
 Som Statens Borger. Hvis jeg havde været
 Med Loven utilfreds, da kunde jeg
 Jo reist min Vei og søgt en fremmed Stat.
 Men aldrig dog forlod jeg dette Land,
 Som mig har født og baaret og opdraget;
 Saa kiært det var mig. Een Gang kun til Isthmos
 Jeg drog, tre Gange drog jeg bort med Hæren.
 Og, Æschines! hvis jeg nu fulgte dig,
 Og Lovene saa traadte frem og talte:
 »Du kalder dig en Viis, og veed end ei,
 »At Fædrelandet kræver større Pligt
 »Af sine Børn, end selv Forældrene,
 »Ærværdigt, helligt hist for Guderne,
 »Som for hvert Menneske, der har Fornuft?
 »Veed ei, at det opbragte Fædreland
 »Maa lydes meer, end den opbragte Fader,
 »Hvem enten du bevise maa din Ret,
 »Hvad eller ydmyg taale Revselsen.
 »Thi bruge Vold mod det, det er langt meer
 »Ugudeligt, end slaae sin egen Fader.
 »Nu nys for Retten stævnet yttred du,
 »At du slet ikke frygtede for Døden;
 »Du Døden foretrak for Landsforviisning.
 »Nu skammer du dig ikke ved at løbe
 »Som Slave bort fra sønderilet Lænke;
 »Nu gjør du dig foragtet, latterlig,

»Mens daarlig du formummer dig til Flugt;
 »Og dine Dommere, som fældte dig,
 »Du giver Palmer selv i Hænderne.
 »Du dine Børn berøver Borgerretten,
 »I Fald de følge dig; og blive de,
 »Da er du barnløs, og de faderløse,
 »Og stande brændemærkt af deres Fader.
 »Og Vennerne, som hialp den feige Gubbe.
 »Til nedrig Flugt, har opbragt Fædrelandet,
 »Og spærret sig hver Vei til Fremtids Held,
 »Hvis ei de straffes som Forbrydere«. —
 Nei, Æschines! hils mine Venner, hils
 Min Hustru, tak dem for den Kiærlighed,
 De viste mig; men — Sokrates maa døe,
 I Fald hans gode Navn skal ærligt leve.

Særdeles venlig og rørt.

Og lad mig nu omfavne dig, min tappre,
 Min unge Ven! og bliv ei vred, fordi
 Din gamle Fader siger dig imod.
 Der komme vil engang den Tid og Stund,
 At du mig giver Ret, naar jeg er borte.

FEMTE HANDLING.

ET SKYGGEFULDT STED UDEN FOR ATHEN,
VED KILDEN UNDER EN PLATAN.

PLATON
ene.

Det hialp mig intet! Som Barbarerne,
Der dandse vildt og slagte Mennesker
Til deres Fest, saaledes sprang paa Torvet
Athenerne. Fornuftens, Tankens Ord
Var Hagl paa Ubarmhiertighedens Skiold;
Samvittighed i Hiertet ikke vaktet,
Thi der var intet. Egenkiærlighed
Sad i det tomme Bryst, og kroede sig,
Mens Hiernen drak Letsindighedens Ruus. —
Saa dø da, Sokrates! for evig siden
At leve. Jeg begræder ei din Død.
Men her paa dette Sted, hvor du saa tidt
Mig underviste, græde vil din Kilde,
Og kalde med sit veemodsfulde Kluk
Din Aand, til den paa Zephyrvinge kommer,
Og vifter venligt i Platanens Blad.
Her skal Erindringen om dig befrugte
Min Tanke. Daglig skal din gode Dæmon
Besøge mig, og hviske mig i Øret,
Hvad og med hvilke Ord min Pen skal skrive.

Men hvad er det? Det rasler hist i Busken —
Jeg ser en Flok Bevæbnede. De standse;
Men Høvidsmanden kommer, hilser mig.
Jeg skulde kiende ham, hvis ikke Hielmen
Og Pandsret gjorde ham ukiendelig.
Men — nei, ved Zeus! jeg tager ikke feil,
Det er min Æschines.

ÆSCHINES

kommer bevæbnet.

Det er ham selv.

Og nu, min Platon! føler jeg mig først,
Som Fisken, i mit eget Element.
I havde fanget mig i en Spand Vand,
Og lærte mig i Vandet flere Kunster,
Som jeg fortræffeligt kan gøre Brug af,
Naar atter frit jeg svømmer i min Sø.
Det skader ei, at Krigeren kan tænke,
Det skader ei, at Krigeren er god;
Men jeg kan ikke slaaes med Syllogismer,
Jeg tænker meer med Hiertet end med Hov'det,
Og det er ei saa galt, som Mange troe.
Naar Hiertet kun er sundt og stærkt og reent,
Saa vogter det sig nok for Sværmeri,
Og falder ikke til Spidsfindigheder.
Og nu begynder jeg min første Daad
Med hvad vist Xenophon strax havde giort,
Hvis ei han var i Asien hos Kyros.
Jeg redder Sokrates med Vaabenmagt.
Naar Folket ei vil skienke Livet ham,
Og naar han ei sig selv vil skienke Livet,
Saa maae de begge tvinges. Seer du hist

Den Sværm af Ynglinger? Det er kun lidet.
 Aristos og Melampos hielpe mig;
 Der hverves overalt — og det er let.
 Et Oprør skal forløse Sokrates.
 Før Solen synker, skal jeg sørge for,
 At ei det bliver evig mørkt for Hellas.

PLATON.

Et Oprør?

ÆSCHINES.

Som bestaaer kun i, at vi
 Med stærke Landser sprænge Fængslets Dør,
 Borthente Sokrates fra Dødens Hal,
 Og bringe ham, bevæbnede, til Skibet.
 Saa kan han siden, bragt i Sikkerhed,
 Bevise mig, at jeg har handlet galt.
 Saa maa han frit mig skiende Huden fuld
 Saa meget, som han vil. Han er uskyldig,
 Det er mig nok; og kan jeg redde ham,
 Saa vil jeg gierne strax begaae en Synd.

PLATON.

Besynderlige Æschines! jeg veed
 Ei, hvad jeg her skal svare dig.

ÆSCHINES.

Saa ti,

Ti stille, Platon! det er bedre. Følg!
 Ord er der vexlet nok, som ikke hialp;
 Hvor Ord ei hielpe, maa der Andet hielpe.
 Men ved den evige Zeus og ved hans Lyn,
 Jeg sidder ei med Hænder kun i Skiød,
 Mens man i Mortren støder ham Skarntyden.
 Et Bæger paa hans Sundhed vil jeg tømme,
 Naar hist han tumler paa den aabne Sø. De gaae.

FÆNGSELET.

ARISTOPHANES. DAPHNE. FANGEFOGDEN.

FANGEFOGDEN.

Her er hans Fængsel; vil I dvæle her,
 Saa kommer han vist strax og taler med jer.
 Han er i Badet tæt herved; der nyder
 Han Vederqvægelsen for sidste Gang.

Gaaer.

DAPHNE

seer sig om.

Her altsaa, Fader, er dit Sovekammer?
 Det forrige var ikke meget bedre,
 Det vordende blier ikke slettere.

Seer paa en Lænke, som hænger paa Væggen.

Jernlænken har man taget af din Fod;
 Jordlænken vil nu ogsaa briste snart,
 Da binder intet Baand dig Siælen meer.

ARISTOPHANES.

Min Daphne!

DAPHNE.

Aristophanes! her tvinger

Mig Stedet til at tale Alvorsord
 Og ærlig Sandhed: jeg er ikke din.
 Jeg vil ei daare dig med Følelser,
 Som dette Hierte kan ei længer dele.
 Flau forekommer mig og saare mat
 Den hele Drengelig, som Eros øver.
 Hvad vil det sige? Ynglingen og Pigen
 See pludselig hinanden, og forgabes;
 Den ydre, legemlige Skønhed seirer,
 Og der er intet Spørgsmaal meer om Siælen,
 Og der er intet Spørgsmaal meer om Vennen,

Til hvem os Troskab med en Kiæde bandt,
 Som Livets bedste Timer sammensmedded.
 Og dog med denne løse Rosenranke
 Du troer at kunne drage mig fra ham,
 Som jeg har elsket, fra jeg kunde føle?

ARISTOPHANES.

Jeg river dig ei fra din Fader, Daphne!
 Dig skiller Døden ved ham.

DAPHNE.

Nei, ved Styx! —

Den Ed var ikke stærk; thi Styx maa være
 Saa sort og bred, den vil, saa kan min Siæl
 Kiækt overflyve den til Sokrates,
 Saa tidt den vil. — Ja, hvis han leved med mig,
 Da kunde jeg vel, Aristophanes!
 For Resten leve lykkelig med dig,
 Naar hist jeg daglig i hans lille Kammer
 Først havde siddet med ham paa hans Træbænk,
 Og suget Honningviisdom af hans Læber,
 Og seet ham i et venligt, himmelskt Aasyn —
 Saa venligt og saa himmelskt, at det kunde
 Forsmaae, hvad Sandsen, hvad et jordisk Øie
 Kun kalde Skiønt; fordi det overgik
 Hvad Sandsen fatter, og hvad Øiet seer.
 Men nu — nu kan ei Eros med sin Fakkell
 Antænde meer mit Hierte; det er dødt
 For denne Verdens Lyst. Nu staaer jeg selv
 Som Dødens Dæmon med nedvendte Blus,
 Der sluktes; stirrer i den sorte Jord,
 Som sluger Sokrates — og al min Trøst
 Er op at løfte Blikket mod hans Himmel.

ARISTOPHANES.

O, Daphne! jeg fortvivler ei, fordi
Du nu forlader mig. Forlad mig kun
I sødt, livsaligt Pigesværmeri.
Paa Sorgens Midnat følger dog en Morgen.
Den Mø, der elske kan saa datterligt,
Vil ogsaa skienke Manden Kiærlighed.

DAPHNE.

Ak, jeg har Intet meer at skienke dig,
Thi Alt jeg misted, da min Fader døde.
For mig har Eros ingen Roser fleer.
Men i vor lille Hauge staaer et Bed
Violer ved den Bænk, hvor med min Fader
Saa tidt jeg sad, og lytted til hans Ord;
Tidt saae jeg ned paa dem, naar der var Noget,
Han sagde, som jeg ikke ret forstod;
Og det var ligesom Violerne
Mig hialp til at forstaae de skønne Tanker.
Dem vil jeg plukke; det er sidste Gave,
Jeg bringer ham, før Dødens Kalk han tømmer.
Tal du nu først med ham, siig ham Farvel,
Og forbered ham paa hans Datters Komme! Hun gaaer.

SOKRATES

kommer fra Badet.

Nu har jeg sparet Qvinderne det Arbeid,
At bade Liget; jeg har aldrig ønsket
En Andens Hielp for hvad jeg selv kan gjøre.

Bliver Aristophanes vaer, og siger muntert smilende,
i det han rækker ham Haand.

Ei, Aristophanes! Det glæder mig
At hilse dig som Svigersøn, min Ven!

Den Seier fik jeg over dig til Straf
 For Spotten over Eros — husker du? —
 Hos Agathons. Hvorledes var det nu,
 Du maled ham, da Raden kom til dig;
 Da Druesaften havde muntret os,
 Og da din Læge Eryximachos
 Først maatte give dig et Raad mod Hikken,
 Som vilde standse din Veltalenhed?

ARISTOPHANES

alvorlig deeltagende.

Endnu du spørger, Sokrates?

SOKRATES.

Hvi skulde

Jeg ikke spøge, Aristophanes?
 Hvorledes var det, Mennesket var skabt
 I Tidens første Dage? Som en Kugle,
 Med fire Hænder, fire Been, ei sandt?
 Og hvor han gik, man saae ham vende Mølle.
 Men for at straffe denne vilde Kaadhed,
 Skar Zeus ham over, som man med et Haar
 Igiennemskærer Æg. Da smægted Hælvten
 Bestandig efter anden kiære Halvdeel.
 Og deraf du forklared Kiærligheden
 Platonisk — men dog paa din egen Viis.

ARISTOPHANES.

O, ædle Sokrates! jeg klart erkiender
 Din Hiertensgodhed selv i denne Spøg.
 Du vil mig skaane for Forlegenheden,
 I det jeg første Gang i dette Liv
 Og — sidste Gang kan tale med dig ene.
 Jeg kommer ei med matte Talemaader

At trøste dig. Jeg veed, at du stadfæster
Dit Heltelevnet med en Heltedød.
Jeg kommer meer ei for at redde dig,
Jeg kommer ei for at beklage dig.
Din Eiegodhed fik jeg Prøver paa;
Men, Sokrates! den er mig ikke nok.
Du roligt døer, jeg lever ikke roligt,
Hvis ikke før din Død du skienker mig
Langt meer endnu.

SOKRATES.

Og hvad?

ARISTOPHANES.

Din Agtelse.

SOKRATES

smilende.

Du underlige Aristophanes!
Hvor falder du paa Sligt? Og troer du da,
Jeg skienkte dig det Bedste, som jeg eied
I dette Liv — min Daphne — hvis af Hiertet
Jeg ei dig agted?

ARISTOPHANES.

Du har viist mig Høimod;
Vid, Menneskeforstand tiltroer du mig;
Du har tilgivet mig en Ungdomskaadhed;
Du skienker mig din Datter, da du mener,
Jeg er for Resten et godt, ærligt Skind,
Som, hende tro, vel kan forsørge hende —
Det er ret godt, men mig dog ikke nok.
Det piner mig, at du ei ret forstaaer mig.
Som Yngling, Ædle! jeg miskiendte dig,
Men du miskiender mig endnu som Gubbe.

SOKRATES.

Siig mig, hvad jeg har miskendt.

ARISTOPHANES.

Sokrates!

Vi leve blot ei for at handle dydigt;
Vi handle dydigt for at leve skønt.
Skønhed og Dyd er begge To Gudinder;
Jeg var den Førstes, du den Sidstes Præst,
Og Aristophanes fik ogsaa Noget,
Der seent vil gaae i Arv fra Slægt til Slægt,
Skøndt paa aldeles modsat Viis. Jeg var
I Eet og Alt forskiellig fra dit Væsen,
Som Morgenens fra Aftenen, Sokrates!
Men ei som Nat fra Dagen.

SOKRATES.

Gode Ven!

ARISTOPHANES.

Som Morgenens fra Aftenen, Sokrates!
Thi hiin er munter, Aftenen er alvorlig.
I Morgenrøden aabnes alle Blomster,
Da qviddre Fuglene, da springer Lammet
Paa Marken, og den raske Hiort i Skoven;
Da smykker unge Løv den unge Vaar,
Paa Høien sidder Sundhed som Gudinde,
Og Overgivenhed er hendes Datter. —
Men kommer Aftenen, og synker Solen,
Da tindrer Stiernens frem paa Himlens Hvælving,
Og hæver Tanken til det Evige;
Da kaster Natten Dagens rige Purpur,
Og hyller sig i mørkebrune Skind;
Da spørger Aanden ei — da er det Alvor.

Og Ingen saae i stierneklare Nat
Saa klart, saa dybt, saa forskende, som du.

SOKRATES.

Al min Fortieneste, det var kun den,
At ei forsætlig jeg mit Øie lukked;
Betvang den onde Drift, som fristed mig,
Forfænglighedens Blændværk.

ARISTOPHANES.

Derfor var du
Den største Kunstner i vort Grækenland.
At danne Steen til ædle Bygninger,
Til Skikkelser for skønne Legemer,
Og Phantasie og Følelser og Sprog
Til Digte, Folkesværm til kloge Stater,
Og Ynglings Mod og Snildhed til Bedrift —
Det kunde Fleer. Men danne Hierter, kiende
Sig selv, i tapper Selvfornegtelse
Heroisk styrke Dyden i sit Bryst —
Deri var Ingen, Sokrates! dig liig;
Og derfor kommer jeg at takke dig
Som Ven, som Græker og som Menneske.
Og skulde jeg end ei saa heldig vorde,
At du tilstod mig meer end dagligdags
Fortieneste, saa glæder det mig dog,
Hvis du erkiender — jeg erkiendte dig.

SOKRATES
meget mild.

Min gode Ven! du vil, jeg skal ei spørge,
Men spørger selv, uagtet saa alvorlig.
Var jeg en Viis — som selv du kalder mig —
Hvis jeg var blind for din Fortieneste?
Nei, Aristophanes! jeg agter dig.

Og til Beviis, saa hør mit Skriftemaal:
 Hvert Menneske har sine Feil, den Bedste
 Kan selv vel ikke reent aflægge dem.
 Jeg vil ei regne til de Bedste mig,
 Men ærligt regner jeg mig til de Bedre;
 Dog havde jeg en Feil, som ei var liden,
 Thi jeg var sær. Og havde jeg beundret
 Talentet og Geniet meer i Hellas,
 Saa havde jeg maaskee giort større Fremgang.
 Gaa nu med Gud, med den Tilstaaelse!
 Dog — tag endnu den Fyldestgiørelse:

Gaaer hen til et Bord, hvorpaa der ligger en Tavle.

Den Sokrates, som ei sit hele Liv
 Skrev Noget, allermindst Philosophie,
 Har i sit Fængsel i de sidste Timer,
 For at adsprede sig, dog skrevet — Digte,
 En Ode, seer du, til Phøbos Apollon,
 Og sat i Vers tre Fabler af Æsop.
 Tag disse Smaating, der har intet Værd
 For Kienderøiet, til Erindring om
 En gammel Ven, som har forsonet sig
 Med Digtekunsten i sin sidste Time.

ARISTOPHANES.

O, Sokrates! hvor smelter du mit Hierte.

SOKRATES.

Vær lykkelig, og deel din Lykke med
 Min Øiesteen, min Daphne! Hvor er hun?

ARISTOPHANES.

Hun kommer strax, hun plukker dig Violer
 Kun først i Haugen.

SOKRATES.

Det er Dødens Blomst
Og blid Erindrings. Aristophanes!
Der staaer en Laurbær i min lille Hauge;
Siig Daphne: hun skal binde dig en Krands
Af den. Tag den! Den kom fra Sokrates.

De omfavne hinanden, Aristophanes gaaer.

SOKRATES

ene.

Man blier dog bedre, naar det lakker nær
Mod Enden; man blier blødere, den svage,
Den sidste Rest af daarlig Stolthed svinder.
Før Øiet brister, aabner Adrasteia
Det allerklarest for Retfærdigheden.

FANGEOFODEN kommer.

FANGEOFODEN.

O, Sokrates! din Hustru, dine Børn
Er komne, sidste Gang at tale med dig,
At sige dig Farvel.

SOKRATES.

Saa lad dem komme!
Hvad Tid er det paa Dagen?

FANGEOFODEN.

Der er godt
Endnu en Time til, før Solen synker;
Den skinner endnu klart paa Biergene.
Desuden koster det dig blot et Ord,
Saa faaer du Lov at leve nogle Timer
End efter Solens Nedgang. Denne Godhed
Har ofte man i Fængslet Fanger viist;
Og der var Ingen, som ei ønskede det.

SOKRATES.

De havde deres Grunde, jeg har min.
 De troede vel at vinde ved slig Bøn;
 Jeg troer, slet Ingenting at vinde ved,
 Om Giften strax jeg drikker, eller siden.
 Det vilde tværtimod mig forekomme
 Heel latterligt, hvis jeg ved Livet klæbte,
 Og vilde holde paa, hvad ei kan holdes.
 Bereed mig Drikken, lad mig vide, naar
 Den færdig er; men bi dog, til min Hustru,
 Til mine Børn er borte.

FANGEFOGDEN.

Sokrates!

Du vil ei hade mig, mig ei forbande,
 Som Mange gjorde, naar paa Øvrighedens
 Befaling jeg dem bragte besken Skaal.
 I den Tid, du var her, har jeg dig lært
 At kiende som den Ædleste, den Bedste,
 Som den Sagtmodigste. Du vredes ei
 Paa mig; det er ei mig, som dræber dig.
 Saa far da vel! Og søg nu at udholde
 Saa let din Skiebne, som dig muligt er! Han gaaer.

SOKRATES.

Tak, Tak, min Ven! — Hvør fiint dog føler ei
 Det Menneske! I den Tid, jeg var her,
 Han tidt har givet sig i Tale med mig.
 Den bedste Mand! Og nu deeltager han
 Saa varmt i Alt, og græder ved min Død.

XANTHIPPE kommer med LAMPROKLES ved Haanden, og har den lille KRITON paa Armen; i det hun seer Sokrates, sætter hun Barnet ned.

XANTHIPPE.

O, Sokrates! saaledes seer jeg dig,
Saadan beløntes min Anstrengelse,
Min Iver for at frelse dig, mit Slid.
Ja, du var reddet, hvis en gyselig
Haardnakkenhed, en Stivsind uden Lige
Ei ganske havde gjort mit Værk til Intet.
Som Tigren hierteløs, du sønderrev
Den Væv, som ærlig Stræben spandt i Nat,
Der skulde klæde din og Dines Lykke.
Nu staae vi hielpeløsførtvivlede;
Vi skulde trøste dig i Dødens Stund,
Men kan det ei — saa ulyksalige,
Som du, vi kan kun hyle ved din Jammer.

SOKRATES.

Min ædle Hustru! her er ingen Jammer,
Og din Hengivenhed er ikke Hyl,
Om end den skurrer i et kiælent Øre.
Du veed, at altid jeg forstod dit Sprog,
Som Andre tidt maaskee dog misforstod;
Det kom fra Hiertet. Du var utaalmodig,
Men ei du svigted, var ei lunken, kold;
Du trak dig ei tilbage fra min Armod,
Du deelte den, og du formindsked den
Ved Flid, ved dine Hænders travle Gierning.
Men aldrig end har dine Hænders Gierning
Erhvervet dig en Hæder, som i Nat.
O, Børn! seer disse Hænder, kysser dem.
De hellige Hænder modtog disse Saar
Og Vabler, da i Nat hun spændte Seil
I Tordenveir, at frelse eders Fader;

Da hun med Aaren roede, for at finde
 Den Havn, hvor Trøsten sad paa Haabets Anker.
 Hun fandt den ei — men jeg har fundet den.
 Jeg gaaer herfra til Guderne, lidt før
 Naturen ellers vilde — det er Alt.
 Men ei dit Arbeid, elskte Viv! var spildt;
 Det lærte mig og Grækenland at kiende
 Din skønne Siæl, svøbt i en selsom Dragt.
 Sproglærer blev din Daad: den siger os
 Betydningen af dine Vredesord,
 Og viser — at de kun var Kiærlighedens.

XANTHIPPE

kysser gientagne Gange hans Haand.

O, Sokrates! min Ven! jeg ei fortjener
 Din Godhed. Alt for slet jeg skiønte paa
 Den Skat, jeg eied mellem nøgne Vægge.
 Nu adler du en ringe Daad til Dyd.

SOKRATES.

Xanthippe! Hustru! vi maae skilles ad
 For denne Gang — i dette Liv. Jeg haaber
 Til Guderne, vi samles vist igien.
 Men denne Stund — den er høitidelig,
 Og ingen Lidenskab bør plette den.
 Ræk mig din Haand!

Hun gjør det.

Og vil du nu opfylde

Min sidste Bøn?

XANTHIPPE.

Den er Befaling mig,

Et helligt Bud.

SOKRATES.

Velan! saa ti, giv ei

Dit Hierte Luft i Ord, der ikke svare
Til dine Følelser og til din Tanke.
See blot paa mig, og smiil — gak saa med Gud!
O, jeg forstaaer det Smiil og dette Blik.
Det stumme Sprog, Siæl giennem Øiet taler,
Er mere værd, end Smertens vilde Lyd
Paa Læberne.

Til Lamprokles, paa hvis Hoved han lægger sin Haand.

Min Søn! adlyd din Moder,
Agt hende, vær en Støtte for din Slægt.

Tager den lille Kriton op paa Armen, og kysser ham.
Du, lille Lykkelige! veed endnu ei,
Hvad Fadertabet er.

KRITON.

Min Fader! kommer
Du hiem i Aften til din lille Kriton?

SOKRATES.

Nei, jeg gaaer hen for at bestille dig
Og Moder og de kiære Søsken
Langt bedre Værelser, hvor vi skal samles.

Han giver dem et venligt Vink, og de gaae.

Hvor er min Daphne? Hvor er Platon?

DAPHNE kommer med KEBES og PHÆDON.

DAPHNE.

Her

Er Daphne med en lille Kurv Violer
Til dig, min Fader!

SOKRATES.

Tak, min gode Pige!

DAPHNE.

Jeg har dem plukket i vor lille Hauge.

SOKRATES

tager Kurven smilende.

Mig synes ogsaa, jeg skal kiende dem,
Endskiøndt de see livagtigt ud i Kurven,
Som andre Smaavioler. Men, mit Barn!
Vi ynde nok Violerne; de dufte
Saa friskt og sødt, og de skal styrke mig,
Og bringe Vaaren i mit skumle Fængsel.
Men den blaa Dødningfarve skal ei svække,
Den ei maa nedslaae Sindet. Matte Veemod
Sig sømmer vel slig spæd og lille Blomst,
Men ei et Menneske, der staaer for Gud
I Livets sidste, store Time. Lader
Os altsaa være muntre! Husker du
Det Laurbærtræ, der skygger over hiint
Violbed i vor Hauge? Du skal flette
I Morgen Aristophanes en Krands
Af Laurbær. Den jeg loved — skylder ham.
Vil du vel det?

DAPHNE.

Ja, Fader!

SOKRATES.

Hils ham fra mig,
Og husk ham paa vor Fest hos Agathon,
Og hvad jeg sagde der om Kiærligheden,
Om Eros: at han er den Stærkeste
Blandt alle Guder, thi han tvang selv Ares
At elske Aphrodite; at han er
Den største Kunstner, som Hephæstos lærte
At smedde Malm; at det er ham, som sørger
For Ættens Fremgang; at selv Legemet

Ved ham opnaaer en Slags Udødlighed,
Ved at gientage sig i mange Slægter;
Men at hans ædleste, hans bedste Hverv
Er dog — at avle Dyd og elske Siæle.
Husk ham paa det! Tag min Velsignelse!
Lad ei det Tordenveir, som nedslog i
Din skønne Vaar, afsvie dine Blomster!
Vær lykkelig — og tænk paa Sokrates!

DAPHNE.

Ja — din Erindring bringer Solen mig,
Hvergang den stiger, og hvergang den daler.

Hun omfavner ham, og gaaer.

SOKRATES

vender sig til den unge Kebes.

Hvi saa bedrøvet, Kebes?

KEBES.

Sokrates!

Snart høre vi nu ei din Viisdom meer.

SOKRATES.

Jeg er en gammel Gartner, jeg har plantet
Og saaet i mange Hierter, det vil modnes
Til Høst engang, naar jeg er ikke meer.
Hvor er min Platon?

KEBES.

Han vist kommer strax.

O, tal endnu en Gang med dine Venner,
Og trøst os, du som er den Stærkeste,
Den Muntreste her ved din egen Død!

SOKRATES.

Hvordan kan Døden gjøre dig bedrøvet?
Den være kan jo dog blot Eet af To:

Hvad enten Noget, Kebes! eller Intet.
 Hvis den os røved hver en Følelse,
 Og blev en Søvn, hvori den Sovende
 Ei ængstedes, selv ei af mindste Drøm —
 Da var den alt en uskatteerlig Vinding;
 Thi vist jeg troer, hvis Nogen sammenligned
 Slig rolig Nat med alle Nætter, Dage,
 Han tilbragt har i et uroligt Liv,
 Da foretrak han slig velsignet Ro.
 Men hvis Bevidstheden ei Døden dræber,
 Er den en Siælsomskiftning, en Forvandling,
 En Reise til et Sted, hvor, efter Sagnet,
 Man atter træffer alle sine Kiære —
 Tænk, hvilken Glæde det da vel maa vorde,
 At leve der med Guder, og at tale
 Med Hesiod, med Orpheus, med Homer,
 Og alle store Mænd, som var før os!

KEBES.

Du tidt den Mening yttret har, at Alt,
 Hvad man i Livet lærer og erfarer,
 Er kun Erindring fra et andet Liv;
 I Fald saa er, da har vi været før.
 Men, Sokrates! hvormed beviser du
 Sandsynligt, at vi blive ved-at være?
 Mon Siælen ei, naar Mennesket udgiver
 Sin Aand i Luften, splittes og forsvinder?

SOKRATES

smilende.

Du underlige Kebes! frygter du,
 Som Barnet, Sligt? Da blier min Død især
 I Aften farlig, thi det blæser stærkt.

KEBES.

Ja, spot mig kun, men overtyd mig blot!

SOKRATES

alvorlig.

Din Siæl — er den usynlig, eller synlig?

KEBES.

Usynlig.

SOKRATES.

Hvad ei sees, kan ei forsvinde
For Legemsøine, som det aldrig saae.
Og hersker Siælen, eller Legemet?

KEBES.

Nei, Siælen hersker.

SOKRATES.

Siig, min unge Ven!
Hvad er Guddommeligt, det Herskende,
Hvad eller det Beherskede?

KEBES.

Det Første.

SOKRATES.

Altsaa maa Siælen ligne Guder meer,
End Legemet, kun dødeligt og svagt,
Og sammensat blot af et jordisk Stof.
Men hvad der er guddommeligt og evigt,
Kan ikke være jordisk sammensat;
Og den forløste Siæl, naar den forlader
Sit Støv, maa gaae til Gud, hvorfra den kom,
Hvis den var reen, retfærdig og uskyldig,
Thi ellers klæber den ved denne Jord,
Og svæver som et Gienfærd om sin Grav,
Og pusler som en Skygge blot om Natten,

Indtil den fundet har en jordisk Larve,
 Ved hvilken den kan vorde Dyr paa ny.
 Og, Kebes! finder du det ei sandsynligt,
 At slig en feig og graadig Trællesiel
 Blev til et Æsel, at Tyrannens Aand
 Blev til en Ulv, en rovbegierlig Grib?

KEBES.

Men, Sokrates! er Siæl i Legemet
 Ei Klangen i en Lyra? Uden Lyren
 Er ingen Klang.

SOKRATES.

Du glemmer, unge Ven!

At det er Siælen selv, som spiller Lyra;
 Den er ei Klang, men den er Klangens Aarsag,
 Og derfor maa den give Klangen saligst,
 Naar sidste Gang den river sig fra Strængen,
 Forenet med sin Guddomsharmonie.
 Skal Fuglene beskæmme Mennesket?
 Man siger, Svanen siunger Søragesang,
 Naar den skal døe — det er Bagvaskelse,
 Thi ingen Fugl blev endnu hørt at siunge,
 Naar den var hungrig, tørstig eller syg,
 Nei, tværtimod, naar den befandt sig vel;
 Og derfor er jeg ogsaa vis derpaa,
 At Svalen, Viben, og at Nattergalen
 Ei klynke sørgeligt i sidste Stund.
 Som hellige Fugle, der tilhøre Phøbos
 Apollon, siunge de livsalig Spaadom
 Om Glæden i et bedre Liv; det kommer
 Kun an derpaa, at man forstaaer dem ret.

Men, kiære Børn! nu stunder Timen til.
En dyb, en uforklarlig Følelse
Forkynder mig, at snart min Dæmon kommer,
At give mig et Vink for sidste Gang
I dette Liv. Gaaer bort et Øieblik,
Og kommer saa med Fangefogden atter,
Naar han mig bringer det bestemte Bæger. De gaae.

Sokrates sætter sig hen paa Løibænken, og grunder. En skøn
sagte Musik lyder. Hans DÆMON bliver til Syne, som en Engel i
himmelblaat Klædebon, med store hvide Vinger. Den træder hen
for ham, og taler, naar Musiken tier:

I Livet sidste Gang jeg til dig kommer.
Jeg vared dig, dengang i Morgenrøden
Du gik, at staae for Folket, for din Dommer,

At ei du skulde vogte dig for Døden,
At ei med Feighed du besmitte skulde
Det Hædersliv, som kiender ei til Brøden.

Du tidt mig kaldte, Sokrates! den Hulde,
Du undrede dig ved min Aabenbaring;
I Døden vist du kiender mig tilfulde.

Jeg er Samvittigheden — din Erfaring —
Et Tankebilled af dig selv, du Gode!
Der tappert sørged for din Dyds Bevaring.

Men ofte Mennesker kun slet forstode
De Anelser, som deres Bryst oprørte,
Det gjorde dem urolige til Mode;

Du, lydig som et Barn, din Engel hørte.
Ja, Sokrates! din Uskyldsengel taler,
Som Phantasien's Magt frem for dig førte.

Den Fryd, som venter, jeg dig ikke maler;
Men, sendt fra Gud, jeg kommer dig at trøste.
Foragte kan du Dødens korte Qvaler.

Lad denne Spaadom da din Aand forlyste:
Hvad du har saaet, skal plat ei søndertrædes;
Nei, eengang Jorden rigeligt vil høste.

Og da jeg veed, dit gode Hierte glædes
Ved Andres Lykke meer end ved sin egen,
Ynksomt for Hver, som udi Nøden stedes,

Saa hør: Naar nu du est til Himlen stegen,
Da vil din Xenophon, din Platon skrive
Din Lære; den er ei fra Jorden vegen.

Dog længe skal den skiult for Verden blive,
Forvansket lyder den fra mange Munde,
Tre, fire hundred Aar vil den fordrive.

Men hvad fra Himlen kom, ei gaaer til Grunde,
Vankundighed skal ikke Jorden kue;
Naar disse fire hundred Aar henrunde,

Da skal en større Sol for Jorden lue,
Da vil den Gud, du aner, sig forbarme —
Og Støv skal det Guddommelige skue.

Da favner Alt i Kiærlighedens Arme
Den Himmelske, da lyser Troens Kerte
For Kæmperne, mens vilde Storme larme.

Da hedder det: »Min Søn, giv mig dit Hierte!«
Og ei den Vise blot, som sindrigt tænker,
Med farlig Grandsken lindre skal sin Smerte;

Men Siælen sprænger sine Slavelænker,
Til Himlen den paa Trøst og Haab sig svinger
Til ham — hvem ogsaa grusomt Jorden krænker.

Thi, dalet paa Barmhiertighedens Vinger,
Vil man ham, Sokrates! som dig, forhaane.
Man Dødens bittre Kalk ham ogsaa bringer.

Han vinker dig nu ved den lyse Maane
Did til sin Himmel. Seer du vel: han strækker
Mod dig sin Arm, hvor hvalte Buer blaane?

Og Pagtens hellige Kalk han selv dig rækker.

Synet forsvinder.

PHÆDON

kommer.

O, Sokrates! fortørnes ei, fordi
Jeg kommer, uden at du kaldte mig;
Men Omhu for min elskte Lærer kun
Mig driver til slig Egenmægtighed.
Vi hørte høit dig tale med dig selv;
Men Fangefogden,

Sukker.

som har lavet Giften,

Dig beder om at være ganske rolig

Og ikke tale meget. Man har havt
 Exempler paa, at de, som hidsed sig
 Med alt for lange Taler Blodet varmt,
 Har maattet tømme Bægret oftere.

SOKRATES

munter.

Ih nu, hvad siger det saa meer, min Phædon!
 At drikke Dødens Skaal tre, fire Gange?
 Jeg lader mig af den ei Munden binde
 Med blotte Trusler; den maa komme selv
 Og stivne Tungen, dersom jeg skal tie.

Alvorligere.

Hvad ellers Talen med mig selv angaaer —
 Har virkelig I hørt mig tale her?

PHÆDON.

Vi hørte tydeligt din egen Røst
 At raabe høit i underlige Versklang,
 Der ikke hører Grækersproget til;
 Men hvad det var, det kunde vi ei høre.

SOKRATES

ryster paa Hovedet.

Der enten jeg er skuffet, eller I.
 Du veed, at jeg mit hele Liv har troet
 At see en Dæmon, som til visse Tider
 Advared mig, og gav mig Raad og Trøst.

PHÆDON.

Har denne Dæmon været her igien?

SOKRATES.

Ja, mere tydelig, end nogensinde.
 Og være det et Jertegn nu fra Guden,
 Hvad eller kun min egen Siæls Indbildning,
 Fra Guden kommer det dog ligefuldt;

Og hellig Spaadom bragte dette Syn,
Der gjør mig Dødens Stund saa skøn og munter,
Som Bryllupsdagen er for Beileren.
Og derfor maa du love mig, min Phædon!

Tager venligt med sin Haand i hans Haar.

Ei at afskære disse skønne Lokker
I Morgen, naar din gamle Ven er borte.
Siig, lover du mig det?

PHÆDON.

Jeg lover det.

SOKRATES.

Den Tappre, som foragter Døden, uden
At være viis — foragter den af Frygt
For Feighed; kun den Vise kan foragte
Den uden Frygt, fordi han mister Intet,
Der var ham mere kiært, end det, som Døden
Ei kan berøve ham.

PHÆDON.

Der kommer Fogden
Med det usalige Bæger.

SOKRATES.

Kald det ei
Usaligt! Det er Hebes Skaal, hvoraf
Hun skienker til Herakles. Vaargudinden
Har ikke bedre Blomster i sit Guldhorn.

FANGEFOGDEN kommer med Giftbægeret, fulgt af KEBES og KRITON.

FANGEFOGDEN.

Jeg paa dit Bud har tilberedet Giften;
Men Solen synker om en Time først.
Archonterne tillade dig at leve
Til Midnat, Sokrates!

SOKRATES.

Min Handling aldrig
Har Lyset skyet, skal det ei heller nu.
Jeg Døden dristig skue tør i Øiet
Ved høilys Dag.

KRITON.

I Fald du bier noget,
Da kommer Platon, komme flere Venner.

SOKRATES.

Jeg ynder ei den megen Afskedstagen;
Jeg sparer dem et Syn, som smerter dem.

Til Kebes.

Hvi græder du, min Kebes?

KEBES.

Ak, det saarer

Mig dybt min Siæl, at saa uskyldig du
Skal lide Døden.

SOKRATES

klapper ham venligt paa Kinden.

Underlige Kebes!

Saae du da heller, at jeg døde skyldig?

Til Fangefogden.

Hvordan skal jeg forholde mig, naar jeg
Har drukket Giften?

FANGEOFODEN.

Du maa gaae lidt op
Og ned ad Gulvet, indtil Benene
Dig blive kolde.

SOKRATES.

Godt! Og mener du,

At Midlet virker snart? I Fald der skulde
Behøves meer?

FANGEFOGDEN.

Jeg pleier ei at lave
Meer end et Bæger fuldt. Dog naar du tømmer
Det ud til Bunds, saa gjør det nok sin Virkning.

SOKRATES.

Godt! Fly mig Bægeret!

KRITON

holder hans Haand angst tilbage.

O, Sokrates!

Endnu et Ord — siig mig din sidste Villie —
Hvordan vil du begraves?

SOKRATES

vender sig smilende til de Andre.

Kiære Venner!

Hvordan beviser jeg dog denne Kriton,
At jeg — den Sokrates, han taler med,
Er ikke den, han siden vil begrave?
Har jeg forgieves i mit Fængsel da
Sagt ham saa tidt, at naar min Kalk er tømt,
Da tøver jeg ei længer her, men svæver
Til hine salige Boliger? Dog jeg
Forstaaer dig nok; du mener, ikke sandt,
Hvordan du jorde skal mit Legeme?

Trykker hans Haand.

Og hertil svarer jeg: som Skik og Brug er,
Aldeles som du finder det for godt.

Men nu ei meer om dette Jordiske.
Dog bede tør jeg først til Guderne —

Ei sandt? Og det maa skee, at de forunde
Min Vandring Lykke. Derom beder jeg.

Han knæler, og gjør en kort Bøn; derpaa staaer han rask op, griber
Bægeret, og tømmer det uforfærdet. Kebes og Phædon græde.

SOKRATES

gaaer frem og tilbage med lange Skridt.

I underlige Mennesker! hvad skal
Den Græden til? For at befries fra Graad,
Jeg sendte Qvinderne herfra. Aftørrer
Da eders Taarer! Jeg har altid hørt,
At man maa døe med muntre, gode Varsler. —
Nu blive Benene mig tunge.

FANGEFOGDEN.

Læg dig

Da paa dit Leie!

Han gjør det.

Mærker du, jeg trykker

Dig Benet haardt?

SOKRATES.

Jeg kan ei føle det.

FANGEFOGDEN

sagte til de Andre.

Saaledes dør han nu fra neden opad;
Naar Kulden Hiertet naaer, er det forbi.

Vaabenlarm udenfor; PLATON træder ind.

SOKRATES

reiser sig halv overende, stirrer paa Platon, og raaber:

Ha, Platon! jeg har lovt Asklepios,
At offre ham en Hane. Glem det ei!

Han falder tilbage, og dør.

ÆSCHINES styrter ind med en FLOK BEVÆBNEDE.

ÆSCHINES.

I Guder! er det sandt? er det for silde?

Har han igien giort sine Venners Anslag
Til Intet?

PLATON.

Han er død; han sagde mig
Sin sidste Villie. Jeg kom ei for silde.

ÆSCHINES.

Vaagn, Sokrates! vaagn op af Dødens Slum!
Dit Fædreland fortryder alt sin Daad.
Hvi tømte du den ulyksalige Kalk?
Træd i din Fængselsdør, og see Athen
Bevæbnet imod dine Mordere.
Melitos bløder alt, og Marmorblokke
Paa Torvet reises til din Ærestøtte. —
O, han er død, og Alting er forbi!
Ei det bundløse Archipelagos
Udtvætte kan den sorte, store Skamplet,
Som Nidingsværket sat os har i Dag.
Pallas Athene græder i sin Brynie,
Hun kaster Hielm og Skiold og skarpen Spyd,
Og Uglen flagrer vildt om hendes Lokker.

PLATON

til Æschines.

Mens du var kiæk, da var jeg bange, modløs,
Nu da du modløs er — er Platon kiæk.
Du vilde bringe Sokrates en Hielp,
Som vel jeg vidste var ham høist imod;
Dog ikke vilde jeg forhindre dig,
I Fald det lyktes dig at redde ham.
Men han har reddet selv sit sande Liv,
Ved som en Helt at gaae i Døden freidig;
Og tidsnok kom jeg her, for at modtage

Hans sidste Bud: »Asklepios skal offres
En Hane« — Lægekunstens skønne Guddom!
Fordi du bragte ham til evig Sundhed,
Og friede ham fra Jordens syge Støv.
Ja, Menneskelighedens Morgenrøde!
Du bryder frem — høit skal din Hane gale
Til Ære for Asklepios, og Platon
Skal hielpe Jorden til at høre den.

Gaaer hen, og lægger sin Haand paa Ligets Pande.
Min elskte Lærer! aldrig skrev du selv
Et Ord; din Lærling intet Ord skal skrive,
Som ei han sønligt lægger i din Mund.
Thi hvad jeg veed og kan — det kom fra dig.

Anmærkninger.

Dronning Margareta er skrevet i Aaret 1833, før Oehlen-schläger d. 26de Juli rejste første Gang til Norge. Stykket blev første Gang opført d. 4de December samme Aar og udkom kort efter. Sidst opførtes det d. 10de December 1894, i alt 70 Gange.

Side 4, Lin. 4. vakkert skal vel her forstaas paa Norsk som smukt; ligeledes paa næste Side, Lin. 12 f. n.

Side 4, Lin. 11 f. n. Giente (Norsk), Pige.

Side 4, Lin. 6 f. n. Odelsbønder, Selvejerbønder.

Side 6, Lin. 5. Brogløs (forældet), Bukseløs.

Side 6, Lin. 9. Munkedeie (forældet), Munkefrille.

Side 7, Lin. 3. Ik kan es bettern nicht, min leve Knecht (Plattysk), jeg kan ikke ændre det, min gode Mand.

Side 9, Lin. 6. Paa vort oldnordiske Museum findes en tiifliget Sølvskaal, som formentlig skriver sig fra Dronning Margaretas Tid.

Side 12, Lin. 4. Herthadal, Sjælland.

Side 13, Lin. 15. et Qvindespeil, et Mønster for Kvinder.

Side 13, Lin. 16 f. n. qvindlig; saaledes skriver Oeh-lenschläger næsten altid, ogsaa i Prosa; se nedenfor S. 127, L. 9.

Side 15, Lin. 12 f. n. bugne, bøje sig; sammenlign 2det Bind, S. 13, L. 6.

Side 15, Lin. 11 f. n. Tacitus, romersk Historieskriver fra det første Aarhundrede efter Kristus.

Side 16, Lin. 14-16. Her sigtes til de bekendte plattyske Rimlinier, hvori Valdemar Atterdag som Svar paa de 77 Hansestæders Krigserklæringer sammenligner dem med lige saa mange Gæs.

Side 16, Lin. 6 f. n. Pebersvende staar her i Ordets oprindelige Betydning: Kræmmere.

Side 17, Lin. 12. Visen om Svend Vonved, se Danmarks Folkeviser i Udvalg ved Sv. Grundtvig, 1882, S. 84-91.

Side 19, Lin. 3. Fama, Rygtets Gudinde.

Side 20, Lin. 14. skiules staar vel i Betydningen skjuler sig; sammenlign 6te Bind, Anm. til S. 233, L. 12, og 7de Bind, Anm. til S. 85, L. 5.

Side 22, Lin. 4. Dølen (Norsk), Dalboeren; her brugt for Nordmanden.

Side 22, Lin. 8-9. Meningen maa jo uden Tvivl være: Du (Gud) har beskyttet Danmarks Flag for mig, skønt Originaludgaven har Udraabstegn baade efter mig og efter Flag. Her er Interpunktionen som i Digterens to sidste Udgaver (1842 og 1849).

Side 27, Lin. 2 f. n. i Brog, med Bukser paa.

Side 28, Lin. 9 f. n. Den Helgen, Narren paakalder, stjal efter Sagnet det Læder, hvoraf han syede Sko til de fattige.

Side 29, Lin. 2 f. n. til S. 30, Lin. 1. Meningen maa jo være: Selv Bagtalelsen, skønt den er langt lumpnere (end Daarskab, Praleri og Hovmod), tilgav jeg ogsaa, naar den ueftertænksomt fløj af en opbragt Mund.

Side 32, Lin. 11. dine Forsæt, forældet Flertalsform, som Oehlenschläger ogsaa bruger i 4de Akt af Olaf den Hellige.

Side 35, Lin. 6 f. n. Bispens Broder paa Færø, d. e. Broder til Bispen paa Færøerne.

Side 37, Lin. 13-12 f. n. Om Oluf Tryggvasons forjættelsesfulde Drøm kan læses i Oldnordiske Sagaers 1ste Del, 1826, S. 124-125, og om Oluf den Helliges i samme Skrifts 4de Del, 1831, S. 54.

Side 40, Lin. 12-11 f. n. Et fromt Bedrag . . . skienker . . . Dronningen sin Søn. Denne forældede Sprogbrug (i Stedet for: . . . hendes Søn) forekommer oftere hos Oehlenschläger.

Side 45, Lin. 11. Hirdmand, Hofmand.

Side 48, Lin. 9. Sot (Sygdom) maa vel her tages i Betydningen Død, hvis der da ikke (imod alle Digterens tre Udgaver) skal staa Komma efter Krænkelser.

Side 51, Lin. 9 f. n. Valen, som egentlig er et Kollektiv (de faldne), bruges af Oehlenschläger og nogle andre Forfattere om den enkelte faldne Helt; sammenlign 4de Bind, S. 58, L. 1 f. n., og S. 175, L. 2.

Side 52, Lin. 2. Breide, Bredøxe, Stridsøxe.

Side 62, Lin. 12-10 f. n. Her menes uden Tvivl Knud den Hellige.

Side 62, Lin. 3 f. n. Gisel (forældet), Glorie; se i det følgende, S. 108, L. 4 f. n. Helgengisel.

Side 63, Lin. 2-3. Den udmærkede engelske Kong Alfred den Store (i det niende Aarhundrede) maatte en Tid lang vige for de indtrængende Danske og udspejdede da forklædt Fjendens Lejr.

Side 64, Lin. 6 f. n. Ifølge græsk-romersk Mytologi havde Argus hundrede Øjne, som efter hans Drab bleve satte i Paafuglens Hale.

Side 68, Lin. 10 f. n. Semiramis, den assyriske Konge Ninus's Dronning, regerede i sin Enkestand med stor Dygtighed som Formynderske for sin Søn.

Side 80, Lin. 8. i ældre Tid, d. e. da jeg var ældre.

Side 81, Lin. 1. fast maa vel her betyde næsten.

Side 87, Lin. 4 f. n. Minerva, Romernes Visdomsgudinde.

Side 91, Lin. 13 f. n. Carl den Store lærte først som Mand at skrive.

Side 97, Lin. 3 f. n. din Hovmod. Om dette Ords Køn se 1ste Bind, Anm. til S. 73, L. 9 f. n.

Side 99, Lin. 7 og 5 f. n. Om Rim som mig og Svig se 1ste Bind, Anm. til S. 12, L. 4 og 6, samt til S. 205, L. 5-4 f. n.

Side 99, Lin. 1 f. n. opdage staar her i den forældede Betydning aabenbare; sammenlign 4de Bind, S. 137, L. 8 f. n.

Side 100, Lin. 6-5 f. n. Jeg, som et Barn, kun hende lød, og hendes Ord jeg sanded, d. e. Som Barn lød jeg kun hende og indsaa, at hendes Ord vare sande, hendes Raad gode.

Side 101, Lin. 14-9 f. n. Paa Ranild Jonson tænkte jeg o. s. v. Ranild Jonson, som forraadte Erik Glipping, blev opsnappet og henrettet. Af Folkevisen om hans Død ere de fire Linier tagne: »De fulgte Ranild« o. s. v. (se Oehenschlägers Gamle danske Folkeviser, S. 198; Sv. Grundtvigs Danmarks gamle Folkeviser, Nr. 149).

Side 102, Lin. 10 f. n. Viinland kaldte Nordboerne en Del af Nordamerikas Østkyst, som blev opdaget omtrent Aar 1000 af islandske Kolonister fra Grønland.

Side 104, Lin. 3. Mennisken (forældet), Menneskene.

Side 105, Lin. 6 f. n. Jeg kommer med min Søn. Digteren lader her imod sin Hensigt Ragnhild røbe sig ved at sige min Søn om Oluf. Hans tyske Oversættelse har blot: dann komm' ich gleich.

Side 106, Lin. 3-1 f. n. Dette Citat af Eddas Hava-

maal findes ogsaa i Hroars Saga og i Fostbrødrene.

Side 115, Lin. 6 f. n. Drapa (Islandsk), Hædersdigt.

Side 122, Lin. 12 f. n. med Odins Larve, i Odins Skikkelse; se i det følgende, S. 254, L. 1, og sammenlign 6te Bind, Anm. til S. 221 L. 2 f. n.

Side 123, Lin. 16-18. Elisabeth, Datter af Grev Geert, blev forlovet med Kong Hakon, efter at hans Forlovelse med Margareta var hævet. Paa Rejsen til Sverrig blev hun af Stormen kastet ind paa den danske Kyst, hvor Valdemar Atterdag holdt hende tilbage, medens han fik Brylluppet mellem Margareta og Hakon i Stand.

Side 125, Lin. 4 f. n. Ved den lille Kirkeklokke mener Oehlenschläger uden Tvivl den lille Haandklokke, hvormed der efter katolsk Skik ringes ved Alteret, hver Gang der holdes Messe. Ingeborg beder altsaa om, at der ved Olufs Jordefærd maa blive læst en Messe for hans Sjæl, og Dronningen svarer med Løftet om, at der aarlig skal blive læst en Sjælemesse for ham.

Side 128, Lin. 12. bliver er en overset Sætterfejl for blier.

Sokrates er forfattet i Vinteren 1834-1835, blev første Gang opført den 16de December sidstnævnte Aar og udkom kort efter; sidst opførtes Stykket d. 6te Oktober 1836, i alt opført 4 Gange. Ved Teatrets Sørgefest for Oehlenschläger, den 6te Februar 1850, opførtes et Fragment af Sokrates.

Paa Personslisten mangle her ligesom i Originalerne nogle af Stykkets Bipersoner. I Stedet for Plato skulde der (som i Originalerne) have staaet Platon.

Side 130, Lin. 9 f. n. Archonterne vare de øverste Embedsmænd i Athen.

Side 130, Lin. 7 f. n. Rhapsoder kaldtes de omvandrede Sangere, som foretog Digternes Værker.

Side 130, Lin. 4 f. n. Om Ellevemænd se S. 223, L. 15-12 f. n.

Side 130, Lin. 3 f. n. Dæmon, Skytsaand. Dæmoner vare Mellemvæsener imellem Guder og Mennesker, dels af god, dels af ond Natur.

Side 131, Lin. 2. Propylæerne, den pragtfulde Forhal, som dannede Indgangen til Borgen Akropolis.

Side 131, Lin. 3 f. n. Toga, (romersk) Mandskjortel.

Side 132, Lin. 2. den sublime Trivialitet, den op-højede Hverdagsagtighed.

Side 132, Lin. 5. Zeus og Aphrodite, Gudernes Fader og Kærlighedsgudinden.

Side 132, Lin. 6. Huldgudinder, et af Baggesen dannet Ord for Chariter, Gratier.

Side 132, Lin. 15. vi føre Uglen i vort Mærke. De allerfleste Mønter fra Athen fremvise paa den ene Side Hovedet af Visdomsgudinden Athene og paa den anden en Ugle tillige med Byens Navn. I Folkemunde kaldtes disse Mønter Ugler.

Side 133, Lin. 10. Pegasus, den bevingede Hest, Digtekunstens Symbol.

Side 134, Lin. 2. Thracien, Landet Nord for Macedonien.

Side 137, Lin. 13. Tarantlen, den store Edderkop i Sydeuropa, hvis Bid er meget frygtet.

Side 139, Lin. 5. ved Hunden! Sokrates svor ogsaa ved Gaasen, ved Platanen, ved Egetræet, »ikke«, siger en senere græsk Forfatter, »i den Tro, at det var Guder, men for ikke at sværge ved Guder«.

Side 139, Lin. 13 f. n. slibrig Tale vilde vel efter Nutidens Sprogbrug kun kunne betyde letfærdig, tvetydig Tale; her betyder det (efter ældre Sprogbrug) falsk, listig Tale.

Side 139, Lin. 3 f. n. Pythia, Præstinden ved det deliske Orakel.

Side 140, Lin. 7 f. n. De dithyrambiske Digtere forfattede ubundne Sange i frie Former til Bacchus's Ære.

Side 141, Lin. 4-16. Ordet Sophist betydede oprindelig Vismand, men gik efterhaanden over til at betegne en indbildt Filosof, som ved Spidsfindigheder og falske Slutninger forvirrer og vildleder. Paa Sokrates's Tid var der mange Sofister i Grækenland.

Side 141, Lin. 11. Dørene er en overset Sætterfejl for Døren.

Side 143, Lin. 12-11 f. n. De fire her nævnte Mænd vare Sofister.

Side 143, Lin. 9 f. n. Qvintessents, en ved fem Gange gentagen Destillation uddragen Essens; Kraftuddrag.

Side 145, Lin. 14. Paa Areopagos, en Høj i Nærheden af Athen, samledes et Raad af forhenværende Archonter for at vaage over Lovene og dømme i Sager om forsættigt Mord og deslige.

Side 146, Lin. 1. Heliæia, en Domstol, hvis Medlemmer (Heliasterne) aarlig udtoges af alle Athenere, som havde Borgerret og havde fyldt 30 Aar.

Side 146, Lin. 5. Ochlokratie, Pøbelherredømme.

Side 146, Lin. 10 f. n. Stalden hos Kong Augias i Elis
Oehlenschläger. VIII.

havde i 30 Aar ikke været rensset, da den paa een Dag bragtes i god Stand af Herakles.

Side 147, Lin. 6 f. n. uden Porten, uden for Porten; sammenlign 1ste Bind, Anm. til S. 85, L. 7.

Side 148, Lin. 2. Af den græske Lyriker Pindar i det 5te Aarhundrede før Kristi Fødsel er der opbevaret Sange til Pris for Sejrherrerne i Vædekampene.

Side 149, Lin. 10 f. n. Duen var helliget Afrodite (sammenlign nedenfor S. 159, L. 15).

Side 152, Lin. 15 f. n. lempes, lempe dig; se ovenfor, Anm. til S. 20, L. 14, og i det følgende, S. 214, L. 5: rettes.

Side 152, Lin. 14 f. n. eftergive er vel for Hiatens (Vokalsammenstødets) Skyld sat i Stedet for give efter.

Side 153, Lin. 2 f. n. Eros, Kærlighedsguden.

Side 154, Lin. 4. Hephæstos, Gud for Ilden og for kunstfærdige Arbejder, som udførtes ved Ildens Hjælp.

Side 154, Lin. 15. Dione, en Titaninde.

Side 161, Lin. 6. Indholdet af denne Scenes 43 første Verslinier er laant fra den græske Hyrdesangsdigter Theokritos (Meislings Oversættelse, den 20de Idyl, Vers 22 til Enden).

Side 162, Lin. 10-11. Poseidon, Havets Gud; Amphitrite, hans Hustru.

Side 163, Lin. 10. Obol, en lille Skillemønt, en Hvid.

Side 165, Lin. 13 f. n. Kykloperne vare et raat Folkefærd paa Sicilien med kun eet Øje midt i Panden.

Side 166, Lin. 5-7. Hekate var et natligt, hemmelighedsfuldt Væsen blandt Gudinderne. Hvad Oehlenschläger har tænkt paa ved den Underjords-Gudinde, som . . . , er ikke let at sige; det, der siges om denne Gudinde, passer snarest paa Hekate; om Underverdenens Dronning Persefone kan der sikkert ikke være Tale.

Side 167, Lin. 5 f. n. plat, ganske.

Side 168, Lin. 5. En Talent var en Regningsmønt, omtrent 4000 Kroner.

Side 170, Lin. 3. Euripides nævnes altid som den tredje af Grækenlands store Tragediedigtere efter Æschylos og Sofokles.

Side 170, Lin. 11 f. n. Om Agathons Giestebud handler Platons Dialog Symposion (Drikkelaget).

Side 171, Lin. 3 f. n. Skyerne, Fuglene, Vesperne og det paa næste Side nævnte Frøerne høre til de bevarede af den store Lystspildigters Arbejder.

Side 171, Lin. 1 f. n. Okeanos, Verdenshavet.

Side 172, Lin. 7 f. n. Pan, Skovguden.

Side 172, Lin. 9-6 f. n. Her sigtes til Aristofanes's Komædie Frøerne, Vers 228-235, som i Rektor P. Petersens Oversættelse (København, 1894) lyder:

Ja, med Grund vor Sang os fryder,
 Thi os elsker baade Sangens høje Muser
 Og Gud Pan med Bukkefoden,
 Som Rørfløjten lader tone.
 Lige huld os er Apollon, Lyraspiller,
 For det Rør til Lyrens Sangbund,
 Vi i Kærets Vand opelsker.
 Brekekeks, koaks, koaks.

Side 172, Lin. 4 f. n. Artemis, Jagtens Gudinde;
 Demeter, Frugtbarhedens Gudinde.

Side 172, Lin. 3 f. n. Om Flertalsformen Athenere i
 Stedet for Athenere sammenlign 7de Bind, Anm. til S. 5,
 Lin. 2. Begge Former forekomme i dette Stykke.

Side 174, Lin. 12 f. n. til Side 175, Lin. 3. Hero, en
 af Afrodites Præstinder i Sestos paa den thraciske Kyst,
 elskede Leandros, en ung Mand fra det lige overfor lig-
 gende Abydos. Hver Nat svømmede han over Hellespont
 for at se hende; men engang svigtede Kræfterne ham, og
 hans Lig blev kastet op ved Foden af det Taarn, hvor hun
 ventede hans Komme. Da hun saa det, styrtede hun sig i
 Havet.

Side 175, Lin. 9 f. n. Cerberus havde tre Hoveder og
 bevogtede Indgangen til Underverdenen.

Side 176, Lin. 7. Phœbos, Apollo.

Side 177, Lin. 8. Ilion, Troja.

Side 178, Lin. 1 f. n. Da Ødipus i Fortvivlelse over
 uafvidende at have dræbt sin Fader og ægtet sin Moder
 havde stukket sine Øjne ud og forlod sit Fædreland, fulgte
 hans Datter Antigone ham troligt til hans Død.

Side 179, Lin. 3. Attika, den Del af Hellas, hvori
 Athen var Hovedstaden.

Side 179, Lin. 6. Elysion, de saliges Opholdssted
 efter Døden.

Side 179, Lin. 13. Olympen, Gudernes Bolig; Tar-
 taros, Underverdenen.

Side 179, Lin. 14. Empusa, et af Hekate udsendt
 Skrækbilled, som især mødte rejsende.

Side 179, Lin. 7 f. n. Færgemanden Charon satte i
 sin Baad de afdødes Skygger over Floden Styx til Under-
 verdenen.

Side 184, Lin. 5 f. n. Folket i Attika var delt i Phyler;
 en Underafdeling af en Phyle kaldtes en Demos.

Side 186, Lin. 12. Hera, Zeus's Søster og Ægtefælle.

Side 188, Lin. 5 f. n. Filosofen Anaxagoras var
 bleven anklaget som Fornægter af Statens Guder og for-
 dreven fra Athen.

Side 191, Lin. 1. Sphettier, Mand fra Sphettos i Attika.

Side 191, Lin. 6-5 f. n. som Homeros siger. Det paagældende Sted er Odysseens 19de Sang, 163de Vers.

Side 192, Lin. 11 f. n. Adrasteia er et andet Navn paa Nemesis, den uforanderlige Retfærdigheds og Genældelsens Gudinde.

Side 193, Lin. 5-6. Da Athene kom til Verden, sprang hun fuldt udviklet og fuldt rustet ud af Zeus's Pande.

Side 193, Lin. 8-9. Theseus's Stad, d. e. Athen. Paa Akropolis havde før Theseus's Tid Borgen Kekropia staaet.

Side 194, Lin. 13 f. n. tusind Drachmer ere omtrent 660 Kroner.

Side 195, Lin. 7. Prytaneion hed en Bygning i Athen, hvor den af Raadets ti Afdelinger, som efter Række havde Forsædet, under sin Embedsførelse boede og blev bespist tillige med Mænd, som havde gjort sig højt fortjente af Staten.

Side 195, Lin. 12-11 f. n. neppe viist et Smuthul . . . fordrer du. Om denne Konstruktion sammenlign 5te Bind, Anm. til S. 12, L. 13 f. n.

Side 195, Lin. 10 f. n. Kun Staten viser o. s. v. for Staten kun viser; sammenlign 7de Bind, Anm. til S. 14, L. 11-10 f. n.

Side 196, Lin. 3 f. n. Til Ordet Mine føjer Oehlen-schläger som Anmærkning »12 Rigsdaler« (24 Kroner); men en Mine er omtrent 66 Kroner.

Side 198, Lin. 15-14 f. n. Minos, Rhadamanthys, Æakos og Triptolemos vare Dommere i Underverdenen. Den sidste nævnes dog sædvanlig ikke mellem disse Dommere, men som en Yndling af Demeter.

Side 198, Lin. 13 f. n. Da Palamedes havde krydset en bedragerisk Plan af Odysseus, skjulte denne i Lejren for Troja Guld i hans Telt, anklagede ham som Forræder og fik ham stenet. — Aias fra Salamis var den vældigste Helt i Grækerhæren for Troja næst efter Achilleus og blev, da den døde Achilleus's Vaaben ikke bleve tilkendte ham, men Odysseus som nu den tapreste, saa rasende herover, at han dræbte sig selv.

Side 202, Lin. 12. Medusa havde fornærmet Athene, som derfor omskabte hendes Haar til Slinger og lagde forstenende Kraft i hendes Blik. Heroen Perseus dræbte hende og satte hendes Hoved i Athenes Skjold.

Side 205, Lin. 8. Piræus, Hovedhavnen ved Athen.

Side 205, Lin. 10. indlægge skal staa vel for Hiatus Skyld i Stedet for skal lægge ind; sammenlign ovenfor Anm. til S. 152, L. 14 f. n.

Side 206, Lin. 9. overalt, i det hele taget; sammenlign 1ste Bind, Anm. til S. 149, L. 4.

Side 206, Lin. 10 f. n. Phædros er Navnet paa en af Platons Dialoger.

Side 207, Lin. 10. Thespis, Skaberen af theatralske Fremstillinger, skal have brugt en Vogn som Skueplads og malet sit Ansigt med Bærme.

Side 208, Lin. 14. vist maa vel her være brugt for ganske vist.

Side 209, Lin. 14 f. n. Æolos, Vindenes Gud.

Side 210, Lin. 16-12 f. n. Sagnet om Citherspilleren Arion fortæller Oehlenschläger udførligt i Toget til Thor-sing (Langelands-Reise, 1804).

Side 210, Lin. 2 f. n. daarligt, taabeligt; ligeledes i det følgende, S. 233, L. 1.

Side 213, Lin. 15. Pladsmand, høj Embedsmand, *homme en place* Ordet forekommer af og til i Slutningen af forrige og Begyndelsen af dette Aarhundrede, endnu i Rahbeks Erindringer, 3dje Del, 1825, S. 59 og 128.

Side 213, Lin. 15. til Kagen pidsker, pisker ved Skampælen (Kagen), kagstryger, hudfletter.

Side 213, Lin. 16 f. n. Versefoden Anapæst, der kan høres i selve dette Ord, brugtes meget af Aristofanes. Se ovenfor Scenen mellem ham og Eupolis i 2den Akt, der er skreven i et af hans Versemaal.

Side 214, Lin. 8. lavére, krydse.

Side 214, Lin. 12 f. n. det var skønne Spas i Stedet for det var en skøn Spas. Denne poetiske Frihed forekommer sjælden hos Oehlenschläger.

Side 214, Lin. 10 f. n. erebuseerte er et til dette Sted af Erebos (Underverdenen) dannet Ord. I Skyernes Originaltekst staar her et af Erebos og *διψάω* (udforsker) dannet Ord. Bonden Strepsiades har spurgt en Discipel i Sokrates's Tænkeanstalt, hvad nogle dybt bøjede Disciple, som han ser der, vel have for. Den adspurgte Discipel svarer, at de forske ned i Dybet under Tartaros (Helvede). Strepsiades spørger saa, hvorfor deres Bag skuer mod Himlen, og Disciplen svarer, at den studerer Astronomi paa egen Haand.

Side 215, Lin. 13 f. n. Solviseren, Viseren paa en Solskive.

Side 215, Lin. 3 f. n. Hetære, et anstændigere Ord for Frille, Konkubine.

Side 220, Lin. 14. Jeg som et Gienfærd sad ved Leiets, bleg i min Qval. Saaledes har Digteren set hende for sig; men hun selv har ikke set sin Bleghed. Oehlenschläger er her kommen til selv at tale ud af sin opdigtede Persons Mund, noget, der hos ham — uden for hans Komik vel at mærke — er et rent Særsyn, hvortil Udgiveren intet Sidestykke ved at nævne, det skulde da være, at Thuride i

1ste Akt af Landet fundet og forsvundet omtaler Island, paa hvis Grund hun staar, som »denne fjerne Nordens Ø«.

Side 225, Lin. 15 og 3 f. n. Ved Strophe og Antistrophe forstaas i den doriske Lyrik og i det græske Drama to ensartede Forbindelser af Vers, der afsluttes med en tredje, anderledes bygget, som kaldes Epode.

Side 225, Lin. 13 f. n. til Side 226, Lin. 8. Titaninden Leto blev ved Kronion (Zeus) Moder til Apollo og Artemis, men maatte for at undgaa den skinsyge Hera flygte fra Land til Land, indtil hun fandt et Tilflugtssted paa Øen Delos, hvor hun fødte sine Tvillingbørn. — Deukalion spiller i den græske Mytologi Noahs Rolle. — Iris var Gudernes kvindelige Sendebud.

Side 226, Lin. 14. Valen betyder her Valpladsen; sammenlign ovenfor Anm. til S. 51, L. 9.

Side 226, Lin. 10 f. n. Kynthos hed det Bjærg paa Delos, hvor Letos Børn kom til Verden.

Side 227, Lin. 7. Minotauros var et Uhyre, halvt Menneske, halvt Tyr, som var indespærret i en Labyrint paa Kreta, hvor det blev fodret med Dreng og Piger, der sendtes som Tribut fra Athen, indtil Theseus dræbte Uhyret.

Side 227, Lin. 11. din Laurbær, dit Laurbærtræ; ligeledes i det følgende, S. 245, L. 4.

Side 228, Lin. 3 f. n. Da Theseus havde fældet Minotauros, slap han ud af Labyrinten ved Hjælp af et Nøgle Traad, hvormed den kretensiske Kongedatter Ariadne havde forsynet ham, flygtede med hende til Naxos, men forlod hende der. Da saa Bacchus den forladte og gjorde hende til sin Hustru.

Side 229, Lin. 4. blot ei Børn i Stedet for ei blot Børn; sammenlign 7de Bind, Anm. til S. 209, L. 1 f. n., og se i det følgende, S. 242, L. 5.

Side 231, Lin. 12 f. n. I Ordet Mundsveir lægger Oehlenschläger altid Tonen paa anden Stavelse; sammenlign 6te Bind, S. 273, L. 9.

Side 232, Lin. 11. Isthmos, Landtangen, som forbinder Halvøen Peloponnes med Fastlandet.

Side 235, Lin. 4-5. Meningen maa jo være: Han synes mig bekendt; men hans Hjælm og Panser gør mig uvis derom.

Side 235, Lin. 13 f. n. Syllogismer, Fornufts slutninger.

Side 235, Lin. 6-5 f. n. Historieskriveren Xenofon, Discipel af Sokrates, fulgte den persiske Prins Kyros den Yngre paa hans Tog imod hans Broder Artaxerxes og førte efter Kyros's Fald med stor Dygtighed de græske Lejetropper tilbage.

Side 238, Lin. 4 f. n. med nedvendte Blus, med det nedadvendte Blus, den nedadvendte Fakkell.

Side 240, Lin. 2-3. Spotten over Eros hos Agathons. Se Platons Symposion, Kapitel 14 og flg.

Side 243, Lin. 11-20. At danne Steen til ædle Bygninger, o. s. v. Disse noget ubearbejdede eller henkastede Linier lyde bedre og klarere i Digterens tyske Oversættelse (1839):

Denn Steine haun zu Tempeln und Gebäuden,
In Marmor schöne Menschen bilden können,
Gefühl und Phantasie in Worte kleiden,
Ein wildes Volk in einen Staat verwandeln
Durch billiges Gesetz, und Heldenmuth
Im Kriege zeigen — sieh, das konnten Viele!
Sich aber selbst erkennen, und die Tugend
In eigner Brust durch Selbstverläugnung stärken,
Darin hat Keiner dir es gleich gethan;
Und darum komm' ich —

Side 250, Lin. 5 f. n. Ares, Krigsguden.

Side 252, Lin. 16 f. n. Hesiodos, græsk Oldtidsdigter.
— Orpheus, græsk Oldtidssanger.

Side 254, Lin. 1. en jordisk Larve, et jordisk Hylster;
se ovenfor, Anm. til S. 122, L. 12 f. n.

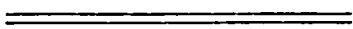
Side 258, Lin. 16 f. n. i underlige Versklang. Dæmonens Replik er skreven i Terziner, der ligesom alle andre rimede Vers vare Grækerne ubekendte.

Side 259, Lin. 6-7. At afskære sine Lokker omtales flere Steder hos de gamle Forfattere som et Tegn paa Sorg.

Side 259, Lin. 9-8 f. n. Hebe, Ungdommens Gudinde, var gift med Herakles. Hun skænkede Nektar for Guderne ved deres Maaltider.

Side 262, Lin. 6-5 f. n. Til Asklepios, Lægekunstens Gud, ofrede man gerne en Hane, naar man var bleven helbredet.

Side 263, Lin. 15. Archipelagos, det græske Archipelag, Havet med den store Øsamling imellem Lilleasien, Tyrkiet, Grækenland og Kreta.

ADAM OEHLenschLÄGER

POETISKE SKRIFTER

I UDVALG VED F. L. LIEBENBERG

BESØRGET AF A. BOYSEN

I-XV

Nedsat Pris:

Hæftet 8 Kr. 50 Øre, indb. i 7 Franskbind 22 Kr. 50 Øre.

Særskilt faas:

DRAMATISKE DIGTNINGER I-IX

Nedsat Pris:

Hæftet 5 Kr., indb. i 4 Franskbind 13 Kr.

SAGAER, EPISKE DIGTE, EVENTYR OG FORTÆLLINGER I-IV

Nedsat Pris:

Hæftet 2 Kr. 50 Øre, indb. i 2 Franskbind 6 Kr. 50 Øre.

LYRISKE DIGTE OG ROMANCER I-II

Hæftet 3 Kr., indb. i komp. Pragtbind 5 Kr. 50 Øre.

